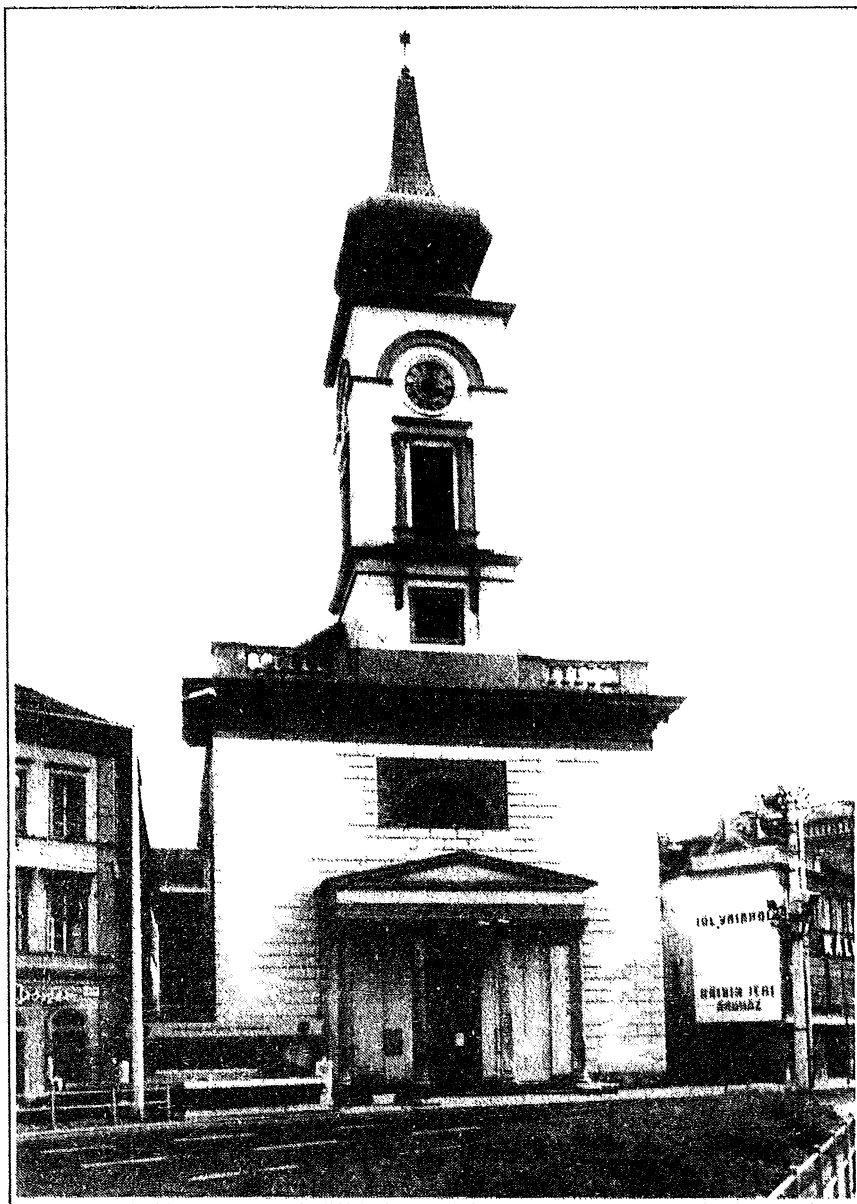


IGEHIRDETO

‘Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata



A budapesti Kálvin téri református templom (1830)

1997. Húsvét hava

VIII. évf. 3. sz.

Tartalom

Tanulmány

Karasszon Dezső: A LXXIII. zsoltár magyarázata	107
--	-----

Fogaras ünnepén

Csiha Kálmán: Bethlen Kata öröksége. Zsoltárok 27,1–4.7–8	109
---	-----

Virágvasárnapi prédikációk

Geréb Zsolt: Virágvasárnap. Ézsaiás 50,4–9	113
László Dezső: A harmadik virágvasárnap. Jelenések 1,7–8.....	116
Ravasz László: A küzdő Jézus. Lukács 19,38–46.....	119

Húsvét nagyhetére

Adorjáni Zoltán: Az úrvacsora. 1Korinthus 11,17–34.....	123
Bereczki András: Azon az éjszakán. Máté 26,17–28.....	125
Jánossy László: Jézus elfogatása. Máté 26,47–56	127
Jánossy László: Jézus az egyházi bíróság előtt. Máté 26,57–68	129
Ifj. Fekete Károly: Cirénei Simon. Lukács 23,26	132
Orbán János: Hol van az áldozati Bárány? 1Mózes 22,6–8.....	134

Nagypénteki prédikációk

László Dezső: A keresztről való beszéd. 1Korinthus 1,18.22–24.....	136
Ravasz László: A széttört szelence. Márk 14,3–9.....	140

Húsvéti prédikációk

Balogh Béla: Merjünk ünnepelni, merjünk örülni. Máté 28,8	144
Bustya Dezső: Már tudom. Jób 19,25–26	146
Geréb Zsolt: A földbe vetett gabonamag. János 12,20–26	149
Kováts László: Ha fel nem támadott – ha feltámadott. 1Korinthus 15,14.230a.....	152
László Dezső: Tamás. János 20,19–20.24–29	155
Nagy István: Isten ígérete betelt. Apostolok Cselekedetei 13,32.....	159

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Orbán János: Frigyre léptem. Ezékiel 16,8	162
---	-----

Temetési beszédek

Nagy József: Az élet értelme: a jóság. 1Thesszalónika 3,15b.....	164
Szekeres István: Isten szabad. Dániel 4,31b–32	166

Vallástanítás

Székely Katalin: Nagypéntek: Jézus szenvedése és halála.....	168
Szallós Kis Judit: A húsvét csodája (Márk 16,1–8).....	170

Tanulmány

Karasszon Dezső
Magyarország

A LXXIII. zsoltár magyarázata

Ezt a zsoltárt sokáig tankölteménynek tartották, mely a bölcsességirodalomhoz tartozik, mert a bűnösök és az igazak sorsával foglalkozik. Azonban itt nem csupán tanok találhatók, hanem egy ember lelki harcai és az azokra kapott isteni kijelentés, tehát olyan történet, mely Isten és ember között ment végbe. Mindez istencsülettől kezdődik, és a hálaénekhez tartozó fogadalommal végződik. Tudjuk, hogy a fogság utáni korban élt bölcsék minden műfajban otthonosak voltak. Itt – kibővítve és elmélyítve – a hálaéneknek az elbeszélő része áll előttünk, melyben a zsoltáríró vallást tesz mind az átélt nyomorúságról, mind az Istentől kapott feleletről. – A zsoltár szövege jó néhány helyen romlott. A szövegjavításban ezúttal alig segít a LXX. Ez olykor egészen mást fordít (pl. a 4. versben „testünk kövér” helyett „erő van ostorunkban”), máskor szolgálai módon veszi át a meg nem értett szöveget (20. vers). A fordítási nehézségek ellenére, „annak a forrásnak a mélyére tekinthetünk itt, amelyből már az Ószövetségben is az élet vize árad” (H. Schmidt).

1. vers. A bevezetés himnikus stílusban szól Istenről, aki jó a becsületes(ek)hez. Az „Izraelhez” szövegrész helyett „a becsületeshez Isten” textus olvasandó. A zsoltár többi versében nincs szó Izraelről. A mássalhangzókat ezzel nem változtatjuk meg; a gondolatpárhuzam így helyreáll. A „tisza szívűek” a gyülekezet tagjai (Zsolt 24,4; Mt 5,8).

2–9. vers. A zsoltáríró már majdnem elbukott. Megingott az Isten jóságába vetett hite. Kísértést jelentett számára az, hogy a „bolondok” (a „megzavarodottak”, de nem elmebeteg, hanem amint a párhuzamos félsor világosan kifejezi, bűnösök) jómódban élnek. Ez őt iriggyé, féltékennyé tette (3. vers). Látta, hogy nincsenek fájdalmaik, „nekik ép” (így választjuk el a „halálukig” szót) és kövér a testük (4. vers), és nem érik őket csapások (5. vers). A 6. vers képekben beszél: gögjiüket nyakláncként hordják, az erőszak ruha gyanánt borítja be őket. „Kövérségből”, kövér arcukból tekint ki szempárjuk, de szívükben gonosz gondolatokat forgatnak (7. vers). A 8. vers első szavát Hieronymus nyomán szokták „gúnyolódni” szóval fordítani. Egy betű pótlásával szép ellentétet fejez ki a vers: „mélyre hatolnak (abban, hogy) gonoszságot beszélnek; a magasból beszélnek elnyomást” (vagy betűcserével: ferdeséget, megtévesztő dolgokat). A „magasból” szót egyes magyarázók úgy értik, hogy lenézéssel, „felülről lefelé” De többről van szó itt: arról, hogy úgy beszélnek, mintha mennyei lények, istenek lennének. A 9. vers mögött mitikus szörnyeteg áll, amelynek egyik ajka az égig, másik ajka a földig ér, hogy Baál elnyelje. A zsoltáríró a bűnösök Istent sértő és embereknek ártó beszédére gondol.

10–12. vers. A népnek tetszik a gazdagok gögös beszéde, és „feljűk fordul”: úgy „szűrcsöli” beszédüket, mint a vizet. Tetszik nekik az Istent gúnyoló beszéd. Nem elméleti ateizmust hirdettek ezek az emberek, hanem azt, hogy Isten nem tudja azt, ami a földön történik; nem törődik az emberekkel (Jób 21,15; Zsolt 10,4.11.13; 94,7; Ézs 29,15; Ez 8,12).

13–16. vers. A zsoltáríró itt részletesen elmondja, hogyan ingott meg a hite. Hiábavalónak érezte, hogy igyekszik tisztán tartani a szívét és „ártatlanságban mosni a kezét” A kánaáni templom bejáratánál két vízmedence volt, melyekben a hívek

megmoshatták kezüket. A kézmosás az ártatlanság bizonyítása (Deut 21,6; Zsolt 24,4; 26,6; Mt 27,24). A zsolttárártatlansága ellenére naponta csapások érték; „reggelenként” fenytést kapott az Úrtól, annak ellenére, hogy a „reggel” a szabadulás idejének számított (Zsolt 46,6; 90,14; 143,8). Már arra gondolt, hogy ő is a bűnösökhöz hasonlóan fog beszélni: közéjük áll. De visszaretent ettől a gondolattól: nem akart „fiaid nemzedékéhez” hűtlenné lenni. Az Isten fiai kifejezés Isten népét jelenti (Deut 14,1; Hós 11,1). A zsolttárártatlanság számára drága a gyülekezethez való tartozás! (Néhány görög kézirat a 15. vers végét így fordítja: Íme, megtagadtad fiaid nemzetségét; eszerint a zsolttárártatlanság kísértése abban állt, hogy Istent hűtlenséggel vádolta.) A 16. vers szerint a zsolttárártatlanság hiába töprengtet a súlyos kérdés megoldásán.

17–20. vers. Végül bement Isten szentélyébe, és ott Istentől választ kapott (lehet, hogy a pap szája által, mint 1Sám 1,17-ben); így megtudta, mi lesz a bűnösök vége (Deut 32,29; Ézs 47,7). Hirtelen fog elmúlni szerencsájuk. „Békéjüknek”, jómódjuknak (3. vers) nincs szilárd alapja: síkos, csúszós talajon állnak (18. vers; vö. Mt 7,24–27). „Egy pillanat alatt” utoléri őket a pusztulás (19. vers). Olyanok lesznek, mint az álom ébredés után (Ézs 29,8). A 20. vers második felében a „városból” szó betűi „ébredéskor”-nak is olvashatók: ébredéskor megvetjük az álomban látott dolgokat (tkp. képeket, de itt nem az istenképesség értelmében, mint Gen 1,27-ben).

21–22. vers. A kapott kijelentés fényében a zsolttárártatlanság mélységes bűnbánatot érez. Elítéli önmagát azért, mert keserűség volt a szívében. Ennek az volt az oka, hogy nem értette Isten dolgait, bölcs, igazságos és jóságos uralkodását. Igen kemény szavakkal baromnak és állatnak nevezi magát a zsolttárártatlanság ezért az értetlenségért. Különösen is fáj neki, hogy Istennel szemben viselkedett így. A hit megingása azzal a veszéllyel járt, hogy elveszíti értelmi képességeit (Dán 5,21).

23–28. vers. Ugyanaz a kötőszó, amely a 22. vers végén negatív értelemben állt („veled”, ti. veled szemben, ellened), itt már szép hitvallást fejez ki: „De én mindig veled vagyok.” Ez nem csupán emberi erőfeszítés eredménye, hanem Isten ajándéka: „megfogtad a jobb kezemet” úgy, mint valami királyét (Ézs 42,6; 45,1). Az Úr kézen fogva vezeti őt, végül dicsőség(é)be fogadja. Ez a szó az Isten által történő elragadtatás ismert szava (Gen 5,24; 2Kir 2,1 s köv.; Zsolt 49,16). A zsolttárártatlanság itt az Istennel való közösségről beszél. Ezt a közösséget a halál sem veheti el tőlünk (Róm 8,35–39). Azt állítja a 25. vers, hogy a mennyben sincs senki és semmi, aki és ami ezzel felérne (ti. a mennyei lények sem segíthetnek – Jób 5,1; Zsolt 89,6–9; Zsolt 16,1–4), a földön sincs. A bűnösök földi gazdagsága eltörpül e mellett. Közben a hívő embert szenvedések is érhetik: elfogy, elmúlik „teste és szíve” Ilyenkor nem földi segítségben kell bízni, hanem abban, hogy Isten „az osztályrészem” Ez eredetileg lévita hitvallás. A lévíták nem kaptak részt az országból: nekik az Úr a részük (Num 18,21; Deut 10,9; Józ 14,4; Zsolt 16,5; Ez 44,28). Sőt a zsolttárártatlanság ezt magasabb értelemben mondja el magáról. Neki nem úgy „osztályrésze” az Úr, hogy az Úr szolgálatáért földi javakat kap, hanem „örökre”.

A 27–28. versben az Úrtól való távolság és az Úr közelsége áll egymással szemben. Az Úr „elhallgattatja” azokat, akik parázna módon eltávolodnak tőle (a „parázna” a hűtlenséget fejezi ki: Ézs 1,21; Jer 3,1 s köv.; Ez 16,15 s köv.; 23,1 s köv.; Hós 2,4 s köv.); az „elhallgatás” halált, pusztulást jelent. Az Istennel való közeledés viszont a legnagyobb kiváltság (Zsolt 65,5; 119,169; Ez 44,15). A zsolttárártatlanság hálából fogadalmat tesz arra, hogy továbbra is az Úrnál keres oltalmat (perfectum confidentiae) és hirdetni fogja Isten tetteit.

Fogaras ünnepén

Csiha Kálmán

Bethlen Kata öröksége

Alapige: Zsoltárok 27,1-4.7-8

A fogarasi gyülekezetnek ma kettős ünnepe van: Árva Bethlen Kata-emlékünnepet és egyházkerületi generális vizitációt tartunk.

Amikor itt Erdélyben generális vizitációra indulunk, akkor először mindig megnézzük a könyveket, a nyilvántartásokat, és mindenkivel elbeszélgetünk, akivel csak lehet. De szeretnénk benyitni minden egyes emberi szívbe is, hogy megkérdezzük: hogy vagy, testvérem? Mi az örömed? Mi a bánatod? Mi a múltunk, a jelenünk és a jövődünk itt Erdélyben? Így jöttünk most hozzátok. De most erre az Árva Bethlen Kata-ünnepélyre nem csak úgy jöttünk, mint más gyülekezetekbe, ahol megnézzük azt, hogy miként tartják meg a hívek az ősi örökséget. Itt most egész konkrétan azért jöttünk, hogy megnézzük, milyen utódai vagytok Árva Bethlen Katának, hogy számba vegyűk, megtartjátok-e az Árva Bethlen Kata örökségét.

Az az Ige, amit most olvastam előttetek, azért lett a mai igehirdetés alapigéje, mert 1731-ben, amikor Árva Bethlen Kata 9 és fél éves Zsigmond gyermeke haldoklott, akkor a halálos ágyon odafordult a gyermek a szüleihez és ezt mondta: „énfelettem prédikációt arról tegyenek, az Úr Isten az én világosságom és üdvösségem, hát kitől féljek? Mert ha egyfelől ezer ördög, másfelől tízezer állana, mégsem félnék, mert engemet az én Jézusom megváltott, és én övé vagyok, azért jövel hamar édes Jézus énhozzám.” Mai alapigénk így szól: az Úr az én világosságom, üdvösségem, kitől féljek? Az Úr az én életemnek erőssége, kitől remegjek? Ezelőtt 265 esztendővel az a haldokló 9 és fél éves gyermek ennek a zsoltárnak a szavaival búcsúzott. Ez az Árva Bethlen Kata öröksége! Őrzitek-e ezt az örökséget? Hogy nőnek fel a ti gyermekeitek? Mivel van tele a ti gyermekeitek szíve ebben a világban, ahol erőszakfilmek, pornófilmek sokasága vesz körül. A züllött világ közepette meg tudjátok-e őrizni gyermekeiteket? Ha Isten őrizzen, el kellene szakadni egymástól, sok fogarasi gyermek és unoka el tudná-e mondani 9 és 10 éves korában a halálos ágyon a kis Zsigmond hitvallását: „az Úr az én üdvösségem és erősségem, nem félek”? Azért jöttünk, hogy megnézzük a ti gyermekeiteket, s ezért igen nagy öröm volt hallani tegnap, hogy milyen szépen tudják a Szentírás történeteit s milyen ragyogó szemmel hallgatják az Igét. Azért jöttünk, hogy elmondjuk: vigyázzatok a gyermekeitekre, vigyázzatok az ifjúságra, és vezessétek Istenhez őket. Hadd legyen az első iskola az otthon, hadd legyen minden édesapa olyan példakép, akitől megtanulja a gyermek, hogy az Úr az én erősségem, üdvösségem és nem félek. Hadd legyen minden édesanya olyan igaz tanító, akinek egyszer majd megsimogatja az öreg templomi padon a helyét nagyanyává öregedett lánya és el tudja mondani: itt tilt az én édesanyám, aki ide hozott engem, hogy megtanuljam szeretni Istent.

Árva Bethlen Kata öröksége a 9 és fél éves gyermekének hitvallása: Az Úr az én világosságom és üdvösségem. Kitől féljek? Az Úr az én világosságom! A halál sötéttségével szemben az a kicsi gyermek Isten világosságával tudott vigasztalódni. Egy csodálatos lámpát adott kezébe az Úr Isten, a hitet, és azzal világított bele az Úr kicsi, remegő lelkébe a halál sötét éjszakáján. Azért jöttünk, hogy megkérdezzünk benneteket: van-e világosságotok? Vannak világosság nélküli, sötét lelkű emberek, akik mikor belépnek a családi ajtó küszöbén, már az idegesség jön velük, már a kegyetlenség és a békételenség jön velük. Vannak világosság nélküli emberek, akik szorongással és

gyűlölettel, hazugsággal és gonoszsággal vannak tele. De vannak világosságot hordozó emberek, akik mikor belépnek a családi hajlék küszöbén, a béke és az öröm, a mosolygás és a szeretet érkezik velük, akikre emlékeznek a gyermekek, az unokák, de még a dédunokák is, hogy volt valaki, aki világosságot hozott a szívekbe. Ilyen világosságot hordozó szív volt Árva Bethlen Kata régen, itt Fogaras várában és 54 gyülekezetben. Azért jöttünk, hogy megkérdezzük: világosságot hordozó emberek vagytok-e? Vagy sötétben járó emberek vagytok? Azért jöttünk, hogy megkérdezzük: van-e olyan lámpásotok, ami annak a régi kis gyermeknek volt?

Bizonyára emlékeztek arra a régi mesére, a világosság nélküli torony meséjére, amit egykor megépítettek az emberek, de elfelejtettek rá ablakot vágni. Így állandóan sötétség volt a toronyban. Az emberek megpróbálták zsákokban hordani bele a világosságot. De hiába jártak és hiába hordták, a toronyban mindig sötétség volt. Egyszer a mese szerint jött valaki és azt mondta: hát vágjunk ablakot a tornyon; és kivágták az ablakot, és íme, világosság lett a toronyban. Tudjátok, hogy miért van itt világosság ebben a templomban? Ez a szép lelki világosság már Árva Bethlen Kata előtt és utána is itt volt szüntelen, mert van itt egy láthatatlan ablak, mely felfelé, Isten felé nyílik, melyen át kiszáll minden szorongás és bánat, bűn és nyomorúság, idegesség és félelem, és bejön ide Istentől cserébe a békesség, az erő, a vigasztalás, az öröm és a bocsánat. Ezért jó ebben a templomban lenni! Ezért jó templomainkban lenni, mert a templomok ablakok Isten felé.

Azért jöttünk, hogy megkérdezzünk benneteket: van-e ablak otthonotok falán? Besüt-e oda Isten szeretete és bocsánata? Előveszitek-e otthon a Bibliát? Olvastok-e otthon is belőle? Elénekeltek-e otthon is egy-egy egyházi éneket? Imádkoztok-e együtt az asztal mellett a kisgyermeketekkel, az unokáttal? Van-e ablak az otthonotokon? Vagy sötét, ablak nélküli az otthonotok? Azért jöttünk, hogy megkérdezzük: van-e ablak a szíveteken? És mit hagytok örökségül a gyermekeknek? Adtok nekik iskolát, természetesen ez kell; adtok diplomát, természetesen ez is kell, de hagytok-e ablakot a szívükön? Mert ha nem lesz ablak a szívükön, és világosság nélküli emberek lesznek, hagyhattok rájuk akármennyi vagyont, mégis nyomorult, szegény emberek maradnak. Az élet bármit elrabolhat tőlünk, mi ezt jól megtanultuk egy fél évszázadon át, de azt az ablakot, amit az Istenben hívő szülők nyitottak a mi szívünkön, nem lehet államosítani, elzárni, kizárni, bezárni és elrabolni, mert az velünk jött és jön bárhová, és fényessé, széppé tette és teszi az életünket. Azért jöttünk, hogy megnézzük, van-e ablakotok? Ez az ablak az Árva Bethlen Kata hagyománya és öröksége! Isten segítsen meg benneteket, hogy ez az ablak mindig nyitva legyen.

Az Úr az én világosságom és az én üdvösségem – mondta az a haldokló kisgyermek. Mi az üdvösség? Az üdvösség az örök élet boldogsága. Az üdvösség már itt a földön megkezdődik, ezért minden hajlék az üdvösség vagy a kárhozat előszobája. Lehet, hogy van két egyforma anyagi állapotú család. Ugyanannyi szobájuk van, ugyanannyi gyermekük van, ugyanannyi fizetésük van. De az egyikben káromkodás, idegesség, harag, csalás, hazugság lakik, a másokban Bibliát olvasnak, együtt imádkoznak és énekelnek, megfogják egymás kezét és azt mondják: ne félj, életem társa, velünk az Isten! Kibírjuk még a csapásokat is. Az egyik a mennynek az előszobája, a másik a pokol tornáca. Azért jöttünk, hogy megkérdezzük: ti melyik előszobában vagytok? A családotok, a gyermeketek, az unokátok melyik előszobában él? Isten, az üdvösség ura, ott van-e az otthonotokban? Az a kisgyermek azért tudott szembenézni a halállal, mert Bethlen Kata udvarában, otthonában jelen volt Isten, s így az a mennyország előszobája volt.

Az Úr az én életemnek erőssége – vallotta az a gyermek. Az erősség régen várat jelentett. Itt Fogarason is szép vár van. Amikor jött az ellenség, oda lehetett menekülni. Az Isten erősség, hozzá lehet menekülni. A templomok régen várak voltak. A templomok ma is várak. Mennyi minden ostromolja a mi népünket, mennyi minden akarja szétszakítani, megsemmisíteni, összetörni! Miért tudunk megmaradni? Mert erős váraink voltak a templomok, mert maga Isten volt a mi várunk és menedékünk. Mert mondtuk Árva Bethlen Kata gyermekével együtt: „Az Úr az én erősségem.” Majd így folytatta tovább ez a kicsi gyermek a vallomását: Nem félek, ha egyfelől ezer ördög, másfelől tízezer ördög támadna reám; nem félek, mert én a Jézusomé vagyok. Jövel Uram Jézus, segíts meg engem! Azért jöttünk, hogy megkérdezzünk benneteket: ti el tudjátok-e mondani a vallomást úgy, ahogy az a gyermek elmondta? Az Úr az én világosságom, üdvösségem, kitől féljek? Az Úr az én életemnek erőssége, kitől remegjek? Bárki támad rám, ha Isten velem, kitől féljek? Ez az egyház éneke. Ez az Istenben hívő egyház éneke, amelyről azt mondja a Heidelbergi Káté 54. felelete, hogy Isten Fia a világ kezdetétől fogva a világ végezetéig magának az igaz hitben megegyező, örök életre elválasztott sereget gyűjt, azt oltalmazza és megtartja. Hiszem, hogy én is ennek a seregnek tagja vagyok és mindörökké az is maradok.

Jöttünk, hogy megkérdezzünk benneteket: félelem üli-e meg a szíveteket? Gyávaság szorongat-e benneteket? Vagy szembe mertek nézni a jövővel? Hogy mertek-e kiállni az anyaszentegyház mellett? Hogy mertek-e kiállni minden társaságban Jézus Krisztus mellett? Szégyellitek-e a hiteteket, vagy nem meritek elmondani ezzel a 9 és fél éves gyermekkel együtt: Az Úr az én üdvösségem, világosságom, erősségem, nem félek, ha had támadna is reám, ha tábor fogna is körül, mert benne bízom! Mennyi had támadt Árva Bethlen Katára! Mennyi tábor fogta körül! Felnőtt gyermekeit haddal vetették el tőle. Ezernyi próbán ment keresztül, de Istenben bízott és megmaradt. Sőt volt ereje 54 egyházat és iskolát segíteni, mert Isten közelében erőt kapott hozzá.

Mennyi tábor fogott és fog körül bennünket azóta, amióta Erdélyben református egyház van. Azóta nem volt egy évszázad sem, hogy veszedelem ne üljön a nyakunkon: törökök, tatárok jöttek, osztrák önkényuralom, eltiport szabadságharc, elvesztett két világháború! Elvesztett szabadságharc, üldözések, menekülések, lágerek, börtönök, fél évszázados elnyomás. Ó, mennyi had, mennyi tábor vette körül a te szívedet is! Ki tudja, mennyit vesztettél ezekben az években. Odalett az ifjúságod, elmúlt az erőd, sokszor beborult feletted is az ég, de Isten megtartott bennünket. Ha tábor vesz körül, benne bízunk, és ezért tudunk megmaradni. Azért jöttünk, hogy megkérdezzünk benneteket: féltetek-e a jövő táboraitól? Az anyaszentegyházunk falán, Erdély falán a mi Istenünk felé egyre szélesebbre tárjuk az ablakot. Ezért nem félünk, akármi jöjjön is. Isten velünk van. Megsegít bennünket. A táborok, a hadak jöttén a zsoldáros Dávid is, Árva Bethlen Kata is és az egyház népe is Istenhez menekül. Egyet kérek az Úrtól – könyörög a zsoldáros –, hogy lakhassam az Úr házában életemnek minden idejében, hogy nézhessem az Úrnak szépségét és gyönyörködhessem az ő templomában. Azért jöttünk, hogy megkérdezzünk benneteket: gyönyörködtök-e ebben a templomban, megsimogattok-e néha-néha egy-egy padot, melyben olyan valaki ült, aki már régen az örök életben van? Szeretitek-e ezt a templomot? Vágyakoztok-e az Isten Igéje után? Akartok-e egész életetekben hűségesek maradni Isten templomához? Akartok-e gyönyörködni Isten szépségében, ahogy Árva Bethlen Kata mondta? Mert Bethlen Kata szerette mind az 54 templomot, de a fogarasi különösképpen szerette. Így ír a fogarasi egyháztanácshoz küldött levelében: Ha az Istennek tetszik életem, bizony minden tehetséggel és erőmmel azon leszek, hogy szolgáljak az Isten Anyaszentegyházának, különösen a fogarasi eklézsiának. Bizony meg nem tartóztatom magam ezután is mind szóval, mind

cselekedettel való szolgálatomat az Isten házatól és a fogarasi ekléziától, sőt mint tehetségeim engedik, szívből szolgálni fogok. Ez a Bethlen Kata öröksége! Hiszem, hogy betöltitek ezt a reménységet. Mondjátok utánam: Ámen, úgy legyen. Mindig úgy legyen! Dáviddal és Árva Bethlen Katával együtt imádkozva kérjétek: halld meg, Uram, hangomat.

Azért jöttünk, hogy megkérdezzük: imádkozó nép-e még a mi fogarasi népünk? Hívja-e segítségül Istent a templomban és templomon kívül? A te orcádat keressük, ó, Uram. Azért jöttünk, hogy megkérdezzük: keresitek-e Isten orcáját? Isten arca mindenütt jelen van. Ott van a betegségben, ott van a kórházi ágy mellett, ott van szenvedéseink mögött, ott van a nagy örömeinkben, ott van a karácsony gyertyafényes zsolozsmáiban, nagypéntek töviskoszorús szomorúságában, allelujaiban, húsvéti ünneplésünkben. Keresitek-e az Isten arcát a múltunkban, a jelenünkben és a jövőnkben?

Azért jöttünk, hogy elmondjuk ezt nektek, hogy együtt imádkozunk itt Fogarason veletek, hogy együtt imádkozunk a 43 országba szétszóratott magyar reformátuságunkkal, Erdély hegyei és völgyei között és a Kárpát-medencében élő testvéreinkkel, akikkel együtt keressük az Isten arcát, hogy megtaláljuk az Urat szenvedésben, örömben, karácsonykor, nagypénteken, húsvét diadalmas feltámadásában, hogy el tudjuk mondani Bethlen Katával és gyermekével együtt: az Úr az én világosságom és üdvösségem, kitől remegjek, az Úr az én életemnek erőssége, kitől féljek!? Isten adjon nekünk bátorságot a hitben, és adja meg számunkra a vele való találkozás boldog örömét. Ámen.

Virágvasárnapi prédikációk

Geréb Zsolt

Virágvasárnap

Alapige: Ézsaiás 50,4–9
Bibliailvasás: Máté 21,1–14

Virágvasárnap reggelén a keresztyén egyház a Jeruzsálembé érkező Jézusra tekint. Az Úr nevében jövő Jézust „hozsánna” kiáltással fogadják az Olajfák hegyén. Az ünnepre érkező zarándokok úgy tekintenek a názareti prófétára, mint a Dávid Fiára, mint a Messiásra, aki szabadságot hoz a népnek. Jézus elfogadja a virágvasárnapi tömeg köszöntését, nem némítja el a hozsannázó sokaság éljenzését. Hisz ő valóban úgy jön a szent városba, mint szabadító, mint a Zakariás próféta által megjövendőlt Messiás.

Amikor az ünneplő tanítványok kíséretében beérkezik a városba, a jeruzsálemiek felháborodnak és azt kérdik egymástól: Kicsoda ez, aki ilyen fogadtatásban részesül? Az egész szenvedéstörténet erre a kérdésre kíván feleletet adni: Kicsoda Jézus? A virágvasárnapkal kezdődő eseménysorozatban többször is felhangzik ez a kérdés. A főpap azt kérdezi Jézustól a főtanács előtt: Te vagy-e a Krisztus, az Istennek Fia? Pilátus pedig ezzel a kérdéssel fordul hozzá: Te vagy-e a zsidók királya? Jézus mindkét esetben így felel: Te mondád. Tehát igenlő választ ad. Mind a vallási, mind a világi bíróság előtt ezért ítélték el.

Az Újszövetség kutatói az utóbbi időben sokat foglalkoztak Jézus perének a kérdésével. Az evangéliumi tudósítások alapján arra a megállapításra jutottak, hogy jogi szempontból mind a zsidók, mind a rómaiak szabályszerűen jártak el. A hibát ott követték el, hogy mindketten félreértették Jézus választát. Ő valóban Messiásnak tartotta magát, de az ő messiásképzete nem volt politikai jellegű. A Messiás feladatát nem a zsidó nemzeti váradalmak teljesítésében látta. Jézus nem akarta visszaállítani Dávid egykori uralmát. Ő nem fegyverrel kívánta megszerezni népének a szabadítást, hanem szenvedés által. Nem uralkodni, hanem szolgálni akart. Tanítványainak erről így tett bizonyosságot: „Az embernek Fia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem azért hogy ő szolgáljon és adja életét váltságul sokakért” (Mk 10,45).

Jézus az Úr szenvedő szolgájának a szerepét kívánta betölteni, akiről Ézsaiás próféta négy éneket írt. Alapigénk a harmadik e dalok közül. Nézzük meg, hogy a próféta miként rajzolja meg az Úr szolgájának személyét.

„Az Úr Isten bölcs nyelvet adott énnekem, hogy tudjam erősíteni a megfáradtat beszéddel, fölserkenti minden reggel fületem, hogy hallgassak, miként a tanítványok.”

Az Igében egy olyan emberről van szó, akinek minden napja imádsággal kezdődött. Minden reggel Isten közelségét érezte, aki felébreszti és megszólítja őt, hogy hallgasson, mint a tanítványok. Imájában úgy fordult Istenhez, mint a tanítvány mesteréhez, aki minden titkot feltár előtte, aki mindennap megfelel kérdéseire, aki formálja fejlődését, irányítja életútját. Milyen bizalom hatja át ezt az imádságot! Aki így imádkozik, aki így fordul naponta Istenhez, annak minden napja bizakodással kezdődik.

Kiről mondja ezt az Ige? – merül fel a kérdés az igehallgató előtt. Az Ige személyes hangja arra enged következtetni, hogy itt maga a próféta beszél. A 10. versben, ahol az Úr szolgájának nevezi magát, a próféta utal arra a korszakra, amelyben élt. Második Ézsaiás a babiloni fogságban volt az Úr prófétája, amikor a zsidó nép egy része messze a hazájától száműzetésben, sötétségben élt. Anyagi szempontból a foglyok helyzete nem volt rossz. Még a vallásos élet gyakorlására is lehetőségük nyílt. A hit és a nép sorsának

kérdésében azonban kicsinyhitűek és reménytelenek lettek. Elfelejtették azt, hogy Isten tartja kezében a sorsukat. Nem gondoltak arra, hogy neki még terve van Jeruzsálem fiaival. A reménység nemcsak társainak a szívéből hiányzott, hanem még Ézsaiás szívéből is.

Ebben a helyzetben hívta el az Úr a prófétát. Isten azonban nemcsak elhívta a szolgálatra, hanem egyben felruházta azokkal a képességekkel is, melyek által végrehajthatja. Két adományban részesítette őt az Úr.

Elsősorban megnyitotta fülét, hogy meghallja az ő beszédét, naponkénti kijelentését. Az első ének szerint a Lélek ajándékában részesült, hogy imádságával mint egy csodálatos vevőkészülékkel felfogja az Úr üzenetét. A népnek nem a saját gondolatait adja tovább, hanem Isten beszédét, üdvösségszerző akaratát. Nem saját nevében, nem saját tekintélyével szól a gyülekezethez, hanem az Úr nevében, akinek Igéjét, jövőformáló beszédét tolmácsolja.

A másik adomány, amelyben részesült, a bölcs nyelv volt, mely által erősíteni, vigasztalni tudta a megfáradt és elkeseredett társait. Naponként szüksége volt a sötétségben járó gyülekezetnek Isten Igéjére, amely mint egy fáklya világított a fogságban. Izráel népe nemcsak életterét, hazáját veszítette el, hanem templomát is, a templomi istentiszteletét is, mely vallásos életének a forrása volt. Most egyedül Isten Igéje maradt meg számára, amely megtartó erővé, rendkívüli jelentőségűvé vált életében. A próféta nem önmagáért kapta a kijelentést, hanem azért, hogy a szabadulásra vágyó társait bátorítsa. A hetven évig tartó száműzetésben még az ifjak is elfáradtak, még a legkülönbek is meglankadtak (Ézs 40,30). Az Úr szolgálója őket kellett hogy szelíd, kedves szóval buzdítsa. E pásztori megbízatást, Isten üzenetének az átadását azért tudta végezni, mert őt az Úr minden reggel megerősítette.

Kire ismerünk az Úr szolgájának az álakjában? Jézus Krisztusra, az újszövetségi jó Pásztorra, akit szintén Isten rendelt a nép vigasztalására, aki magához hívta a megfáradtakat és a megerhelteket, hogy megnyugvást adjon nekik (Mt 11,28). Az evangélium bizonyága szerint Jézus csendes órájában naponta az Atyához fordult. Ilyenkor figyelt Isten szavára, hallgatta akaratát, tanítását, melyet igehirdetésében, példázataiban hallgatóinak kijelentett (Jn 8,28).

Isten ma is rendel pásztorokat, szolgákat, hogy a Szentírás alapján a Lélek által erősítsék, buzdítsák a félelmes szívűeket, a megpróbáltatkat, a meglankadtakat. Isten őket is naponta megerősíti, hogy tudják gyógyítani, ápolni, vigasztalni a rájuk bízottakat.

Alapigénk továbbá azt mondja a szenvedő szolgáról, hogy nem volt engedetlen. Ézsaiás próféta nem utasította el a megbízatást, nem menekült el a küldetés elől, mint Jónás próféta. Elfogadta mindig az Úr parancsát, még akkor is, ha annak végrehajtása nehezebbre esett. Isten üzenetét hamisítatlanul adta át a népnek. Nem szépitgette, nem tompította, hanem hűségesen tolmácsolta. A próféta szolgálata ezért naponta ellenállásba ütközött. Hallgatói bíralták beszédéért, mert emberi elképzelésük, emberi gondolataik nem egyeztek meg Isten akaratával. Ezért sok összeütközésre került sor Ézsaiás és honfitársai között. Így volt ez Mózes, Illés és Jeremiás esetében is. A nép a prófétára támadt, bántalmazták, megverték, kigúnyolták mint Isten szóvivőjét. Jeremiásnak ezt kiáltották ellenségei: „Ne prófétálj az Úr nevében, hogy meg ne halj a mi kezünk által” (Jer 11,20b). Ilyen fenyegetésekkel akarták elnémítani az Úr prófétáit. Ezért azok sokszor elcsüggedtek, sokszor abba akarták hagyni a terhes szolgálatot. Milyen kétségbeesetten kiált Illés az Úrhoz: „Elég most, ó, Uram, vedd el az én lelkemet!” (1Kir 19,4)

A szenvedő szolga azonban nem akarja abbahagyni, nem riad vissza a szenvedésektől, hanem vállalja azokat. Ő éppen azért emelkedik ki a próféták sorából

és lép Jézus közelébe, hogy tudatosan vállalja a szenvedést, mert tudja azt, hogy ez is hozzátartozik küldetéséhez. Tudja azt, hogy Isten az ő szenvedése által munkálkodik népéért. Ezért nem keseredik meg, mint a többi próféta, ezért nem törik meg az ütések és a gyalázások alatt.

A 6. versben így ír mindenről: „Hátamat odaadtam a verőknek és orcámat a szaggatóknak, képmemet nem fődöztem be a gyalázás és a köpdösés előtt.” Ez a szenvedés, amelyről a próféta szól, nem passzív, hanem aktív, cselekvő szenvedés. Így szenvedett, így tűrte a legnagyobb kínokat, a testi-lelki megaláztatásokat.

Amikor a főtanács előtt elismeri Messiás voltát, a főpap megszagatta ruháját és azt mondta: Mi szükségünk van még tanúkra? Hallottátok a káromlást. A tanács tagjai halálra méltónak ítélték Jézust. Majd némelyek az ítélőbírák közül odamentek Jézushoz, arcul köpték és öklözni kezdték őt. A törvény szerint ez a megszegyenyítés szokásban volt a zsidók között (4Móz 12,14). Vajon mi volt az oka, hogy a zsidó nép vezetői, a főpapok, az írástudók így viszonyultak Jézushoz? Nyilvános működése alkalmával Jézus szavaival és tetteivel aláasta az írástudók tekintélyét. Virágvasárnap megtisztította a templomot, megbíráltta Istenhez való viszonyukat és istentiszteleti rendtartásukat. Példázataiban és prédikációiban rámutatott az Isten iránti hűtlenségükre, önzésükre, képmutatásukra. A nép pedig hallgatott Jézus szavára. Ez viszont nem tetszett a főpapoknak. Ezért a dühösködés és a felháborodás. Ez a hátere viselkedésüknek, indulatos kitérésüknek. Ők nem elégedtek meg azzal, hogy arcul köpték Jézust. Mikor belejötték a csúfolódásba, nem tudtak többé megállni, fejére kendőt borítottak, és arcul csapták őt, mondván: most prófétáld nekünk, mondd meg annak a nevét, aki téged megütött.

Jézus szenvedésének fontos mozzanata ez a jelenet, ez a kicsúfolás. Prófétáld meg nekünk! Ezáltal prófétái mivoltát akarták kigúnyolni. Később Pilátus katonái hasonló módon gúnyolták ki Jézust, de ők a királyságát veszik célpontba. Ők bíborpalástot tesznek a vállára, töviskoronát a fejére, nádszálat a jobb kezébe, majd térdet hajtának előtte és azt mondják: üdvözlégy, zsidóknak királya! A zsidó nép képviselői Jézusban a prófétát csúfolják ki. Ebből meglátszik az, hogy Jézus önvallomását, mely az ő messiási voltára vonatkozott, istenkáromlásnak tekintették. Ők Jézusban csak a prófétát akarták látni, de ebben a mivoltában is kipellengéreztek, nevetségessé tették. Jézus pedig mindezt elviseli, mint az Úr szenvedő szolgája.

Alapigénc így folytatódik: Az Úr Isten megsegít engemet, azért nem szégyenülök meg.” A siralmak és a panaszdalok hangját felváltják a bizakodó zsoltárok akkordjai, melyek az egész ének vezérmotívumát képezik. Az Úr Isten megsegít engemet! A próféta Istenbe vetette bizalmát, mert tudta, hogy az Úr nem hagyja el szolgáit, nem hagyja szégyenben választottait. Isten maga az, aki testileg, lelkileg megacélozza prófétáit a támadások tüzeiben. Azért áll olyan szilárdan, azért olyan az arca, mint a kova, mert bízik Isten hűségében és szabadításában.

Miből meríti ezt a bizodalmat az Úr szenvedő szolgája? A naponkénti imájából, az Istentől kapott biztatásból, valamint életének tapasztalatából. Élete és szolgálata folyamán újra meg újra felismerte, hogy lehet Istenben bízni, lehetséges az ő segítségére támaszkodni, mert ő a szükségben és a kísértések között sem pártol el tőlünk, nem hagy minket magunkra a szenvedésben. Ezért bízik abban, hogy a vádaskodások közepette melléte áll az Úr és igazságot szolgáltat neki. Isten elfogadja elhívottjának szolgálatát, és ügyét mindig győzelemre viszi.

A szenvedő szolga előképe volt Jézus Krisztusnak, aki tökéletesen engedelmes volt Isten iránt (Fil 2,10). A szenvedők sorában Jézus áll a középben, az előtte és utána járók mind rá néznek és szenvedésük az ő szenvedése által nyer értelmet.

Virágvasárnap egyben a húsvéti nagyhét kezdetét is jelenti. Jézus elindult a szenvedés útján. A Jeruzsálembé jövő Jézus nagycsütörtökön a Gecsemáné kertbe érkezik, nagypénteken a Koponyák-hegyére, ahol keresztre feszítik. Pál apostol Jézus szenvedéséről így tesz bizonyosságot: „engedelmes volt a halálig, mégpedig a keresztfának haláláig” (Fil 2,8). Isten elfogadta Jézustól a teljes engedelmisséget, és igazságot szolgáltatott neki, feltámasztván őt a halálból, a világmindenség Úrává tette, hogy előtte minden térd meghajoljon. Jézus uralmát nem erőszakkal szerezte meg, hanem szelídséggel, önmaga feláldozásával. Ez az engedelmisség jelenti az emberiség történetének a csúcspontját. Ebben a teljes engedelmisségben valósult meg az, amiért Isten teremtette a világot és az embert. Krisztus engedelmissége által nyertük el a sötétség hatalmából való szabadulást. Fogadjuk el Jézustól ezt az ajándékot, és magasztaljuk mi is az ő nevét az első keresztyénekkal együtt: Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére. Ámen.

László Dezső

A harmadik virágvasárnap

Alapige: Jelenések 1,7-8
Bibliailvasás: Márk 11,1-11

Alig van nagyobb tévedés, mint Krisztust kizárólag a maga történelmi létében szemlélni, azaz azt gondolni, hogy az ő élete csupán az a harminc és egynéhány esztendő, amelyet itt a földön töltött. Valamennyien ebben a tévedésben élünk. A mai ige világosan mutatja, hogy Krisztusról egyaránt kell a múltban, a jelenben és a jövőben beszélni. Ő az, aki van, aki vala és aki eljövendő, a Mindenható.

Ő már a születése előtt megvolt az Atyánál, akitől kimondhatatlan módon származott az idők kezdete előtt. Krisztusnak nem Szűz Mária adta a létet, azt már földi születése előtt is birtokolta. És ugyanígy, a mennybemenetelével nem fejeződött be az élete. Ma ott van fenn a mennyekben az Atya jobbján, és onnan kormányozza Igéje és Szentlelke által az anyaszentegyházat, bocsátja alá kegyelmi ajándékait. És onnan léssen eljövendő ítélni eleveket és holtakat. Ő az Alfa és az Ómega, a kezdet és a vég! Ezt nem ember hirdeti róla, ez az ő saját magáról szóló bizonyágtétele. Isten a világot általa, élő szava által teremtette. Krisztusban az az isteni „legyen” öltött testet, amelynek az Atya ajkáról való elhangzása a semmiből világot teremtett. Ő a világ vége is, az egész élet végső értelme és célja, aki felé halad az egész mindenség. A világ mai létformája addig tart, amíg ő vissza nem jön, amíg ismét el nem jön a földre. Akkor eltöröltetik a két nagy ellenség: a bűn és a halál. És Isten lesz minden mindenkben. De addig is, amíg ez a teljesség ei nem jön, a kezdet és a vég között ő tölti ki az egész mindenséget hatalommal és kegyelemmel, mert néki adatott minden hatalom mennyen és földön.

Krisztus életének minden tényét ki kell emelnünk a pusztá történelmi keretek közül és be kell állítanunk a múlt, jelen és jövő hármasságába, hogy így teljes és helyes képet nyerhessünk felőle.

Ma, virágvasárnapján Krisztus királyi bevonulását kell a múlt, jelen és jövő hármasságán magunk elé idéznünk.

I.

Mi volt az első virágvasárnapján?

Amint az Írásból olvassuk, Krisztus tanítványainak és néhány vidéki rajongójának az élén bevonult az ünnepre készülő Jeruzsálembé. Szamárháton ült, hogy ezzel még

inkább kifejezze alázatos királyi mivoltát. Az Írás szerint nem az egész főváros ünnepelte őt. Amikor bemegy vala Jeruzsálembe, felháborodék az egész város, mondván: Kicsoda ez? A vele jött vidéki sokaság pedig monda: Ez Jézus, a galileai Názáretből való próféta.

Az első virágvasárnap nem jelentett valami nagy dicsőséget Krisztus csapatához tartozni. A diadalmenetet tartó Király mögött jámbor halászok, megtért vámszedők, meggyógyult betegek, sok-sok asszony és szerencsétlen koldusok sorakoztak. Az őt követő sokaságot nagyjában olyan rajongók alkották, akik úgy képzeltek, hogy Jézus mint a zsidó nép nagy szabadsághőse vissza fogja szerezni az ország önállóságát és visszaadja Dávid trónjának egykori fényét és tekintélyét. Mély emberi oka volt annak, hogy az egyre jobban megalázott Krisztus tanítványaiból annyi gyengeség ütközött ki az utolsó hét szomorú eseményeinek hatására. Krisztus egyre alázatosabb lesz, egyre több szégyen borítja el királyi testét, egyre kevesebbet ad e világ szerint, egyre alább száll, hogy annál magasabbra emelkedhessék.

Az egész világon senki sem volt, aki meg tudta volna érteni, hogy az ő mérhetetlen alázatában mutatkozik meg királyi fensége. Első királyi bevonulására még nem hull rá húsvéti diadalának fénye, csak a kereszt komor árnyai boronganak körülötte.

Erre az első virágvasárnapjára következik a második virágvasárnap, amelynek ma kell közöttünk és bennünk végbemennie. Semmit sem ér ez a mai ünnepszentezés, ha ezen csak visszaemlékezünk arra, hogy mi volt egykor Krisztus királyi bevonulása, és nem gondolunk arra, hogy ő ma is van és ma is bevonulást akar tartani ebbe a templomba és a még kisebb templomba, mindnyájunk szívébe.

Kálvin szerint minden istentisztelet Krisztus seregszemléje. Valahányszor egybegyűl az egyház, Krisztus láthatatlanul bevonul a hívek serege közé, s külön-külön megnéz mindnyájunkat. Szemünk közé tekint, és a lelkünkben akar olvasni: mekkora az iránta való hűségünk, hogyan engedelmeskedünk parancsainak, milyenek a lelki fegyvereink, hogyan forgatjuk azokat a bűn elleni harcban? Azért vagyok a hittel fogadott istentisztelet után bátrabb és elszántabb katonája Krisztusnak, mivel őt láttam meg magunk között és az ő felséges jelenléte új erőt önt csüggedt tagjaimba.

Krisztust azonban csak azok látják meg a gyülekezet közösségében, akik már beengedték őt a saját életükbe. Krisztus minden igehirdetésen keresztül mint király kér bebocsáttatást a szívünkbe. Azt akarja, hogy annak egyedüli Ura és Királya ő legyen. Azt akarja, hogy előtte teljesen és mindenestül meghódoljunk. Ezt pedig azért kívánja, mert csak így tud bennünket uralma alá vonni és a Sátánnal és bűnnel szemben megoltalmazni és megtartani.

Vajon szóról szóra megértettük-e az előbb énekelt himnuszt:

Mi is azért Királyunknak,
Menjünk elébe Urunknak:
Vigyünk pálmaágak helyett
Alázatos, tiszta szívet!

Ezt az éneket a reformátor Luther Márton abban a hitben és meggyőződésben írta, hogy Krisztus mindennap virágvasárnapi menetet tart a keresztyén egyházban és a keresztyén emberek szívében és ezért őt naponta mint valóságos királyt és urat kell fogadnunk és elfogadnunk.

Ha keveset gondolunk a Krisztus mai virágvasárnapi bevonulására, még kevesebbet törődünk a harmadik és utolsó virágvasárnapkal, amelyre azonban a mai Ige szerfelett figyelmeztet bennünket: Íme, eljő a felhőkkel és minden szem meglátja őt. Krisztus

utolsó virágvasárnapi bevonulása az idők végén következik el. Akkor nem számárháton, nem az alázatos királyi alakjában, hanem teljes királyi dicsőségében vonul be a világba. Angyalok és idvezült lelkek mérhetetlen sokasága követi. Megzendülnek az ég minden trombitái, lehull az égről a nap, a hold és a csillagok miriádjai. Az egész mindenség mintegy tűzben megégetetik. Az angyalok mint egy leplet göngyölik össze az ég boltozatát, és megtetszik a mindenség minden elrejtett titka.

Ő pedig beül királyi székébe, és megítéli mind az élőket, mind a holtakat, és ítéletével kétfelé választja az egész emberiséget: némelyeket örök életre, másokat örök kárhozatra rendel.

Annyira nem ismerjük Krisztusnak ezt az utolsó virágvasárnapi bevonulását, hogy érdemes vele részletesebben is foglalkozni.

II.

Erről az utolsó diadalmenetről azt mondja a mai Ige, hogy akkor minden szem meglátja őt, még akik általszegezték is. Az első, a jeruzsálemi bevonulás egy város és a környező vidék szeme láttára történt. Külsőségeiben pedig a legegyszerűbb volt. Annak láttán nem volt mindenki elragadtatva. A többség egyenesen megbotránkozott azon, hogy miképpen lehet király az, aki olyan szegényes csapat élén, olyan egyszerű formák között tartja diadalmenetét. Az utolsó nap világjelenségek kísérik majd bevonulását. Az ég és föld el fog múlni, megbomlik a természeti világ rendje. Mindenkinek észre kell vennie, hogy a leghatalmasabb király érkezett a földre, akié minden hatalom mennyen és földön. Még azok is meglátják őt, akik általszegezték. Még ezek a sötét lelkek is kénytelenek meglátni őt, és nem csak egyszerűen meglátni az ő valóságát, hanem felismerni, hogy ő csakugyan király volt. Milyen rettenetes lehet ezeknek a lelkeknek a helyzete: egyszerre rájuk szakad minden bűnük. El kell ismerniük, hogy egész életük, minden cselekedetük alapján elhibázott volt. Mégiscsak király az, akit ők gonosztevőként feszítettek meg. Nem is csak egyszerűen egy király a sok közül, hanem maga az ítélő Isten, az örökkévaló Király.

Nem tehet mást e föld sok-sok nemzetsége, mint hogy siratja őt. Valójában nem is őt, hanem önmagát. Sír a diadalmas király bevonulásának láttán, mert kiderül minden bűn, napvilágra jön minden tévedés. Ez az utolsó napi sírás pedig éppen olyan hiábavaló lesz, mint volt a maga bűnere rádöbbenő Júdásé. A bűnünk felett nem ekkor kell sírni, hanem azelőtt, amikor még van idő a megbánásra és az azzal szervesen összefüggő jóvátételre. Ehhez a diadalmenethez sokan csatlakoznának, mindenki csatlakozna, hiszen az örökkévaló királyhoz való tartozást, az ő kegyelmében való részesedést jelenti, de akkor már nem lehet majd csatlakozni. Ebben a diadalmenetben csak azoknak van helyük, akik részt vettek a Krisztus gyalázatában, szégyenében és keresztjében, akik az első virágvasárnapján is vele mentek és nem gúnyolódtak rajta és nem botránkoztak meg felette.

Eszünkbe jut a királyfiról szóló mese. Ez a bohó királyfi a kocsis ruhájával cserélte fel királyi öltözetét és így ment el megkérni a gazdag bíró lányát. Lehetett-e más az eredmény, mint határozott elutasítás? Bezzeg a szegény ember leánya szívesen fogadta és megbecsülte az álruhás királyfit, és boldogan mondott neki igent. Másnap, amikor királyi ruhában ment a királyfi a gazdag bíró lányát megkérni, az futva követte volna, de akkor már nem őt, hanem a szegénységében is megbecsülő szegény leányt választotta feleségül.

Valahogy így vagyunk Krisztussal is. Első és második virágvasárnapi útján egyszerűen, alázatosan, mintegy kocsisi gúnyában jön felénk, keres bennünket a maga

számára, hív a vele való életközösségre. Mi éppen úgy elutasítjuk őt, mint az álruhás királyfit a gazdag ember lánya. Nemcsak a mesében, a Krisztus életében is fordul az idő. Az utolsó virágvasárnapján királyi fényben fog előttünk elvonulni. Akkor mi szívesen csatlakoznánk hozzá, de ő nem fog bennünket a maga közelébe engedni.

Addig kell Krisztushoz megtérni, amíg hozzám hasonló szegény formában keres engem, amíg a követése külső szegényt, megvetést és keresztet jelent. Ezzel próbálja meg a hűségemet és készíti fel az utolsó diadalmenetre.

Sohase feledjük el az Igét: valaki szégyell engem és az én beszédeimet e parázna és bűnös nemzetiség között, az embernek Fia is szégyellni fogja azt, mikor eljő az ő Atyja dicsőségében a szent angyalokkal (Márk 8,38).

De a másik Igét se feledjük: Valaki vallást tesz énrolam az emberek előtt, és is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt (Mt 10,32).

Ma kell tehát az alázatos király előtt meghajolnom. Ma kell őt szívem királyául elfogadnom. Ma kell beállanom az őt követő jámbor, egyszerű zarándokok sorába, a bizonyoságot tevők seregébe. Ma kell halálom órájáig hordanom keresztjének gyalázatát és szegyenét, hogy az utolsó ítélet után örökre részese lehessen soha el nem múló királyi dicsőségének is. Amen.

Ravasz László

A küzdő Jézus

Alapige: Lukács 19,38–46
Bibliolvasás: Filippi 2,5–12

Míntha két, egymásnak ellentmondó képet adna Jézusról a felolvasott ige, kedves atyámfiai. Íme, az egyik szerint megindultan könnyezik, a másik szerint haragtól izzik. Az egyik képben könnyei omlását látjuk, a másikban ostort és korbácsot suhogtat. Résztét és harag, szánalom és felháborodás, a léleknek két olyan ellensarki vége, hogy kettejük közül nem tudni, melyik az igazi s vajon nem rekeszti-e ki egyik a másikat.

Nem rekeszti ki, mind a kettő igaz. A két Jézus-kép együtt adja Jézus igaz valóságát. Jézusnak végtelenül nagy szeretetét és szánalmát csak haragjának sötét keretében lehet megismerni, és viszont, haragja sötét tengerének mélységét a behullott hullócsillagok, az Ő szeretetének könnyecskéi világosítják meg. S a kettő együtt mutatja meg nekünk az egységes, az örök Jézust, a küzdő Jézust. Kiért küzd? Ki ellen küzd? Ki a szövetségese? – Erre a három kérdésre feleljünk.

Jézus küldetését elvégezte Galileában és a körötte levő tartományokban, odakünt a kedves, egyszerű, naiv vidéken már készen volt. Ott már győzött, a lelkeket megnyerte, követi vala Őt nagy sokaság.

De még komoran és büszkén áll Jeruzsálem, az ország fővárosa s mindannak, aminek Jézus ellensége, a hatalmas, a történelmi összefoglalója. Ott áll komoran és büszkén a szent város, benne a főpap, a templom, a törvény, benne a pogány római hatalom. Benne a kizsákmányolt, megnyomorított nép. Míg ezzel nem számol le, addig nincs győzelem. Azért megy tehát be Jeruzsálembe, hogy kieroszakolja a döntést.

A menet már az olajfák hegyére érkezett. El voltak fáradva, de az a tündéri látvány, amely onnan elébük tárul, egyszerre kárpótolja őket: előttük van Jeruzsálem, a „világ gyönyörűsége”, mint egy drága ékszer, ott csillog a Salamon templomának szépsége és ragyogása, a helytartó palotája, ott az egész tündéri látvány s benne mindaz, ami az izráelitának célja, eszménye, álma, igazsága, történelme és nemzeti büszkesége volt.

El lehet gondolni, hogy azok az egyszerű halászok, vámszedők, akik jöttek vele, megilletődtek s mindegyik szívében égre csapott a régi vágy Izrael régi dicsőségéért. Mikor meglátták ezt a képet, s megérezték, hogy az Ő mesterük jön most diadalúton be: egyszerre tüzet fogott a lelkiük. A tömegihletésnek ebben a fellobbanásában nem látták azt, hogy előttük mezítlábas vándor rabbi jár, tépett köntösű szegény népgyógyító, királyi palástot adtak rá, úgy érezték, mintha a Dániel látása szerint megnyílt egekből szállt volna alá. Felcsapott ajkukról a diadalkiáltás: „Áldott a király, ki jött az Úrnak nevében!”

De a király, Jézus zokogni kezd. Látá a várost és síra azon. Látta a várost, amelyet úgy szeretett, de amely sohasem volt távolabb tőle, mint most, mikor királyául fogadja és várja. Csak ajkával közelget feléje ez a nép, de a szíve távol van tőle. Látta a várost, ahol „feszítsd meg”-et kiáltanak majd reá s ezzel a kiáltással magukat ítélik el; ahol Júdás-pénzt fognak számlálni s ez a pénz jobban beszennyezi az Isten gyermekeinek a kezét, mint a Kain homlokát a bélyeg; ahol a leghívebb tanítvány a válság óráján megtagadja őt s ezzel nyomorultabbá lesz minden élönél a földön; ahol keresztet ácsolnak neki és felfüggesztik őt, hogy megöljék vagy száműzzék maguk közül azt, ami isteni: ami jóság, irgalom, szeretet, béke és üdv, ami az életnek szentsége, méltósága, becse és szépsége... Látta, látta az ő drága városát, a Jehova diadémját füstbe, vérbe borulni, Jeruzsálem asszonyait legionáriusok prédájává lenni, gyermekeket, az ő kicsinyeit! vágató paripák acélpatkói alatt tipratni széjjel, és látta a templomot szétdúlt romhalmazzá válni, amelynek véres, kormos kövei fölött tivornyázó katonák ülnek az istenné tett császár bálványképe előtt állati tort.

S érezte Jézus, hogy bármily fájdalmas ez az ítélet, ez az igazságos ítélet. Meghajlott az Isten igazsága előtt, de nem tehetette, hogy ne fájjon, amit ez az ítélet összetör, ami annyi igazzal volt az Ő szívéhez fűzve. S ezért sírt Jézus.

Ha csak sírt volna az Olajfák hegyén Jézus, ez az ő sírása akkor is egy nagyszerű történelmi tény maradt volna; ezek a könnyecsek mint megannyi mécses világítanak át századokon, évezredekben. Ezek a könnyek nagyon sokat beszélnének, hallgatag, csillogó próféciaképpen ülnének ott az Olajfák hegyén, s annyit mondanának, mint éjszakában a csillagok.

De Jézus nem maradt a sírásnál, letörölte könnyeit, ostort font, s indult befelé a város szívébe, a templomba. Nem tudta viselni a bűn látását, nem tudta túrni, hogy nem segíhet rajta, felvette a harcot: megsuhogtatta a korbácsot. Korbácsa suhogásával a történelem ítélete sújt, s érezzük, hogy minden csapás hogy fog visszahullani az Ő szent és ártatlan testére. Saját ítéletét hajtja végre akkor, amikor – üt.

Miért kellett neki a templomba menni? A templom volt a népnek agya és szíve: úgy érzett és úgy akart, ahogy a templomból irányították. A templom pedig a latrok barlangjává lett. Annás, az akkori főpap tette azzá egy furfangosan kieszelt zsarolási rendszerrel. Először is minden zsidónak be kellett váltania a maga pénzét templomi pénzre, mert csak azzal lehetett megvásárolni az áldozatra szánt állatokat s azzal lehetett kifizetni a tizedet. Ebből a pénzváltásból nagy nyereség hullott a papok erszényébe. Azután kimondotta Annás, hogy csak azt az állatot szabad elfogadni áldozatra, amelyet egy bizottság alkalmasnak talál. Úgy, de ez a bizottság maga is árult áldozati állatokat a templom udvarán, tehát csak azt fogadta el, amit tőle vettek, ő pedig olyan áron adta, amilyeneken neki tetszett. Viszont a papi törvény száz- meg százféle esetre írt áldozatot, tehát minél buzgóbb és minél szegényebb volt valaki, annál bizonyosabban belekerült a szent zsarolók hálójába.

Ezt mindenki látta, mindenki eltűrte, megszokott dolognak találta. Egyedül Jézus nem bírta eltűrni, és felháborodása izzó fenségével támadt nekik, a pénzváltók szekrényeit felborította, s a kufárokat kiüzte a templomból, mondván: „Az én Atyám hajléka imádságnak háza, s ti azt latrok barlangjává tettétek.”

Jézus tehát a lelket akarta megmenteni. A lelket akarta kiszabadítani és kiragadni azoknak kezéből, akik tőle azt el akarták venni. Jézusnak ez örök szenvedélye volt, amit az örökkévalóságból hozott az Atya szívéből. Az az ő szenvedélye, hogy lelket szerez, lelket keres. Nincs a világnak az a szerelme, legnagyobb barátsága, a vőlegénynek menyasszonyához érzett érzelme, mely fogható volna ahhoz az óriási szenvedélyhez, amellyel Jézus imádta az ő drága menyasszonyát: a fényes, fehér, tiszta lelkeket, akiket örökségül kapott Istentől. Hogy csókolta, hogy áldotta, hogy örült nekik, mit tett értük, hogy becézte, könnyeivel mosta, hogy betakarta – hogy kiontotta értük a véré. Érzitek-e, hogy haragudhatott akkor, s hogy fel lehetett háborodva, amikor ki akarták csikarni kezéből ezt az Ő egyetlen örökségét, amikor be akarták szennyezni az Ő drága menyasszonyát: a lelket!

Érzed-e valaha, hogy a te lelkedért valaki nagyon küzd? Hogy a te lelked ezerszer drágább valakinek, mint teneked? Hogy egy örökkévaló királyfi nagy, szent, örök szerelemmel eseng a lelkedért, a magáénak tartja, szolgálni akarja, megmenteni akarja, drágább neki, mint az egész világ? Gondolsz-e rá, hogy mit tett érte, hogy szenvedett érte, hogy hullatta a véré, halt meg érte?! Nincs a világon az a lovagi hős rege, amelynek annyi vonzó idillje lenne, mint annak, ahogy Jézus küzd a te fehér lelkedért, hogy tiszta maradjon, az Ővé maradjon.

Kiért küzd tehát Krisztus? Éretted.

*

És ki ellen küzd? Könnyű a felelet: Küzd azok ellen, akik neki ellenségei. Hisz nem is kell nagyon utánagondolni, most, épp ezekben a napokban Jeruzsálemben annyi ellensége van. Mindenki ellensége ott Jeruzsálemben, ott, ahova bevonult, azok közt is, akik őt király gyanánt üdvözölték és tisztelték. Ellenségei, akik most palmaágat dobnak eléje s holnap azt kiáltják: „Feszítsd meg!” Ellenségei, akik magára hagyták és a Gecsemáné kertben a virasztásnál elaludtak, ellenségei: Péter, ki a kakasszó előtt háromszor tagadta meg, pedig Jézus előre megjósolta, Júdás, aki elárulta nyomorult pénzért, Pilátus, aki engedte, hogy halálra ítéljék s a lelkiismerete csak annyira készítette, hogy megmossa a kezét: ő nem hibás a dologban. Ellensége a főpap, ellensége a legionárius és a centurio, mindenki, mindenki.

Hát arra gondoltál-e, atyámfia, hogy ezekben az ő ellenségeiben láthatatlanul darabokra oszolva mindig te magad vagy ott s mindig te magad állsz ott? Gondoltál-e arra, hogy Jézus élete és halála éppen arra való, hogy kíméletlenül bizonyítsa: milyen vagy te, hogy milyen vagyok én, milyen az ember akkor, ha csupáncsak ember akar maradni?

Hiszen ha Jézus nem lett volna, nem élt volna itt a földön mint testté lett ige, örök szeretet és tökély, még lehetne valamit menteni, de mióta megtörtént, hogy a szentet és istenit magunk közül kidobtuk és keresztre ítéltük, elszakítottuk magunkat tőle és szembe fordultunk vele, el akartuk pusztítani és tiporni – azóta nincs menekvés. Mert abban az ingatag népben, aki ma lelkesedik, holnap egy más tömeghangulat után másképpen kiált: te vagy benne, atyámfia! Akár itt a Szilágyi Dezső téri templomban ülsz, akár a Tudományos Akadémiában, akár a miniszteri széken, akár munkásgyűlésen. Abban a Pilátusban, aki emberi egzisztenciák felett dönt és csupán a maga kezét akarja megmosni, te vagy benne, atyámfia. Aki engedi, hogy körülötte egzisztenciák tönkremenjenek, összeomoljanak és lelkek elszegényedjenek s elcsenevedzenek, csak neked valami kis formális mentséged maradjon. S abban a Péterben, aki megtagadta őt, mert félt a kinevetéstől, te vagy benne; annyira sem vitted volna, mint Péter, még éjfélig sem tartottál volna ki Jézus mellett.

Az örök ember van mindezek mögött, az örök embernek pedig nincs mentsége, mióta Jézus és Barabás közül az utóbbit választotta.

Épp ezt érzi mindig Jézus, hogy önmagunknak mi magunk vagyunk a legnagyobb ellenségei. Ki tett benned eddig nagyobb kárt, mint te magad, atyámfia? Hát ezt a mi szerencsétlen Magyarországunkat minden ellenségünk el tudta volna-e pusztítani, ha nem a saját gyermekei pusztítják el? Hát ezt a mi református anyaszentegyházunkat a világ minden kísértése és támadása meg tudná-e ingatni, hogyha hívei nem idegenednének el iránta s közömbösekké nem válnánk múltjával és jövőjével szemben? Hát vajon téged hátrább tudtak volna tenni, ha nem te adtad volna fel a helyedet, melyen álltál? Ki tett benned nagyobb kárt, aki rágalmozott téged, vagy te, aki sok titkos gondolattal és szóval beszennyezted magad, ha talán cselekedettől ez ideig meg is tudtad tartani magad? Ki miatt van lelked ruhája beszennyezve, ki miatt kell neked sírni életed árvasága és szegénysége miatt? Ki pusztította ki lelkedből a békességet, imádságot, a Gondviselés bizonyosságát, a mártíromság szenvedését? Ki pusztította ki, ha nem te magad?

Jézusnak egy ellensége van, és ez te vagy. Éretted küzd, de ellened küzd, önmagaddal szemben akar téged megtartani, önmagad felett való győzelemhez akar téged segíteni. Te vagy az Ő menyasszonya, és veled szemben akarja megtartani ezt a menyasszonyt.

*

Végül: kinek a szövetségében küzd? Jézus nem tud megváltani se követ, se fát, se csillagot, csak lelket tud megváltani, olyan lelket, aki akarja, hogy megváltassék, aki szomjúzik a megváltás után. Jézus elégtétele kiömlt erre a világra, mindenkiért, ez egyformán érvényes zeniten és nadíron minden lélekre, a Júdásokra, a Péterekre, Pilátusokra, a keresztrefeszítőkre, a latorra. Mégis csak azok menekülnek és csak azok váltatnak meg, akik maguk is segítenek ebben Jézusnak.

Jézusnak egyetlen szövetségese van abban a harcban, amit éretted s ellened vív: te magad. Más ezt senki nem pótolhatja. E nélkül a szövetség nélkül feltétlenül elveszti a harcot, ezzel a szövetséggel biztosan megnyeri. Mit jelent tehát ez ránk egyebet, ha nem azt, amit az írásban olvastam: „Ismerjük fel a mi meglátogatásunk idejét.” Ismerjük fel azt, amit az írásban olvastam: „Ismerjük fel a mi meglátogatásunk idejét.” Ismerjük fel azt, hogy jó elibénk, keres minket az értünk küzdő, nagy felszabadító, és tegyünk meg legalább annyit, hogy lelkünkön egy parányi ajtót éjszakára hagyjunk nyitva: jer be, hódító vezér, jer be, nagy király! Tegyünk meg legalább annyit, hogy egyetlenegy ablaktáblát kitarjunk előtte és köszöntsük őt, egy sóhajtást küldjünk elibe, kezünket nyújtsuk ki feléje, mert jön, minden percben jön, és minden percben velünk van.

Ha valaki kezébe vesz egy órát s nézi, különös gondolatai születnek. Míg feltartóztathatatlanul halad a kis másodpercmutató: mint fogy el örökre visszavonhatatlanul a mi időnk. Az élet nagy aranyhegyeit ezek a percek mint apró kis manók targoncáikba belekapálják s viszik, hordják a semmiség nagy tengerébe, s a végén az Alpokból nem marad semmi, csak egy kis üreg: a saját sírunk.

De ezek a percek, melyek így szakadatlanul visznek tőled, mindig csak visznek és mindent elvisznek, ugyanezek a percek szakadatlanul hoznak is neked, mindig csak hoznak és mindent hoznak neked. Hoznak drága nagy alkalmat, minden pillanatban egy örökkévalóságot, mert hozzák neked Jézust, a nagy felszabadítót, a leghűbb és legjobb barátot, a főpapot, a prófétát, a királyt, a tanítómestert, a Megváltót, az Istent, aki éretted, ellened, veled harcol.

Ó, lelkedből törjön fel a kiáltás: „Áldott, áldott, aki jött az Úrnak nevében!” Ámen.

(1922)

Húsvét nagyhetére

Adorjáni Zoltán

Az úrvacsora

Alapige: 1Korinthus 11,17–34

Jézus Krisztus az utolsó vacsora alkalmával adta először az úrvacsorát. A páskavacsora alatt valami egészen új dolgot mondott a tanítványainak a kenyér megtörése és a hálaadás poharának felemelése közben. Kezében a megtört kenyér és a pohárnyi bor önmagára mutató jellé lett, amit a következőkben így magyarázott meg: „Amint látjátok, hogy az élet táplálására szolgáló kenyeret fel kell darabolni, hogy mindnyájatoknak eledele lehessen, úgy kell az én testemnek is megtöretnie. A Messiásnak szenvednie kell, hogy feláldoztatása mindnyájatok javát és életét szolgálja. A bor viszont az új szövetség jelképévé lesz halálom által, mert amint az ótestamentumi első szövetségekötéskor, a Sínai-hegynél Mózesnek áldozati vért kellett a népre hintenie, úgy most is áldozati vérnek kell kiömlenie, hogy Isten törvénye már ne kőtáblákról, hanem szívetekbe vésve kormányozzon benneteket; miként ezt Jeremiás is megjövendölte: új szívet ad nektek Isten, és az új szívetek lesz Isten törvényének hordozója.

Pál apostol mindenekelőtt ezt mondja el újra a korinthusi gyülekezetnek. Egyszer már áthagyományozta számukra az Úr vacsoráját, melyet velük együtt gyakorolt.

De amint tudjuk, Korinthusban nem értették meg egészen pontosan, hogy mi az úrvacsora, talán még túl elevenek voltak a pogány életvitel régi beidegződései és kísértései, s ezért hamar megfélemedtek az úrvacsora lényegéről. Röviden: közönséges étkezéssé alacsonyították le az úrvacsorát, amelyen már nem volt lényeges az új szövetség szívekbe írt belső törvénye, sem a Krisztussal való élő közösség, sem pedig az egymással való szeretetközösség.

Pál nem restelli még egyszer elmondani a korinthusiaknak az úrvacsora lényegét. Másként is eljárhatott volna, miután tudomást szerzett a gyülekezeti tagok helytelen úrvacsorázásáról. Egyszerűen csak hivatkozhatott volna arra, hogy egyszer már pontosan elmagyarázott mindent, sőt mi több, ő maga is többször vett velük együtt úrvacsorát.

Hivatkozhatott volna apostoli tekintélyére is. De mégsem ezt teszi. Hogy miért nem? Azért, mert – amint a kezdő soraiban mondja –: én az Úrtól vettem, amit elétek is adtam – nem az a fontos, amit az ember érez, akar vagy tart mérvadónak, hanem amit Jézus Krisztus mondott és tett.

Az úrvacsorával kapcsolatosan tehát minden emberi előítéletet, érzést, gondolatot és szándékot félre kell tennünk. Mert különben közönséges étkezéssé alacsonyítjuk le azt. Olyan megüresített szertartássá, melyben megsemmisül Isten szent akarata, és ezzel itt is mindenféle emberi kicsinyességeknek, hiúságnak, ítélkezésnek, önzésnek, közömbösségnek vagy egyéb bűnöknek nyitunk teret.

Én az Úrtól vettem, amit néktek hűségesen átadtam. Ez azt jelenti, hogy az úrvacsorában egyedül Krisztusra kell figyelniünk, mert ő a központ, mert ő az, aki ad nekünk.

Ezért először: nekünk itt el kell tekintenünk magunktól, és itt el szabad tekintenünk egymástól. Az adakozóra kell nézniünk, aki mindannyiunknak adni akar. Hogyan?

Jézus végső szenvedése kezdetén, elárultatása estéjén adta tanítványainak az úrvacsorát, amikor a mi meglátásunk szerint inkább vádaskodhatott volna, vagy magát mentve, tanítványai támaszát igényelhetette volna. Mégis, mindezek ellenére hálát adva és

hálaadással adja a kenyeret és a bort. Anélkül, hogy valamit várna a tanítványoktól, feltétel nélkül adja az úrvacsorát. Előre tudja, hogy tanítványai meginognak majd a megpróbáltatások között, mégis átadja nekik teste és vére jegyeit. Tehát mondhatjuk azt is, hogy nem csak feltételek, hanem elvárások nélkül adja számunkra az úrvacsorát.

Újból és újból feltételek és elvárások nélkül adja nekünk is vacsoráját. Ez nagyon fontos itt. Minden ez után következő dolgunk csak ennek a függvénye.

Helyes az, ha felkészülünk az úrvacsorázásra. Szükséges is ez. Ezért is alakult ki a bűnbánati hetek megtartásának gyakorlata.

De ha a felkészülésünkben érdemet kovácsolunk, akkor magunkat állítjuk Jézus helyébe. Holott itt az a fontos, hogy ő ad, és hogy azoknak ad feltételek és elvárások nélkül, akik tulajdonképpen mindig méltatlanok – és azok is maradnak. Mert legjobb törekvésünk mellett sem lehetünk tökéletesek.

Viszont ha méltatlanságunkra hivatkozva mégsem készülünk erre a vendégségre, akkor:

- vagy nem állunk egyáltalán Krisztus elé, hogy elfogadjuk a kenyérrel és borral közölt ajándékait, mert nem tudtunk eléggé felkészülni;

- vagy pedig a magunk bűneit állítjuk Krisztus és magunk közé, s ezzel bűneinket állítjuk középpontba, mint amelyek nálunknál és Krisztusnál is hatalmasabbak.

Ezért a felkészülésünk és az, hogy méltók vagyunk ehhez az asztalhoz, ezt a hitbéli magatartást kell jelentse. Mindenféleképpen reád vagyunk szorulva, Atyám, és ezért legyen minden itt a te akaratod szerint.

Nem tökéletességre, nem valami érdem felmutatására kell törekednünk, hanem a szándékunk a legfontosabb. Azt akarom, Atyám, amit te akarsz. Hiszem, hogy te ezt meg is cselekedheted. Légy segítségemre az én hitetlenkedéseim között.

Ágoston egyházatya óta az úrvacsora sákramentumát látható Igének is nevezzük. Mert Isten jól meg akarja értetni velünk a Krisztusban nekünk adott evangélium szerinti váltáság lényegét. Ezért nemcsak a fülünkhöz szól, hanem a tekintetünket is megragadja.

De az úrvacsorában Isten még ennél is többet tesz velünk. Nemcsak szól hozzánk, nemcsak a látható jegyekre mutat rá, hanem a gyakorlásra is rábír. Ez a gyakorlás történik akkor, amikor egymás mellett ideállunk az úrasztalához és egymás mellett, egymással is közösséget vállalva kinyújtjuk kezünket a szent jegyek után.

De ez a mi cselekvésünk, ideállásunk, elfogadásunk, egymással való közösségünk nem csak valami szent tanítás, hanem ennél sokkal több. Mert éppen ezek által ábrázolódik ki, hogy mennyire köze van hozzánk és mennyire közünk van hozzá. Ezzel a mi cselekvésünkkel lesz nyilvánvalóvá, hogy mennyire személyes és személyhez szóló a Krisztussal való közösségünk.

Kinyújtjuk a kezünket. Ezzel itt a mi cselekvésünk lesz egészen nyilvánvaló. De éppen ez a mi kérő és elfogadó kézkinyújtásunk hirdeti a legjobban, hogy kicsoda számunkra az Atya Isten és Jézus Krisztus. Így lesz az úrvacsorázásunk személyes és látható hitvallás, élő tanúságtétel az adományozó, sőt magát érettünk teljesen feláldozó Jézus Krisztusról.

Jézusra másképpen is, akár úrvacsoravétel nélkül is lehetne emlékeznünk. De a mi kérő kézkinyújtásunk hirdeti a legtisztábban azt, hogy Jézus számunkra nemcsak emlék, nemcsak eszme, nemcsak az örök jó és szép hajdani eszmény megtestesítője, hanem ma is az, akihez odafordulhatunk, aki ma is ugyanolyan személyesen és valóságosan közli velünk Isten áldásait, mint hajdan, amikor testben járt a földön.

Ezt hirdetik ezek a szavak a szereztetési igéből: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Vagyis azért, hogy helyesen emlékezzetek rám és világos legyen előttetek az, hogy én ki vagyok, így cselekedjétek: törjétek meg a kenyeret, és csorduljon a bor, mint az én nagy adakozásom látható jelei, és nyújtsátok ki kezeteket

ezekért a jegyekért. Akik igaz hit által így belém oltatnak, lehetetlenség, hogy jó gyümölcsöket ne teremjenek.

Ezért Krisztus hirdetése nem ér véget az úrvacsorával összekötött istentisztelettel, mert annak elfogadásával küldöttekké leszünk, akik új szívvel és új lélekkel igyekszünk hirdetni az evangéliumot. De hogyan? Úgy, ahogy arra az úrvacsoravétel után szoktunk felszólítani benneteket: fordítsunk hátat a múltnak, és akarjunk úgy élni és úgy cselekedni, miként Jézus tette: feltételek és elvárások nélkül bocsátsatok meg egymásnak, és egymás számára igyekezzetek a legjobbat nyújtani. Az úrvacsora annak jele is, hogy mindezekhez Krisztus Szentlelke által elegendő segítséget nyújt számunkra. Ámen.

Bereczki András

Azon az éjszakán

Alapige: Máté 26,17–28

A sűrűsödő sötétség, az éjszaka meghatározza viselkedésünket. Nehezen viseli el a beteg, bezárkózik a magányos, menedéket keres az üldözött. Növekszik a félelem.

Nem egyszerűen napszak-meghatározás az úrvacsora szereztetésének éjszakája. Sokkal inkább lélekgyötrő lelkiállapot, mely egyben emlékeztet arra az egyiptomi éjszakára, amelyen a páskabarány elfogyasztásával készült Isten népe a fogságból való szabadulásra. A halál éjszakája is. A jeruzsálemi emlékestén Jézus Gecsemáné kerti vérverítékes imádságában megérezzük azt az ellentétes helyzetet, hogy akikért „odaszentelte” magát, azok nem értik őt, megbotránkoznak rajta és megrendülnek hitükben. Jézus számára is ez a magány éjszakája. Jóllehet Isten tervei szerint egyedül kell hogy maradjon, mint Isten sok választottja a Szentírásban. Próféta sorsa legtöbbször emberi értetlenségbe ütközik. A hűség útja kísértéseken keresztül vezet. Hosszú az út a szeretetlenségtől elárlatásáig.

Mindnyájunknak vannak rossz, magányos éjszakáink. Veszteségeink, kudarcaink. A hit éppen a kedvezőtlen körülmények legyőzésében esik át a tűzpróbán és a legnehezebb vizsgákon. Vagy „hajótörést szenvedünk a hitben”, vagy igazi engedelmesség, békességes türés és nagy-nagy áldás származik belőle. Isten hűséges gyermekei nem álmodoznak jobb napokról. Jézus nem várt könnyebb megváltásra, hanem a legsötétebb helyzetben is megpróbál világosság lenni.

Mindenki kerülhet az „elárlatás” válságába. Hogyan gázolunk át e nyomorúságon? „A világ szerinti szomorúság” (2Kor 7,10) következményeit láthatjuk sok talajt vesztett testvér életében, a szenvedélyekben, az ártalmas, önpusztító életmódban, végső soron a lassan bekövetkező testi és lelki halálban.

Sorsunk éjszakáiban gyakran nem tudjuk, hogyan tovább. „Amikor félnem kellene is, én bízom tebenned” alaphangú zsoltárt nem ismerve, sokan a kezükbe veszik a vándorbotot, keresik a félelemmentes földet, hátrahagyva az egyre fogyatkozókat az egyre nagyobb és sötétebb éjszakák sorsára.

Keressük a magunk életében a példát, amikor úgy látjuk, hogy „elárlattunk”, „amikor megremegnek a háznak őrizői” (Péld 12,5–6). A ránk boruló kilátástalanságban mégis el kell ismernünk, hogy az özvegyen maradó nem hagyja el gyermekeit, a tanító nem eresztí szélnek diákjait, az igazi orvos nem hagyja el betegeit. A jó pásztor nem engedí szétszéledni nyáját.

Azért jó Jézusra nézni, mert benne látjuk meg azt, hogy miként oldja fel a gyötrelmes éjszakát. Tudja, hogy a maga számára is végzetes az az este, de sokkal inkább azok számára az, akikért a világba jött. Előre megmondta: „neki Jeruzsálembe

kell mennie” Halálküldetésben van az életért, de nincs keservesebb csalódás, mint az, hogy az életre választottak között jelen van a halált hozó áruló.

Azokban a helyzetekben, amelyekben zátonyra fut a hitünk, mindig a küldetés, a szolgálat kerül veszélybe. Jézus nem roppan össze, nem foglalkozik célja feladásának gondolatával, nem áll bosszút, sőt barátjaként fogadja az érkező Júdást.

Az a csodálatos Jézusban, hogy az „én Istenem, és Istenem, miért hagytál el engemet” pillanatnyi rövidzárlatában is mindvégig engedelmes marad. Hűséges nemcsak az Atyához, hanem azokhoz is, akikért vállalta az áldozatot. Mert nem lehet cserbenhagyni az ügyet. Nem lehet cserbenhagyni sem Istent, sem embert.

Döbbenetes, hogy Jézus az elárultatás éjszakáján halálával töri meg a kenyeret. Benne érezzük a régi szabadítások Isten iránti háláját és a bűn fogságából való harmadnapra szabadulás reményességét. Éppen ebben a hálában ismerjük fel, hogy az elfogadott küldetés teljesítése közben miért nem gondol sem menekülésre, sem védekezésre. Nincs benne felháborodás sem, hogy „annyi idő óta veletek vagyok...”, és mégsem ismertetek meg engem, hanem a kenyérben biztosít arról, hogy veletek vagyok, bennetek lesztek minden napon a világ végezetéig.

Mondhatnánk, hogy ő Krisztus, az Isten Fia. Mára dicsőségessé magasztosult. A vérén szerzett egyház átverekedett húsz századon, de azon az éjszakán csak egy halálra ítélt ember volt. Az általa képviselt ügy is az volt. Az Isten országa elérhetetlennek tűnő távolságba került.

Nagyon fontos, hogy Jézus önmagát adja a kenyérben. Ez önmagáért beszélő bizonyítéka annak, hogy nem farizeusi kovással, pengő citeraszólamokkal, hanem szolgáló engedelmességgel tartja meg az övéit. A kenyér, melyet ad, talán száraz, csak a könnyhullatás ízesíti kissé, de az ő kezéből kapva, megérezzük mennyei kenyér erejét: „ez az én testem, mely tiérettetek megtöretik”. Már érezzük, minden sötét éjszakát bátorságossá tevő ereje van a mindhalálíg hűséges Jézusnak. Ma szépséges formákban hirdethetjük, hogy Jézus élete példa, mely táplál, hogy szeretete életre hív a halál világában, hogy minden nehézség ellenére is érdemes legyen élni, de sohasem lett volna keresztyénség amaz éjszaka nélkül.

A kenyér osztozás a sorsban, a vér engesztelő áldozat. A halál egyiptomi éjszakáján az ajtókon levő báránypír megmentette Isten népét az öldöklő angyaltól; a levágott báránypír húsából táplálkozva, az egyiptomi utolsó vacsora erejével járták be a hosszú pusztai utakat, az erőfeletti utakat.

Az úrvacsora szentséges értéke talán éppen abban van, hogy Jézus abban a kilátástalanságban adja önmagát, amelyben megérették, hogy ő egyszerre az a leghűségesebb testvér, aki egészen biztos a holnap kimenetelében.

Ott van az életünk ajtaján ez a szabadító vér? Látjuk-e, hogy olyan éjszakában vagyunk, amelyben csak a Krisztus vére adhatja a megmaradás reményességét?

Sursum corda! Fel a szívekkel! Kálvin János vigasztalása így erősíti Jézus híveit. Jézus Krisztus a mindenkori sötét éjszakáink fénysugara. Közeliékké és testvérekké formálja azokat, akik nélküle elsüllyednének az ismeretlenség homályában. Jézusban tápláljuk magunkat hosszú történelmi és személyes útjainkban. Ő az életnek kenyere! Míg pillanatnyi létünket gyilkos életrenddel, alkohollal, önámítással tápláljuk és a halált siettetjük, addig Jézus a világosság és az élet.

Isten hatalmas szeretete van abban, hogy Jézusban az élet lelki kenyere kínálja nekünk. Ha tényleg komolyan vesszük azt, hogy a bűn miatt Isten ellenségei vagyunk, akkor valóban el tudunk gondolkodni a példabeszéden: ha éhezik, aki téged gyűlöl, adj enni, és eleven szentet gyűjtesz a fejére. Ha nem úgy teszünk, akkor lelkiismeretünk vádja kezd égetni bennünket, hogy ítéletet, megsemmisülést eszünk és iszunk önmagunknak.

Emlékezetes az a történet, hogy egy kiskatona Jézus Krisztus katonájaként igyekszik élni. Egyszer valaki eltünteti az összes céltáblákat. A parancsnok kijelenti, hogy megbotoztatja a tettest. A vezna kiskatona előlép, és magára vállalja a büntetést. Az igazi tettes megkérdezi a kórházban szenvedőt: hogy tudad ezt megtenni? Teérted tettem! Meg kellett tennem, ha róla beszéltem neked.

Vétek lenne, ha a Jézus önfeláldozó, értünk vállalt szolgálatából nem következtenénk a magunk szolgálatára. Nagy hibánk az, hogy nem becsüljük azokat, akik gyülekezeteink önkéntesei. Mi is tartozunk egymás szolgálatával.

Vétek lenne nem látni, hogy a történelem a nem Istenre épülő közösségek alakulásának és felbomlásának példatára, hogy kenyérpótlékok színes választéka nem helyettesíti az „életnek kenyerét” Tudja az Úr, hogy az ő befogadása a mi közösségeink összetartó ereje. Krisztusban megtartásra választott minket Isten, s így válik életünk erővé a családban, a gyülekezetben.

Jézus szeretete felebaráti szeretetté válik. Nagyon aprópénzre váltjuk az úrvacsora áldozatát, ha csak önmagunkért élünk hitéletet.

A mi hálánk ez! Azért, szerelmes atyámfiai, erősen álljatok, mozdíthatatlanul, buzgólkodván az Úrnak dolgában mindenkor, tudván, hogy a ti munkátok nem hiábavaló az Úrban! (1Kor 15,58) Ámen.

Jánosy László

Jézus elfogatása

Alapige: Máté 26,47–56

Kísérjük végig Urunkat szenvedésének útján. Ezen az úton az érettünk és helyettünk szenvedő Jézus Krisztusra figyelünk. Megpróbáljuk feleleveníteni azokat a szomorú és megrázó eseményeket, melyeken keresztülment. Nem kerüljük el azokat a jelentéktelennek tűnő eseményeket sem, melyekről csak futólag tesznek említést az evangélisták, mivel részei e nagy szenvedéstörténetnek. Így a fő- és mellékszereplők együttes tevékenységének megismerése tárja elénk a nagy tragédiát: Jézus szenvedéstörténetét.

Kétségtelen, hogy Urunk szenvedései sokkal korábban elkezdődtek, de mi ezeknek csak az utolsó szakaszát követjük nyomon, azt a szakaszt, amikor ellenségei elfogják, amikor jobbra-balra hurcolják, el egészen a Golgotáig.

I.

Jeruzsálem keleti oldalán az út a Kidron pataka felé vezet. E patakon túl emelkedik a 818 m magas Olajfák hegye. Az egész hegyoldal hatalmas olajfákkal van tele. Innen kapta a hegy a nevét. Egykor a jeruzsálemiek gyümölcsöskertjei voltak itt. A Kidron patakán túl, a hegy lábánál volt a Gecsemáné kertje, ahol alapigénk eseménye lejátszódik. Ez a kert ma a Ferenc-rendi szerzetesek birtokában van. Ebben az ősi kertben ma is van néhány öreg olajfa, melyeket, hogy megvédjenek a széteséstől és a viharok pusztításától – körülfalaztak. Azt mondják, hogy ezeknek az árnyékában szokott egykor Jézus Krisztus megpihenni. E kertbe szokott félrevonulni a világ zaja elől.

„Dicséreteket énekelve” ide jött ki nagycsütörtök éjszakáján is a tanítványjaival. Itt vívta meg nagy lelki tusáját. Vérveríték hullott arcáról a földre. S miután így felkészült a nagy áldozatra, „ímé, Júdás, egy a tizenkettő közül, eljőve és veled együtt sok nép: fegyverekkel és füstélyokkal, a főpapoktól és a nép véneitől”

E híradásból azt tudhatjuk meg, hogy Jézus elfogására nem csupán egypár emberből álló kis csapat jött, hanem „sok nép” A Jeruzsálemben állomásozó római helyőrség egy

szakasza, valamint a templom fegyveres őrsege, és minden bizonnyal az egyházi főhatóság embereinek szolgáló botokkal felfegyverkezve. E felfegyverzett sokaság azt mutatja, hogy Jézus ellenségei biztosra akarnak menni. Még abban az esetben is, ha Jézus 11 elszánt tanítványa ellenállást tanúsítana. „Lámpásokat és fáklyákat” vittek magukkal, hogy a kert sötét rejtekeibe is belássonak.

E fegyveres „sereg” vezetője Júdás volt, az áruló. Egy a Jézus tanítványai közül.

Most két olyan mozzanatra figyelünk, amely Júdás tettét – árulását – még szégyenletesebbé és még aljasabbá teszi.

Először figyeljük meg azt, hogy hol hajtja végre Júdás árulását. A Gecsemáné kert olajfái alatt. Azon a helyen, ahol Jézus nem sokkal azelőtt még imádkozott! Ugye mennyire szomorú és mennyire aljas cselekedet, ha a júdások még az imádkozás helyét sem tartják tiszteltben?

A Júdás tettében a másik aljas dolog az, hogy árulását a szeretet jelével és pecsétjével, a csókkal követi el.

„Üdvözlégy, Mester!” – köszönti a régi, megszokott köszöntéssel, és megcsókolja őt! Vajon mit érezhetett Jézus, vajon mi játszódhatott le a lelkében, amikor Júdás feléje közeledett és megcsókolta őt? Hisz tudta, hogy Júdás áruló! Lukács evangélista feljegyzése szerint megkérdezte: Júdás, csókkal árulod el az embernek Fiát? (22,48) Talán a zsoldáros király fájdalma járhatta át az Úr lelkét, amiről így panaszol: „Nem ellenség szidalmazott engem, hisz azt elszenvedném; nem gyűlölöm emelte fel magát ellenem, hiszen elrejtettem volna magamat az elől – hanem te én barátom... akik édes bizalomban éltünk – az Isten házába jártunk” (Zsolt 55,13–15). Ezzel a lelki fájdalommal nevezi az Úr az áruló csók elcsattanása után is Júdást „barátom”-nak.

Ebből a megszólításból láthatjuk, hogy Jézus még mindig embernek tartja Júdást. Éppen olyan embernek, mint amilyenek mi vagyunk. Ebben viszont van egy figyelmeztetés: Júdás bűne a mi bűnünk is lehet! Ezért vigyáznunk kell, nehogy a Sátán csábítására mi is árulói legyünk Urunknak!

II.

Miután az áruló csókban az ellenség megkapta a jelt, a fegyveresek előrenyomultak, hogy elfogják Jézust. János evangélista szerint Jézus tudta, hogy mi következik most, de nem ijedt meg, nem vesztette el a lélekjelenlétét. „Előrement”, kilépett a fák árnyékából, félelem nélkül kiállt a holdfénybe ellenségei elé, és bátran ezt kérdezte: „Kit kerestek?” „A názáreti Jézust!” – jó a felelet, mire az Úr azonnal válaszol: „Én vagyok az!”

Jézus e határozott fellépése és tekintélyt parancsoló megjelenése annyira meglepte őket, hogy az első sorok valósággal visszahőköltek, az utánuk jövők pedig beléjük ütköztek és „földre estek”. Ez a „földre esés” azonban nem csak az összeütközés következménye volt, hanem sokkal inkább annak a megdöbbentő hatalomnak a következménye, ami Jézus megjelenéséből és hangjából áradt ki.

Az Úr kérdése ismét felcsendül: „Kit kerestek?” Majd így folytatja: „Ha engem kerestek – s itt minden bizonnyal tanítványaira mutatott –, ezeket bocsássátok el!” Ebben a szomorú órában Jézus nem magát, hanem az övéit igyekszik menteni. Így nem is vész el közülük senki sem, csak a veszedelem fia.

Amikor látták a Jézusra törő fegyveresek, hogy Jézus nem tanúsít semmiféle ellenállást: „Kezeiket rája vetették és megfogák őt.”

Rettenetes lehetett a tanítványok számára Jézus elfogásának és megkötözésének látványa. Mintha földbe gyökerezett volna a lábuk, a döbbenet valósággal megbénította őket. Ebből a tehetetlenségből Péter ocsúdott fel leghamarább. Kardot ránt, és Ura védelmére siet. Kardja levágja a főpap szolgájának, Málkusnak a fülét. Azonban Péter

ezzel a „hősiességével” bünt (!) követ el. Mégpedig azért, mert e szándéka Isten „Ne ölj!” parancsolatába ütközik. Ezért Jézus megállítja őt, és a helyére parancsolja szabályját, mondván, hogy aki „fegyvert fog, fegyver által vesz el” De itt tulajdonképpen nem egy reménytelen, elveszett harcról van szó, mert ha akarná, akkor akár 12 sereg angyalnál is többet kérhetne védelmére az Atyától, de nem kér, mert ami itt történik, annak így kell lennie. Mindez így van megírva! Isten akarata valósul meg itt, és Jézus engedelmeskedik ennek az akaratnak.

Sőt, hogy megmutassa Jézus a hatalmát s a rája törő ellenség fölötti fölényét, megkötözött kézzel is csodát tesz: helyére illeszti a megcsonkított szolga fülét. Ezzel a tettel megmutatta a jelenlévők és a világ előtt azt, hogy bár elfogták, bár megkötözték, de ezzel még nem tették erőtlenné őt. Jót tesz még ellenségeivel is. Jézus nem érzi magát legyőzöttnek. Ez kiderül azokból a szavaiból is, amikkel a tömegben lévő vezető emberekhez fordul: „mint valami latorra, úgy jöttetek reám, fegyverekkel és fustélyokkal, hogy megfogjatok engem? Naponként nálatok ültem, tanítván a templomban, és nem fogtatok meg engem. De ez a ti órátok és a sötétség hatalma” (Lk 22,53), s mivel ti az éjszaka fiai vagytok, aszerint cselekesztek...

*

Így lépett Jézus szenvedése útjának az első lépcsőfokára a Gecsemáné kert olajfái alatt nagyszünetelt éjszakáján, amikor elfogták, amikor az ellenségei kezébe került.

Hosszú még az út a Golgotáig! Jézus egyedül járja végig a passió útját, mivel „elhagyták őt a tanítványok mind és elfutottak”

Ne feledjük el, Jézust sem a Júdás tette, sem ellenségeinek gonoszsága nem veszítette el, nem győzte le! Az elvakult emberi bűn elárulhatta, bilincsbe verhetette, keresztre feszíthette, de a végső diadal mégis az övé volt és az is marad. S vele együtt a miénk, a hívő gyülekezeté.

Vigyázzunk, ne legyünk sohasem Júdások, és ne tartozzunk sohasem az Úr elfogóinak csoportjába, hanem legyünk azok között, akik maguk is felveszik keresztségüket és úgy követik őt, a nagy Szervedőt. Ámen.

Jánossy László

Jézus az egyházi bíróság előtt

Alapige: Máté 26,57–68

Jézust a Gecsemáné kertben elfogták. Összekötözött kezekkel viszik át a Kidron patakán a város felé. Ott halad ez a szomorú menet a templom hegyén felfelé, a főpap rezidenciája felé, ahová már gyülekezik is a Nagytanács, a Jézus ügyében illetékes „rögtönítelő bíróság”

Kajafás főpap palotájának egyik oldalán, az udvar felőli részen volt egy félkör alakú nagy terem, melyet az udvartól csak egy oszlopsor választott el. Kintről, az udvarról mindent jól lehetett látni, ami bent történik, sőt hallani is lehetett minden beszédet. Ide gyűlt össze a Nagytanács, és itt ítélték halálra Jézust.

De mielőtt idehozták volna, János evangélista szerint, aki Péterrel együtt ide is elkísérte az Urat, Jézust először a főpap apósához, a már 70 éves Annához, a zsidóság korábbi főpapjához vitték. Az öreg Annás, bár 20 évvel ezelőtt volt főpap, de még most is igen nagy befolyással rendelkezett, sőt egyenesen ő volt még mindig a Nagytanács ügyeinek irányítója. Annás vallásilag a sadduceusok csoportjához tartozott. Kemény, erőszakos, nagyravágyó és gögös ember volt. Utána őt fia, s most a veje ül a főpapi székekben. Egy se volt népszerű közülük. Mindenki félt tőlük. Kapzsiságuk oly nagy fokú

volt, hogy – állítólag – még az a templomi üzérkedés is, amit Jézus virágvasárnapján kiméletlenül kiastorozott, az ő nyereségüket szolgálta. Ezért Jézus már a templom megtisztításával magára vonta a főpap és családja személyes gyűlöletét és haragját.

Most először ehhez az emberhez vezették Jézust. És az öreg főpap „kihallgatta őt” Ezen a még hivatalos kihallgatáson Annás főpap a Jézus „tanítványai és tudománya felől” érdeklődik. Úgy látszik, hogy még nincsenek egészen tisztában Jézussal. Talán arra gondoltak, hogy összeesküvésre készül, ezért titkos tanítást terjeszt és híveket toboroz magának. De az is lehet, hogy az öreg főpap eddig csak mástól hallott Jézusról és tanításairól, ezért most személyesen is akarja hallani őt.

Jézus feleletében rámutat arra, hogy ő nem titokban, hanem nyilvánosan tanított, és így erről megkérdezheti a főpap az írástudókat vagy a sadduceusokat. Bizonyára túl merésznek tűnt ez a szó a hallgatóság előtt, mert az egyik poroszló arcul ütötte Jézust. Ez volt az első megszegyenítő és megalázó ütés, ami Urunk arcát érte.

I.

Közben az idő haladt. Talán a sebtében összehívott, 72 tagból álló Nagytanács, a legfelsőbb egyházi bíróság türelmetlenkedett. Ezért Annás elküldte Jézust megkötözve a törvényszék elé. Itt a bírói székben a tényleges főpap, Kajafás ült. A római birodalom urai vallási ügyekben meghagyták a zsidó Nagytanácsnak a bíraskodási jogot, de a halálos ítéletet fel kellett terjeszteni jóváhagyásra a római helytartóhoz.

Ez a nagyhatalmú tanács ítélkezett nagycsütörtök éjszakáján Jézus felett. Ahogy Márk evangélista feljegyzi: „a főpapok, a vének és az írástudók mind összegyűltek Jézus ellen” Velük szemben Jézus egyedül volt. A tanítványok közül csak Péter és János követték „távrolról” Ez a két tanítvány is csak azért követte, hogy „lássa a végét”. De ők is csak a főpap udvaráig mehettek. Így Jézus valóban „egyedül” állt bírái előtt.

Megkezdődik a tárgyalás. „Hamis bizonyóságot keresnek Jézus ellen, hogy megölessék őt!” A megfogalmazott ítélet már a tárgyalás elején készen van, amiből látszik, hogy a zsidóság lelki vezetői nem az igazságot akarják kivizsgálni, hanem előre feltett szándékukat akarják megvalósítani, amihez „hamis tanúbizonyásra” van szükség. Noha sok hamis tanú jött elő, mégse találtak olyan elfogadható bizonyóságot, ami az ítélet kimondásához elég lett volna. Addig próbálkoztak, amíg „két hamis tanú” teljesítette váradalmaikat. Ezek egybehangzó állítása szerint Jézus azt mondta: „Leronthatom az Isten templomát, és három nap alatt felépíthetem azt!” Ez tökéletes hazugság és egészen hamis vallomás, mert bár Jézus mondott hasonló dolgot, de éppen a zsidók előtt tisztázta, hogy „az ő testének templomáról beszél” (Jn 2,19–22). Itt viszont a hamis tanúk olyan értelemben képviselik a vádat, mintha Jézus a jeruzsálemi templomról beszélt volna.

Úgy látszik, hogy ez a koholt állítás nyomós vád volt a bíróság előtt, de a „törvényesség jegyében” megkérdezi a főpap Jézustól, hogy mit felel e vádra. Ezzel mintegy alkalmat nyújt Jézusnak a „védekezésre”. Jézus azonban hallgat. Nem szól semmit. Csak állt némán, szótlanul bírái előtt.

II.

Jézusnak ez a hallgatása beszédesebb védekezés volt, mint ha bármit is szólt volna! – A főpap Kajafás e hallgatásból megérezte a vádaskodás nevetséges voltát és alaptalanságát. Félre is teszi e hamis vádat, s azok vitatása helyett egy másik kérdést tesz fel Jézusnak. „Az élő Istenre kényszerítelek téged, hogy mondd meg nekünk, ha te vagy-e a Krisztus, az Istennek Fia?”

Ez már nem rágalom. Ez már nem hamis vád. Kajafásnak mint főpapnak joga van tisztázni ezt a kérdést, ami közel három éve élénken foglalkoztatja a Messiást váró zsidóságot. Az azonban egészen más kérdés, hogy az egyház hivatalos vezetői nem fogadják el Jézus feleletét. Jézus Márk evangélista szerint így felel a főpap kérdésére: „Én vagyok!” Máté feljegyzése szerint pedig úgy, ahogy hallottuk: „Te monád!” Te monád, Kajafás, akinek mint főpapnak valóban tudnia kell, hogy azokat, amiket Jézus cselekszik, rajta kívül senki emberfia sem teheti, csak egyedül ő, az Isten Fia! „Sőt – folytatja Jézus bírái felé fordulva – mondom néktek, mostantól fogva meglátjátok az embernek Fiát ülni Istennek hatalmas jobbján és eljöni az égnek felhőiben.”

E nagy vallomástól egyszerre megváltozik a kép. Valósággal összezsugorodik a Nagytanács. Kajafás és Annás főpapi alakja eltölpül, s velük szemben felmagaslik és felmagasztosul Jézus, az Isten Fia, Izrael Messiása. Krisztus Urunk életének ez az egyik legnagyobb és legfenségesebb pillanata, amikor kinyilatkoztatja, hogy bírái, akik most törvényt ülnek felette és ítéletet mondanak ki rá, egykor az ő ítélőszéke előtt fognak állni. Eljő majd az az idő, amikor ezt még azok is meglátják, akik keresztre juttatják és keresztre szegezik őt. Kajafásnak és a Nagytanácsnak tudnia kell, hogy eljön az az idő, amikor visszatér Krisztus az ég felhőiben „ítélni eleveneket és holtakat”

A főpap nem érti, mert nem akarja érteni Jézus önmagáról szóló vallástételét, és Jézus önkijelentését istenkáromlásnak minősíti. Szavának nagyobb nyomatékot adva, megszagatja ruháit és azt mondja: „Káromlást szóltok. Mi szükségünk van még bizonyosságokra? Ímé, most hallottátok az ő káromlását.” Erre a vádra a bíróság a mózesi törvény alapján kimondja Jézus felett a halálos ítéletet: „Méltó a halálra!”

Így zajlott le a Nagytanács bírósági tárgyalásán a Jézus pere. Itt hangzik el először hivatalosan Urunk felett a szörnyű ítélet: „Méltó a halálra!” Az ítélet kimondása után nekiesnek Jézusnak, és agyba-főbe verik.

Szomorú volt ez az egész eljárás a hamis tanúkkal, koholt vádakkal és előre meghozott ítélettel, de a legszomorúbb a per vége volt. Nem volt elég a halálos ítélet, ráadásul meg is alázták: szembeköpték, arcul csapdosták, némelyek pedig botokkal verték. Ezáltal Urunknak teljes megaláztatásban volt része. Bírái, akik felcsaptak hóhérnak is, gonoszságukat még jobban tetőzve, ekképpen gúnyolták: „Profétáld meg nekünk, Krisztus, hogy kicsoda az, aki út téged?”

Lehet, hogy ezek a gúnyolódók egyáltalán nem gondoltak arra, hogy e tetteikkel a próféciaik sorát teljesítik be. Mert itt valóban az történik Jézussal, amiről Ézsaiás próféta jövendölt: „Hátamat odaadám a verőknek, és orcámat a szagatóknak, képeimet nem fődöztem be a gyalázás és a köpködés előtt” (50,6).

Így zajlott le és így végződött be Jézus pere.

Szomorú, hogy a régiek példájára ma is vannak olyanok, akik Krisztust mintegy arcul köpdöcsik, elítélik és keresztre feszítik. De még szomorúbb az, hogy ma „az írástudók” között is vannak olyanok, akik azt hirdetik a világnak, hogy „Isten halott”! De ezeknek és a Krisztus nevét gyalázóknak így szól az Úr szava: „meglátják majd őt Isten hatalmas jobbján eljöni az ég felhőiben”!

A világ történelme is mutatja, hogy a bibliai ítélkezőkhöz, bírákhoz és a hamis tanúkhöz hasonlók mindig eltűnnek. A megcsúfolt Krisztus azonban ma is él és ma is megtartó Úr!

Adjunk hálát Istennek, hogy Jézus mindazt a megaláztatást, amikről itt hallottunk, személyesen elviselte. És kérjük, segítsen minket Szentlelkével, hogy soha ne kerüljünk azok csoportjába, akik ezen a tárgyaláson vagy az azutáni időben Jézust szóval vagy cselekedeteikkel meggyalázták, leköpdöcskét vagy arcul ütötték, hanem legyünk azok között, akik az Úr kijelentése alapján Péter szavával vallják: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia!” Ámen.

Cirénei Simon

Alapige: Lukács 23,26

Miután Pilátus félénk mentőakciója kudarcot vall, Jézust elítélik. Elindulnak vele a Golgotára, hogy megfeszítsék. Miközben a Megváltó a keresztet hordozza és vállára veszi a világ terheit, addig az emberek szenzációt sejtve, érzéketlenül, részvét nélkül nézik. Úgy, ahogy alig tíz verssel lejjebb olvashatjuk a keresztre feszítés történetében: „a nép ott állt és nézte”

Az Ige első mozzanata azokra a szemlélőkre irányítja a figyelmünket, akik csak a szemükkel követik az eseményeket, s talán az jár az eszükben, hogy hazatérve hol folytassák mindennapi dolgaikat. Ezek azok a szemlélők, akik képesek úgy élni az életüket, mintha semmi sem történt volna. Veszélytelennek tarthatták e szemlélődést, hiszen már sok mindent végignéztek életükben. Az ember egyébként is hajlamos csak néző és elnéző szemlélő lenni. Szereti nagyvonalúan szó nélkül hagyni a látványos bűnöket, a komoly tévelygéseket. Ezek az egyre szaporodó szemhunyasok sodorják igazi életveszélybe, mert akkor is eluralkodik rajta a szemlélődő közönyösség, amikor nem volna szabad. A nagypénteki szemlélődő tömeg életveszélyes helyzetbe kerül, mert a szenvedő Krisztussal való találkozásban részvétlenek, körön kívüliek, passzívok maradtak. De a Krisztus-eseménnyel kapcsolatos semlegesség igazi életveszélyt jelent.

Alapigénk belső feszültségét még tovább növeli az a tény, hogy ezzel a részvétlen, passzív tömeggel szemben ott látjuk azt, akit azért rendelt szemlélődésre az Atya, hogy a leghitelesebben lássa a bűnös embert. A Fiú szemlélődése egészen más! Látott minket, és vágyva vágyott közel hajolni hozzánk. Nem tudott részvétlenül elmenni a nyomorultak mellett, hanem mindannyiszor felindult lelkében és nem tudott semleges maradni. Az Isten kezdettől fogva részvéttel figyel az embert, és ennek az aktív, mindenre kiterjedő, szánakozó figyelemnek lett a következménye a kereszttel. Isten meglátta a mi nyomorúságunkat, és belátta, hogy nincs más kiút az ember számára, csak az ő segítsége.

A Golgotára vezető út melletti szemlélők azt figyelik, hogyan fog meghalni egy ember; Isten pedig azért figyel az eseményeket, mert ő örökkévaló Atyaként nem akarja és nem tudja elnézni, hogy az emberiség elpusztuljon.

A húsvéti ünnepkör istentiszteleti alkalmain körbevesznek azok, akiknek Krisztussal szemben mindaddig sikerült csak szemlélődőknek maradniuk, akik lelkes szimpatizánsok, jó adakozók, betévedők, hagyományőrzők, az új körülményeken felbátorodók ugyan, de érzéketlenek és részvétlenek a Jézus Krisztus megváltó halála iránt, a Megváltó szerinti élet követelményei iránt.

Ezek az emberek a világért sem akarnak Jézus ellenfelei lenni, de követni sem akarják őt. Csak szemlélők. Isten azonban változást akar. A holtpontról való elmozdulást kívánja. A szemlélődő magatartás feladását igényli. Nekünk, akik most itt vagyunk, azt mondja, hogy ne maradjunk megérinthetetlen szemlélők, a jó elől elzárkózók. Isten bennünket Krisztust szemlélőkből Krisztust szemléltetőkké akar tenni. Meg kell éreznünk, hogy nagypéntekhez közünk van, hogy értünk történet minden.

Hogy mi módon, azt történetünk második mozzanata tartalmazza.

Az út mellett állók közé újabb szemlélődő érkezik. Cirénei Simon. Még talán jóformán meg sem tud állni, hogy egy kicsit kíváncsiskodjék, máris idegen kezek ragadják meg, és ahogyan Máté és Márk evangéliuma hozzáteszi: kényszerítették, hogy vigye a Jézus keresztyét. A megragadás és kényszerítés arról beszél, hogy nem ő kereste magának ezt a helyzetet, sőt, kedve sem volt hozzá. Egyszerűen rátették a vállára a

keresztet. Nem vonhatta ki magát alóla. Ez a kényszerítő megragadás nem türt ellentmondást.

Ezen a megragadottságon fordul meg a Cirénei Simon élete, és ezen a ponton fordul meg minden keresztyén ember élete. Bárki volt is a megragadás eszköze: a templomórság tagja, egy római katona vagy egy nagyhangú farizeus, a valóságban mégis Isten volt az, aki Cirénei Simont megragadta. A nagypénteki események mögött is ő áll. Akaratán, tudtán kívül a gonoszság napján sem mozdulhat egyetlen kéz sem. Isten maga az, aki ezt a talán Észak-Afrikából származó embert eljuttatja élete e csúcspontjára, amikor életét metszi az üdvörténet vonala és így egy rövid szakaszon Krisztus keresztyének hordozója lehet.

Reménységgel tölthet el bennünket is az, hogy Isten minket is megragadhat és így életünk az evangélium hordozása által kiteljesedhet. Isten nem szűnik meg minket megragadni és kényszeríteni, elindítani és általunk is áldást osztani. De sokszor megterhel bennünket az a kérdés: „mit tehetek én”; „mit mondhatok éppen én”? De Isten legyőzi ezeket a félelmeket, ezeket a komplexusokat. Darányi Lajos püspök mondta ezzel kapcsolatban: „Áldottak ezek a kényszerítő körülmények, mert végül az Ige által Isten kezéhez szelídítenek és ránevelnek az önkéntességre. Cirénei Simon azután válhatott keresztyénné, amikor kényszerből vitte annak keresztyét, aki azt önként vállalta.

Cirénei Simon története azt mutatja, hogy még a nem szabad akaratból vállalt kereszt is tud áldás lenni, mert Isten át tudja változtatni a külső megragadást belső tüzé. A passiótörténet Cirénei Simonja még „kényszerszermunkás”, de az Apostolok Cselekedeteinek leírásában Alexander és Rufus apjaként már mint „önkéntes” van jelen. Ez az Isten csodája velünk és bennünk! A saját életünkben is fájdalmas megragadások sorára emlékezhetünk. Nagy mélységekre, ma is hordott sebekre, nagy elvárásokra és nagy találkozásokra gondolhatunk, amelyek fordulatot hoztak az életünkben. Ne felejtsetd el, Isten megragadásainak, elkötelezéseinek komolyan vétele hozhatja meg a fordulópontot a te életedben is! Hidd el: még veled is tud valamit kezdeni az Úr!

Igénk harmadik mozzanata az, hogy Simon Jézus után menve viszi a keresztet. Kereszthordozásában az is fontos, hogy csak egy darabig teszi azt. Lukács evangéliumi hirdetésének külön vonása az, hogy csak ő mondja így: Simon „Jézus után” viszi a keresztet. Az evangéliumban a Jézus által elmondott szavak megjelenítése ez. Ha valaki nem hordozza a maga keresztjét és nem jön utánam, nem lehet az én tanítványom (14,27). Simon a Lukács minősítése szerint teljesíti a két követelményt: Krisztus keresztjét hordva emeli a saját keresztjét; és mindezt úgy, hogy Jézus előtte megy az úton.

E két követelmény együtt szemlélteti a tanítványságot! Ha csak kereszthordozó vagyok, de nem követem a Krisztust, akkor az roskasztó, akkor lemaradok a Mestertől, akkor jönnek a kerülő utak, az Isten- és emberellenes cselekedetek, a terhek ledobása, a menekülés. Ha pedig csak Krisztus utáni mentelés van keresztvállalás nélkül, akkor abból rajongás, túlhajtás, lekörözés lesz, amit óhatatlanul követ az eltévelyedés. Jézus követése akkor az igazi, ha vállaljuk a keresztet és Jézust követjük lépésről lépésre.

Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy Simon csak egy darabig vitte a keresztet. Nem őt szegezték fel, nem ő halt meg, hanem egyedül Jézus. Simon egy időre a kereszt árnyékába került, de nem ő lett a Megváltó! Minden kor keresztyén emberének a szolgálatát az a tény határozza meg és teszi az igazi helyére, hogy a Jézus Krisztus helyébe senki sem léphet, csak a lába nyomában járhat. De ott igen!

A családban, a munkahelyen, a gyülekezetben folyó életünkre, szolgálatainkra egyaránt érvényes, hogy az azokban vállalt terhek csak egy igen kis részét képezik a keresztyűnek. Nem bizakodhatunk el, mert mi csak egy hatalmas láncolat vékony, kis gyűrűszemei vagyunk, akiket a Jézus követésének útján majd mások követnek. Ez nem

engedi, hogy sokra tartsuk magunkat és elbizakodjunk. De nem is engedi, hogy elcsüggedjünk, mert Isten arra méltóztatott minket, hogy benne lehettünk ebben a láncolatban, bármilyen keveset tudunk is tenni Isten dicsőségére.

Én nem tudhatom, hogy hol állsz jelenleg: szemlélő, megragadott vagy szemléltető vagy-e? Isten azonban tudja. Tegye áldottá szent Igéjének szavát benned. Ha szemlélő vagy, akkor adjon neked látást. Ha már megragadott vagy, kérd Istent, hogy vezessen igazi, hűséges szolgálatra. Ha pedig régi Krisztus-követő vagy, akkor Szentlelkével segítsen az Úr nyomában való tartós megmaradásra. Ámen.

Orbán János

Hol van az áldozati Bárány?

Alapige: 1Mózes 22,6-8

Egy alkalommal egy képes Bibliát ajándékoztam egyik atyámfiának. Néhány hét múlva beszámolt arról, hogy már sokat olvasott belőle, de az Izsák feláldozásának története ragadta meg a legjobban figyelmét. Sírva olvasta végig, s még most is könnybe lábad a szeme, ha erre a történetre gondol. Valóban, ezt a bibliai történetet csak alázattal lehet olvasni, hallgatni, és csak hívő szívvel lehet megérteni. Az Ószövetség egyik legsokatmondóbb története ez, mely mintegy kétezer évvel mutat előre a Krisztus goltogai áldozatára. Izsák életének ezt az eseményét nem lehet megérteni Jézus keresztre feszítésének az ismerete, sőt annak hite nélkül. De olyan időszerű a mondanivalója, hogy jó újból és újból átgondolni, sőt meg kell próbálnunk a mindennapi életünkre alkalmazni.

Miről van itt szó? A gyermektelen Ábrahám már nagyon öreg volt, és Sára, a felesége is, mikor Isten azt ígérte nekik, hogy fiúgyermekkel fogja megajándékozni őket. Ábrahám hitt Istennek, Isten pedig teljesítette ígérte: megszületett Ábrahám legdrágább kincse, a gyermek, a fiú, aki az Izsák nevet kapta. Ábrahám isteni ajándékként fogadta a gyermeket. Bár úgy fogadná a szülők az övéiket ma is! Milyen kimondhatatlanul boldog lehetett Ábrahám, amikor a gyermeket keblére ölelhetette s annak kicsi szíve ott dobogott az övé mellett. Aztán amikor kézen fogva jární, majd beszélni tanította. Milyen hálaadással beszélhetett a gyermeknek a mennyei Atyáról, akiben rendületlenül hitt. Hogy gyönyörködött a gyermek növekedésében, aki már-már legénykévé cseperedett.

És akkor egyszer csak megszólal Isten: „Vedd a te fiad, ama te egyetlenegyedet, akit szeretsz, Izsákot, és menj el Mórijának földére és áldozd meg ott égőáldozatul a hegyek közül egyen, amelyet mondándok néked.”

Sokszor megpróbáltam magam az Ábrahám helyzetébe képzelni, mert sokszor prédikáltam, sokszor beszéltem erről az ígéről vallásórák alkalmával. Megvallom őszintén, én nem tudtam volna megtenni azt, amit Ábrahám. Magamat a gyermekért – ha kell – képes lennék feláldozni, de a gyermekemet, az unokámat az életem árán is kész vagyok megvédeni. Jó, hogy nem állított ilyen próba elé Isten.

Ábrahámnak döntenie kellett, hogy kit szeret jobban: Istent vagy Izsákot. Hogy is mondja Jézus: „aki inkább szereti fiát és leányát, hogyanem engemet, nem méltó énhozzám” (Lk 10,37).

Ábrahám azonnal, szó nélkül engedelmeskedett Istennek. Nem latolgatta a dolgot. Nem kért haladékat. Nem okoskodott, hogy miért kíván Isten ilyen lehetetlent tőle. Mi sokkal kisebb dolgokban is nemegyszer habozunk vagy alkudozni szeretnénk Istennel. Ez az Ige arra figyelmeztet, hogy ismét vegyük számba, milyen kapcsolatban vagyunk Istennel és milyen az egymással való kapcsolatunk. Itt nem a nemzedékek ellentétéről van szó. Látszólag a mai szülők is sok mindent megtesznek gyermekeikért, csak éppen –

észrevétlenül talán – a leglényegesebb sikkad el: nem tisztázzuk az Istennel való kapcsolatunkat, nem neveljük hívő szívvel, hívő módon gyermekeinket, s ezzel okozzuk számukra a legtöbb bajt. A hitetlen szülő nem Istennek áldozza, hanem kárhozatba taszítja gyermekét. Hányan és hányan panaszkodnak sírva: mindent megtettem érte, mindent megadtam neki, és mi lett belőle? Lehet emberileg legjobb a szülői szándék, de ha nem lüktet mögötte imádságos szív, akkor a leglényegesebb marad el az ember életéből.

Ábrahám elindult az Istennel való engedelmesség útján, és ezen az úton magával vitte Izsákot. Ábrahám tudta, hogy hova és miért kell mennie. A gyermek Izsák nem tudta. Ábrahám az égőáldozathoz való fát feltette az Izsák hátára, ő pedig kezébe vette a tüzet és a kést és mentek vala ketten együtt. Ábrahám az Istennel való engedelmesség útját járta hit által, s a fia, Izsák édesapjának engedelmeskedve együtt ment az édesapjával ezen az úton, jóllehet nem tudta, hogy hova megy.

Izsák éppen abban a kamaszkorban volt, amikor meg szokott kezdődni a fiak ellenkezése az atyákkal. Nagyon fájó az, amikor egy hívő édesapának, egy szülőnek azt kell észrevennie, hogy gyermeke nem akar vele az Isten útján járni. Keserves, amikor ketten kétfelé járnak. A mi korunknak ez az egyik nagy baja. Elválík a nemzedékek útja, és azért válík el, mert nem tudnak Isten útján, az áldozat útján járni.

Ahogy így ketten együtt mentek, Izsák felvetette a kérdést: hol van az égőáldozatra való bárány? Van itt fa, tűz, kés, de a leglényegesebb hiányzik: a bárány. Mit feleljen erre Ábrahám? Mondja azt, hogy téged foglak megölni? Mondhatja ezt Ábrahám? Meg lehet ezt magyarázni Izsáknak?

Mi a helyes válasz, amikor életbevágó dolgot kérdez a gyermek? Az Isten majd gondoskodik az égőáldozatra való bárányról, fiam! Az élet legnehezebb, döntő pillanataiban válaszoljunk gyermekeinknek Ábrahám hitével: Isten megoldja kérdéseinket. Így magunkat, gyermekeinket Isten kezébe tesszük le. De így tanulják meg ők is egészen az Úrra bízni magukat. Erre tanítsuk meg őket.

És mennek vala ketten együtt. Így értek fel az áldozat hegyére, ahol nyilvánvalóvá lett, hogy milyen kegyelmes az Úr. Isten gondoskodott Izsákról, de Ábrahámról is az ő Báránya által.

Ó, ha így tudnánk menni mi is, atyák és fiak, a nagy áldozat hegyére, ahova Isten Fia vitte a hátán a fát, ahova ő sem egyedül, hanem az Atyával való közösségben ment. Ezért mondotta: „Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet” (Lk 23,46).

Az Isten így gondoskodott rólad, rólam, rólunk szülőkről és gyermekekről az ő nagypénteki Báránya által. Ámen.

Nagypénteki prédikációk

László Dezső

A keresztről való beszéd

Alapige: 1Korinthus 1,18.22–24
Bibliaviasítás: Márk 15,20–39

I.

A mai kereszt-viták során gyakran elhangzik a vád, hogy nekünk reformátusoknak semmi közünk sincs Krisztus keresztyéhez.

Van-e ennek a súlyos vádnak ékeőbb cáfolata, mint maga az a tény, hogy Krisztus keresztre feszítésének napját, nagypénteket éppen mi reformátusok tartjuk a legnagyobb keresztyén ünnepnek, ha ugyan szabad az ünnepek között fokozati különbséget tenni.

Miért olyan nagy és fontos ünnep számunkra a keresztre feszítés napja, ha mi egyáltalán semmi helyet sem biztosítunk egyházunkban Krisztus keresztye bármilyen formájának?

Azért, mert mi Krisztus keresztyét egyetlen és megismételhetetlen eredeti valóságában olyan nagyra és szentnek tartjuk, hogy hitünk szerint annak minden kiábrázolása, újból és újból való felállítása egyenesen annak páratlan értékét és hatását gyengíti.

Az Ige szerint Krisztus keresztyén történt egyetlen, megismételhetetlen áldozata mind az élők, mind a holtak minden bűnéért Isten előtt elégséges engesztelő áldozata volt. Az ő halála valósággal megbékéltette velünk Istent, és megszerezte számunkra az engesztelést. Azért nincs a templomunkban oltár, és az úrvacsora azért nem Krisztus egyetlen áldozatának a megisméltése, hogy annak páratlan isteni tekintélye és érvénye annál világosabban álljon a hívek előtt. Krisztus halála nem a fizikai, hanem a lelki életben, az Isten és ember közötti kozmikus síkban hozott az egész mindenség létének rendjét átalakító változást. Feloldotta azt az átkot, mellyel Isten a paradicsomkertből kiűzte az első emberpárt, és melynek nyomán, büntetésként jött ránk minden nyomorúság.

A kereszthalálon kívül számunkra nincs más engesztelés. Bűneink bocsánatának nincs más feltétele: csupán Krisztus halála. Ezt a tényt annyira páratlannak és annyira lelki valóságnak fogjuk fel, hogy annak megisméltését, fizikai eszközökkel való kiábrázolását megengedhetetlennek tartjuk. Tehát akkor, amikor mi a fizikai anyagból készült keresztek használata és a sok-sok kereszt felállítása ellen tiltakozunk, mindezt nem merő ellenzékieskedésből, nem a kereszt iránti érzéketlenségéből, hanem éppen a kereszt mint a váltság egyetlen eszközlője iránti komoly tiszteletből, annak páratlan voltának kiemelése érdekében tesszük.

A református egyház odáig megy a kereszt ilyen természetű felfogásában, hogy soha, egyetlen istentiszteleten sem akar semmi másról beszélni, csakis Krisztus keresztyéről, keresztyének áldásairól. Mi pedig Krisztust prédikáljuk mint megfeszítettet – hangzott a mai Igében. Ez a tétel két szempontot hangsúlyoz. A megfeszített Krisztust, tehát az ő keresztyét prédikáljuk. Ha a templomban elhangzott beszédnek nincs szerves kapcsolata a keresztyével, ha nem annak szellemében, ha nem az arra való felmutatásként történik, akkor azt nem lehet keresztyén beszédnek nyilvánítani. Annál jobb egy prédikáció, minél kizárólagosabban Krisztus keresztyéről beszél. A megfeszített Krisztust azonban prédikálni kell. Ez azt jelenti, hogy Krisztus nem a kereszt anyagszerű kiábrázolását és

mindenütt való kifüggesztését, hanem kizárólag a róla való beszédet rendelte keresztjének kiabrázolására, hirdetésére, javainak közlésére. S ha mi ennek a parancsnak engedelmesskedünk és Krisztus keresztjéről Krisztus akarata szerint nem fizikai jelekben, hanem az arról szóló szent beszédben teszünk bizonyosságot, semmiképpen sem lehet bennünket a kereszt ellenségeinek tartani vagy azt állítani rólunk, hogy mi érzéketlenek vagyunk Krisztus szenvedése és halála iránt. Meg kell tanulnunk, hogy a legkisebb, ennél fogva Istenhez és az ő titkaihoz legméltóbb és legmegfelelőbb kifejezési forma nem az érzéki jel, hanem a beszéd.

II.

Ennek a keresztéről szóló beszédnek azonban megvannak az ellenségei. Mert a keresztéről való beszéd bolondság azoknak, akik elvesznek. Mert egyfelől a zsidók jelt kívánnak, másfelől a görögök bölcsességet keresnek.

Ezek az ellenségek egyfelől magáért a keresztéről való beszéd tárgyáért, másfelől annak formájáért, a beszédért ellenségei annak. A zsidóknak botránkozás, a görögöknek pedig bolondság, hogy a keresztjén vallás központjában egy véres keresztfa és azon a vergődő és meghaló Isten-ember áll, másfelől botránkozás és bolondság, hogy erről a keresztjén egyház csak beszél, hogy a keresztjén egyház semmi másról: csak erről beszél.

Miért botránkozás a zsidóknak a keresztéről szóló beszéd tartalma? A zsidóság a szentség és tisztaság népének tartotta magát. Senki nem tartotta olyan nagyra az ég és föld távolságát, mint a zsidó. És egyetlen nép sem törekedett az Istentől adott törvények olyan szigorú betartására, mint az ószövetség népe. Ez a nép hitt abban, hogy a maga erejéből olyan tökéletes erkölcsi életet tud élni, amely őt méltóvá teszi a szent Istennel való közösségre. Megbotránkozott mindentől, ami méltatlan volt Isten szentségéhez. Hogyne botránkozott volna meg a zsidó Krisztus keresztjén, hiszen a törvény szerint átkozott minden, ami fán függ, hogyan ismerhette volna el a nép Krisztust Isten Fiának, hiszen, köztudomás szerint, ácsmester volt az édesanyja férje, a társasága pedig nem a szent papok, farizeusok és írástudók köre, hanem a bűnös emberek sokasága, az utca népe és a nyomorultak tömege? Hogy lehessen az Isten megbékélésének jele az a véres, vonagló test, amely világ csúfjára és szégyenére ott kínlódik a keresztben? Még ha valami csodat tett volna! Ha megrendítő jelek követnék szenvedéseit! Ha leszálna a keresztéről, vagy az angyalok sokasága elragadná és fölvenné a mennybe! De mindez nem következett be. Az Isten Fia meghal, éppen úgy, mint egy másik ember!

A görögöknek pedig bolondság az, ami a zsidóknak botránkozás. Hogy találkozhat ez a két, egymáshoz semmiben sem hasonlító, egymást kölcsönösen megvető nép a Krisztus keresztje ellen való tiltakozásban? Ha a zsidó a szentség és tisztaság népe, akkor a görög a harmóniáé és az emberi értelemé. Hogyne volna előtte bolondság a kereszt, hiszen az egész egy feloldhatatlan diszharmonia, hisz Krisztus Isten volt és mégis szenvedett, a mennyből szállott alá és mégis meghalt. Tökéletes ember volt, és alázatosan engedte és zokszó nélkül eltűrte, hogy meggyalázzák, megcsúfolják és ártatlanul halálra ítélik. Hol van Krisztusban az igazi ember hősiessége, önmagával szembeni igényessége? Mennyivel több nála akármelyik görög hős, aki nem engedi át magát ellenségeinek, hanem harcba kezd magamagáért? Hol van az emberi logika és bölcsesség a keresztben? Egyáltalán lehetséges-e komoly erkölcsi élet, ha nem nekem kell bűneimért meglakolnom, nem nekem, saját magamnak kell eleget tennem az általam megsértett Isten szentségének, ha mindezt nem én, hanem helyettem maga az Isten Fia végzi el?

Hogyne lázadna nemcsak a kereszt ténye, hanem az arról való beszéd ellen is mind a zsidó, mind a pogány, hogyne gyűlölné ezt a vallást, amelyiknek legfőbb feladata erről a botránkozató és bolond dologról, Krisztus keresztjéről beszélni. A zsidó jelt és nem beszédet kíván. Krisztustól is azt kívánta, hogy szüntesse meg a földi nyomorúságot, osszon igazságot az egymás ellen harcoló emberek között, angyalok segítségével alapítson tökéletes földi birodalmat. Hát nem többet érne-e a sok beszéd helyett átalakítani a társadalmat, újjátenni a gazdasági életet, hasznos intézményekkel boldogítani a népet? A görög pedig a keresztől való beszéd, a prédikáció helyett emberi bölcsességet: filozófiát kíván és költészetet, művészetet, amely az emberről szól és az ember tökéletességének a bizonyítéka.

Ne gondoljuk, hogy a Krisztus keresztjén megbotránkozó zsidó és a Krisztus keresztjét bolondságnak minősítő görög csak az ókorban élt. Rá kell döbbernünk arra, hogy mi vagyunk ezek a zsidók és ezek a görögök, akiknek jellemzését az előbb vázolni próbáltam. Mi vagyunk azok a zsidók, akik a Krisztus keresztjéről való beszéd helyett jeleket, mai nyelven szólva tényeket, érzékileg megfogható jelképeket, anyagi javakat, gazdasági hatótényezőket kívánunk Istentől. Megbotránkozunk azon, hogy a keresztjén vallás központjában az érettünk szenvedő és meghaló Krisztus áll, és ha már ő áll, akkor ezt legalább valami szép formában és ne mindennapi tárgyhoz ragaszkodó emberi beszéddel, hanem titokzatosabbnak látszó jelekkel fejezzük ki. Mi vagyunk azok a pogányok, akik bölcsességet keresünk. A mi bölcsességünk nem a filozófia, mint egykor az ókorban, hanem a társadalomtudomány, politika vagy okkultizmus. Unalmasnak találjuk a mindig Krisztusról és mindig az ő keresztjéről szóló prédikációt! Már valami egyébről is szólhatna az egyház, modernizálhatná mondanivalóit, hiszen utóvégre a mai embert már nem lehet kétezer esztendő tudománnyal nevelni.

III.

Nagyon el kell döntenünk magunkban, hogy miképpen vélekedünk Krisztus keresztjéről és az arról szóló beszédről: minek tartjuk a keresztől szóló beszédet? Mert azok, akik azt a zsidókkal együtt botránkozásnak és a görögökkel együtt bolondságnak tartják, az Ige szerint elvesznek. Viszont azoknak, akik megtartatnak, ez a beszéd Istennek hatalma és bölcsessége.

Krisztus keresztje a jelt kívánó zsidók botránkozásával szemben Isten hatalma és az emberi bölcsességükben bizakodó görögöknek, akik a keresztől szóló beszédet bolondságnak ítélik, a kereszt Isten bölcsessége.

A zsidó azért nem ismeri fel a keresztben Isten hatalmát, mivel érzéki természetéből kifolyólag mindig az apró dolgokkal bíbelődik, mindig az élet részletei mellett akar maradni. A zsidóknak nagyobb jel lett volna, ha Krisztus leszáll a keresztől és tovább él és tanít, mint az, hogy a keresztben meghalt és e halál által legyőzte a bűnt és a halált, hogy halála által elvette a világról azt az átkot, amelyet az első ember engedetlensége feletti haragjában Isten a Paradicsomban az egész emberiség fejére olvasott. A zsidóknak nagyobb jel lett volna, ha Krisztus nem adja magát váltságul érettünk, hanem az angyalok segítségével leszáll a keresztől és fölszárnal a mennybe. Ha ezek a részletsodák megtörténtek volna a keresztben, akkor a legnagyobb csoda marad el: Krisztus győzelme a bűn és a halál fölött és az ő győzelme által a mi győzelmünk e két ősi ellenség fölött. Mi mutatta volna meg inkább Istennek hatalmát: Krisztus csodálatos módon való szabadulása a keresztől vagy a kereszt általi győzelme a bűn és halál fölött? És a mi számunkra mi ad több erőt és győzelmet: eggyel több Krisztusról szóló csodálatos történet, vagy az a tény, hogy a bűntől és haláltól valóban megszabadított

bennünket? A keresztyén embernek el kell jutnia Isten munkájának és hatalmának a legszélesebb kozmikus síkban való szemlélésére, és meg kell szabadulnia a zsidós gondolkodás részletekbe vesző útvesztőjétől. Föl kell ismernünk, hogy Krisztus halála ezerszer nagyobb csoda, ezerszer értékesebb jel minden más csodánál és jelnél: a szent Isten szent Fia önként halálra adta magát, valójában meghalt azért, hogy a bűnös ember megszabaduljon Isten örökkévaló kárhozatra szóló ítéletétől.

A görög azért nem ismeri föl a kereszten az isteni bölcsesség teljességét, mert el van telve az emberi bölcsesség hatalmával és mindenre elégséges voltával. Azt hiszi, hogy az emberi bölcsesség minden kérdésben végső fórum lehet, s nincs az ember által felfoghatónál is mélyebb és szélesebb harmóniája az életnek. Milyen ellentétek találkoznak egymással és békülnek ki egymással a Krisztus keresztyében? A szent Isten és a bűnös ember találkozik mindennek előtt. A kereszten legyőzetik az emberi élet minden diszharmóniájának örök oka: a bűn és az abból következő halál. A kereszten kibékül a menny és a föld, megnyílik a pokol kapuja, és kitérül a menny. Krisztus keresztyén ott tobzódik a sátán egész serege, és az ő némasága, türelme nagyobb győzelmet arat ezen a legnagyobb ellenségen, mint e világ minden hőséne minden diadalma. Más ez a bölcsesség, mint a görögöké. Nem emberi bölcsesség, hanem Isten bölcsessége, amint helyesen mondja a mai Ige.

Hogyan lesz ez a hatalom és bölcsesség, amelyet a zsidó és a görög nem lát meg, a mi életünkben Isten ereje és bölcsessége, és hogyan tart meg bennünket az erről az erőről és bölcsességről szóló beszéd?

A keresztről szóló beszéd arról győz meg, hogy Isten többé nem haragszik ránk; bennünket annyira szeret, hogy nekünk adta Fiát és őbenne és általa mindent nekünk adott, ami az övé. Seholy látja és érzi a keresztyén ember annyira Isten irántunk való szeretetét, mint éppen Krisztus keresztyében. Van-e megtartóbb erő, mint Isten szeretetének megtapasztalása? Mennyivel erősebb és bátrabb az az ember, aki tudja, hogy őt szeretik, reá vigyáznak, mint az, aki szüntelenül csak gyűlöletet érez maga körül. Milyen végtelen örömök forrása a keresztről való beszéd, hiszen feloldja a lelkiismeretet az örökös furdalás és kötöttség alól és megbékélteti a zaklatott szívet és felkészíti még az utolsó ítéletre is.

Ez a keresztről szóló beszéd megtart bennünket, mert megtanít a magunk keresztyének hordozására. Hány ember roskad össze azért, mert a maga keresztyét tartja legnagyobbknak, mert senkitől sem nyer erőt arra, hogy a saját keresztyét bátrabban tudja hordozni. Aki a keresztre néz, látja, hogy Isten még egyszülött Fiának sem kedvezett, sőt reá rakta a legnagyobb keresztyét, mindnyájunk minden keresztyét, és ő azt zúgolódás nélkül elhordozta. A kereszten megbotránkozó zsidó és az azt bolondságnak tartó görög a maga életterheinek keresztyéje alatt előbb-utóbb elbukik és elsorvad. Aki azonban hittel néz a keresztre, az felismeri a kereszty általános törvényszerűségét és megtanulja zúgolódás nélkül, örömmel hordani azt.

Sőt még ennél többre is vállalkozik. Önként felveszi más emberek keresztyét, segít másoknak hordani az élet terhét. Egyetlen gyönyörűsége van: úgy hordani a másik ember keresztyét, ahogyan az övét Krisztus hordta. A saját vállán a másik ember keresztyé felvételére is van hely, hiszen az övét már nem is ő, hanem Krisztus hordja, vagy ha még nem szabadult meg annak terhétől, az már nem olyan nagy és nem olyan nehéz. Minél többet vesz át a más emberek terhéből, annál könnyebb lesz a magáé. Ez a törvény ellenkezik az emberi bölcsesség szerinti számtantudománnyal, de mindenben megfelel Isten bölcsességének.

A keresztről szóló beszéd biztosít bűneink bocsánatáról, kibékít Istennel. A keresztről való beszéd úgy tart meg, hogy felszabadít a magam keresztyének súlya alól és

mások keresztjének hordozására képesít. Leveszi rólam a legsúlyosabb terhet: a magam bűnének, nyomorúságának, egyéni sérelmeimnek, szenvedéseimnek terhét, és alkalmassá tesz mások terhének hordozására.

Hogy keresi ez a világ a jelt, és hogy keresi az új időszerű gondolkozást és bölcsességet! Keresi a jelt, holott hangosan hirdeti, hogy semmi köze a zsidósághoz, és keresi az új emberi bölcsességet, holott fennen hirdeti keresztényi mivoltát.

Itt a Krisztus keresztje alatt ismerjük fel, hogy lényegében két nagy szükségünk van: vegye le valaki a magunk életének terhét, és segítsen valaki arra, hogy én tudjak segíteni a másik emberen, aki még az enyémnél is szörnyűbb terheket cipel. Jöjjön valaki, aki könnyít az én és a másik ember terhén. Ez a valaki nem más, mint Krisztus, és az a mód, ahogyan segít, nem más, mint tulajdon keresztjének hittel való szemlélése, az arról szóló nagypénteki prédikáció botránkozás nélküli, engedelmes elfogadása, emberi bölcsességünk meghajtása Isten magasabb bölcsessége előtt.

Krisztus a kereszt megtartó erejét erre az életre adja nekünk. Nem a vallásos életünkhöz, hanem a mindennapjainkhoz akar azon keresztül erőt adni. Megerősítésünket az élet legalapvetőbb gyökérzetében, Istenhez való viszonyunkban kezdi. Megbékéltet Istennel, hogy megbékélhessünk egymással. Bocsánatát közli velünk, hogy mi is megbocsáthassunk másoknak. Leveszi életünk terhét és keresztjét, hogy a másokét felvehessük magunkra.

Ennek a világnak ilyen, a Krisztus keresztje alatt átalakult emberekre van szüksége. Ezek az emberek nemcsak megtartatnak, hanem másokat is megtartanak.

Ma azért állított a kereszt alá az Úr, hogy még inkább ilyen emberré alakítson. Ámen.

Ravasz László

A széttört szelence

Alapige: Márk 14,3-9

Bibliailvasás: Lukács 23,44-57

A világ legnagyobb drámája elérte a feszültség tetőpontját. Ha valaki egy idegen bolygóról akkor érkezett volna Jeruzsálembe, mikor a felolvasott jelenet lejátszódott, azonnal észrevehette volna, hogy valami sötét, rettentő tragédia közelget a megoldás felé. Látna volna, hogy mindenki olyan nyugtalan, ideges. Az emberek jönnek-mennek, senki sem leli a maga helyét. Az utcákon csoportba verődnek az emberek, s mindenki azzal köszönti a másikat: mi újság? Komoly, méltóságteljes farizeusok szokatlan élénkséggel járnak-kelnek; heves taglejtésekkel, fojtott hangon, vészti jósló tekintettel kapacitálnak; a jeruzsálemi házaknál lefekvéskor, ebéd idején a családtagok között ideges szóváltás folyik; a reggeli imaóra előtt és után csoportba verődnek a templom előtt a férfiak, az asszonyok tekintetéből szájalom és döbbenet beszél. Éjszakánként sokáig világos a főpap palotája, s tiszteletreméltó alakok vitatkoznak, vagy rekedten, indulatosan kiabálnak, a helytartó palotája előtt megkettőztetik az őrséget, s a Heródes kapujában sötét arccal, fenyegetőleg állanak a bakók. Egész Jeruzsálem olyan, mint a felbolygatott méhraj, s a levegőben rettentő vihar előszele érzik.

A sok izgatott beszédből két szót lehet legtöbbször kivenni: Jézus és Messiás. Az foglalkoztat most minden lelket: Messiás-e a názareti, vagy pedig szentségtörő és csaló? Ha Messiás, akkor csak egy jelle vár minden igazhitű izraelita, hogy évezredes szabadságvágya és évezredes elnyomatása vak gyűlöletével rohanjon a leigázó római

hatalomra, ha nem az, akkor felháborodása elemi erejével szaggatja szét és tiporja el a gyalázatos népámfőt, mint egy kártékony férget.

Sokan voltak, akik Messiásnak hitték őt. Hallották szavát, látták csodatételeit, tanúi voltak mondhatatlan jóságának, irgalmának, szeretetének. Igéi olvadt balzsamként hatottak le fáradt és sebhedt szíveikre, hangjában egy ismeretlen, boldog világ édes üzeneteit érezték meg, közelében mennyei tavaszok fűszeres illatát szívták be. Nem tudták, hogyan és miért, de foglyai lettek, s bár az eszük, a hagyomány ellene mondott, ők hajlandók voltak benne Istent látni, Istent érezni meg.

De a nép bölcs és tisztos vezérei más véleményen voltak. A főpap haragtól égő arccal nevezte istenkáromlónak, a farizeusok kártékony gonosztevőnek nevezték, akinek lehelete dögvész, érintése poklosság, a sadduceusok nevettek a balgatag, mezítlábas rajongón, az írástudók a talmudból bebizonyították, hogy ő Izráel szennye és átka. Támadásuk olyan erős, olyan megfélemlítő volt, hogy a boldog tapasztalások egyszerű emberei nem tudtak sokáig ellenállani és megadták magukat. Bár eleinte fájt a szívük s önmaguk előtt szégyelltek magukat, lassanként ők is egyre világosabban látták, egyre hangosabban hirdették, hogy Izráelnek nincs sürgősebb és fontosabb feladata, mint elpusztítani a názáreti Jézust, önmagának szégyenét és legfőbb veszedelmét.

Az ítélet tehát a köztudatban ki volt mondva. Lappangó gyűlölet, ellenséges indulat, leplezett vérszomj pillantott Jézusra minden arcról. Tanítványai megfogytak s azok is idegenül, csodálkozva tekintenek reá, látszik, hogy a részvét tartja őket még mellette. Jeruzsálem minden utcája, kertje, tanyája siralomházi hangulattal telik meg, ahol a szomorú, szép Istent sugárzó halálraitéli utolsó perceit. Már senki sem hisz benne, senki sem rajong érte, minden házban kellemetlen vendég, s a keleti udvariasság nem tudja elfedezni azt a félelmet, sőt borzadást, amit a keleti ember a halottal, a hullával szemben érez. A szívünk elszorul, és szeretnénk felkiáltani: hát nincs senki, senki, aki szeresse, imádja őt, a szentet, az árvát?

Van. Kinyílik a poklos Simon betániai hajléka, ahol késő este, a halotti tor hangulatában ül a trónjafosztott Mester s néhány fáradt, kelleetlen tanítványa. Kinyílik és belép rajta egy fátyolba takart ismeretlen asszony. Az arca borús és sugárzó, remegő kezében alabástromszelencét tart, akkori pénzérték szerint egy egész vagyont. Eltöri a szelencét, s tartalmát, a drágalátos nárdusolajat alázatos, hódoló mozdulattal a sápadt Mester fejére önti. Úgy áll ott, mint a testbe öltözött imádat, mint a titkos boldog hitvallásnak örök szimbóluma. A nárdusillat betölti a szobát, az udvart, az utcát, mintha láthatatlan oltárokon lobogna láthatatlan tűz, s az egész jelenetből mennyei szomorúság és mennyei dicsőség sugárzik.

Ez a fölséges, néma jelenet a világ legszebb prédikációja. Azt mondja benne az asszony: elítélhetnek, megvethetnek, keresztre vethetnek, halálra kergethetnek, Te nékem uram, királyom, főpapom és prófétám vagy. Te vagy az én lelkem prófétája, a Te igéből, a Te tanításodból bugyog fel az Isten szíve mélyéről nekem szóló ezer meg ezer drága üzenet, amelyek hallására felujjong a lelkem s megreszket a súlya alatt, mint virágja alatt a fa. Felkenlek téged, prófétám! Te vagy az én Főpapom, az én összetépett, beszenyezett, szegény, tönkretett bűnös lelkemnek Te vagy a titkos közbenjárója, bűneimnek megbocsátója, az engesztelő áldozata, aki vérével tisztít meg engem: felkenlek téged, én egyetlen főpapom! Te vagy az én királyom, minden reményességemnek, akaratomnak, törekvésemnek, eszméimnek, álmaimnak, szálló lelkem vágyainak fölséges szuverénje és parancsolója, akinek odaadom egész életem, hogy te rendelkezél velem. Felkenlek téged, én Királyom! Felkeni, hogy felkent: zsidóul Messiás, görögül Krisztus legyen. Így kente fel Isten is; ő csak újra mímeli és megvallja ezt.

Felmagasztosulva, önmagának illatfelhőjében áll ott az asszony, mint az örök hitvallás. Szinte érzem, hogy közelgő századok és évezredek során mennyi fényes lélek, mennyi hitvalló, mennyi vértanú, mennyi imádkozó léleknek raja szárnyal feléje s mint egy fényes felhő kapcsolódik hozzá, alakja szinte üstökösommagá válik, uszálya az utána következő hitvallók serege. S úgy húz által előttem a világon, mint a Jézus-ismerésnek, Jézus élményének, Jézusban Isten bírásának tüneménye. Érezzük az ige igazságát: „Valahol csak prédikálják ezt az evangéliumot az egész világon, amit ez az asszony cselekedett, azt is hirdetni fogják az ő emlékezetére.” Be boldogság volna vele együtt hódolni, vele együtt vallani hitet.

Jézus szomorú, de sugárzó arccal ül ott és nézi a tört cserepeket, amelyekből elszállott az illat. Az alabástromszelencét remekbe csinálták, csak akkor szállhat el belőle az illanó lélek, az illatpára, ha előbb széttörik a szelencét. Amíg szét nem törik, be van zárva millió tavasznak édes, bódító illata; de ha cseréppé hull, felszabadul Sirász millió rózsájának lelke, s betölti az egész vidéket.

„Hagyjátok el, az én temetésemre nézve tette ezt”, mondá tanítványainak. Nekem azért kell meghalnom, mert ennek az asszonnak igaza van. Azért kell meghalnom, mert csakugyan felkent Messiás, Krisztus, Úr, Király, Főpap és próféta vagyok. Az én igazi kenetem a holttestem kenete. Nekem meg kell halnom, szét kell töretnem, hogy halálomból felszabaduljon az élet illata.

A széttört alabástromszelence a Jézus testének leggyönyörűbb képe. Remekbe készítette az Úr: ékes volt, fehér volt, tiszta volt, tökéletes volt. Azért készítette ezt a szelencét egy szűz asszony véréből, csontjából, húsából és idegeiből, azért alkotta ártatlan, szent, de érző és emberi testté, hogy elrejtse benne az ő irgalmának, az ő ismeretének, az ő örök dicsőségének nárdusolaját. Azt az olajat, amely ott termett atyai szíve mélyén, amelyben a menny minden öröme, üdve, szépsége és ereje benne van, amelynek atomjaiban az ég tavasza van foglyul ejtve s benne Isten lényé, lelke illatozik és árad.

Elillant és elpárolgott volna az az illat, mielőtt még a földre érkezett volna, ha nincs bezárva egy szelencébe: a Jézus földi életébe. Bezárta gondosan, hogy el ne szálljon. Ne a csillagokon, fenyőfákon, sziklákon, tengereken, a szeráfok szeme sugarában s angyalok hajszálaiban keressük mindezt hiába, hanem Jézusban egy emberi élet személyes birtokává váljék, olyan birtokká, amit csak halál után testálhat ránk.

Ennek a nárdusolajnak, ennek a mennyei elemnek, ennek a finom, párás istenéletnek kellett felszabadulnia. De csak összetöretés által szabadul fel. Tehát megkezdődött a szenvedés kálváriaútja, hogy bevégezdjék a kereszten egy utolsó vonagló, átszegezett szív felnyílásával. Érzed-e azt az égi illatot, mely e széttört szelencéből árad? A bűnbocsánatot, az irgalmat, a szeretetet, a békét, az áldást, az üdvöt, a hősiességet, a világmeggyőző diadalmat? Látod-e, mint lett Krisztusból lélek, világot betöltő élet, az örök mennyei tavasznak ereje, szépsége és telje? Hogy tölti be a szellemvilág levegőjét? Járja át a katakombák, cirkuszok, ergastulumok, paloták, kunyhók, templomok vásárterek levegőjét, hogy tapad rá a könyvek lapjaira, hogy sugárzik a hívó ember egyéniségén, mint csillan fel a hősök kardján s miként párázik a halottak kihűlt, fehér arca felett? Édesanyád környezetében nem érzed-e, az ősi biblia lapjairól nem csapott-e arcodba, gyermekemlékeid csalitjából nem lépett ki, imádságaidban mint egy lélekciklon nem zuhant-e rád? Mint lesz egy világ a föld és az ég. Nem leszek mindig veletek: nem, mint szelence, de veletek leszek a világ végezetéig mint illat...

A tanítványok, a jelenlevők is nézik ezt a jelenetet, nézik az eltört cserepeket. „Némelyek pedig háborognak vala magok között és mondának: Mire való volt az

olajnak ez a tékozlása? Mert el lehetett volna azt adni háromszáz pénznél is többert és odaadni a szegényeknek. És zúgolódnak vala ellene.”

Hogy nem tudják ezek az emberek megérteni, miről van szó! Mennyire még a régiek, önmagukba húzódnak vissza, megcsontosodott elveikben keresnek oltalmat egy óriási, egy égi jelenséggel szemben! A szegények! Mennyire érezzük, hogy ez a gondolat csak üres kifogás. Hát kitől várhatnak a szegények többet, kiből bízhatnak inkább: e tékozló hitű asszonytól, a halálra menő Jézustól, vagy a számító, krajcáros, józan és félfhitű jelenlevőktől? Ki az, aki tudja, hogy Isten nem pénzt, hanem életet kíván, hogy a keresztyén ember nem részletfizetésre dolgozik, hanem egyszerre mindent odaad? Ki tudja itt azt, hogy mi az áldozat?

Csak az tudja, aki maga is érti a széttört cserepek néma beszédjét. Aki tudja, hogy mindnyájunk szíve egy alabástromszelence, tele az áldozat nárdusolajával, aki tudja, hogy a nárdusolaj csak akkor szabadul fel, ha széttörik a szív. Ah, de aki tudja, az részt vesz a világ legszentebb szertartásában: a Jézus áldozatában. Ropog, porlik, törik a szív, ah, hogy fáj, de azért ujjong, mert millió illatparány zörgeti belülről, hogy kiszabaduljon. A fájdalom az élet forradalma, amellyel ki akar törni a halálból. Jön a próba, támad a hűség; jön a gyász, támad az élet reménye; jön a gyűlölet, támad a bocsánat; jön a teher, támad a szolgálat; jön a nélkülözés, árad a szeretet. Jön a szenvedések özönvize, kiröppen a béke galambja. Jön a halál, és felszáll az örök élet bizonyossága, mint elsüllyedő hajók árbocáról a hajó lelke: a sirály. Aki meg akarja tartani a szelencét, elveszti az olajat, aki széttöri a szelencét, meggazdagította a világot.

Mennyi fájó, szenvedő szív van, s mindenikben millió mennyei rózsának illata. Ne féltsétek, ne védjétek, törjétek szét, megöldökölt szívekből, halott szívekből, mártírszívekből mennyei tavaszok illata kél. A cserép régen por már, de az illat ott, szálldos az Isten szíve körül s áhítattal szívják be az angyalok, hogy új dicséretre mámorosodjanak tőle. Ámen.

(1922)

Húsvéti prédikációk

Balogh Béla

Merjünk ünnepelni, merjünk örülni

Alapige: Máté 28,8

Bibliaalvasás: Máté 28,1–8

Jézus Krisztus egyházának a legnagyobb ünnepe virradt ránk. Megelőzően nagy volt a gyász, nagy volt a rettegés. Úgy tűnt, hogy a hamis legyőzte az igazat, a gonosz a jót, a halál az életet. Mi, akik nem éltünk Jézus közelében, nem tudjuk átérezni a történelemben megjelenő asszonyok gyászát, fájdalját és levertségét. Lehet, hogy éppen emiatt tűnik számunkra távolinak az az öröm is, amely eltölti szívüket, amikor a feltámadás hírért vesznek. Isten Szentlelkének kell segítenie, hogy ebbe a történetbe mi is felvételt nyerjünk, hogy ebben mi is részesek lehessünk.

A mostani húsvét reggelén a Máté evangéliumának elbeszélése alapján elevenítsük fel az első húsvét eseményeit. A leírásnak megfelelően három alappozzántra építünk:

- Mária Magdolna és a másik Mária hajnali látogatása Jézus sírjánál;
- találkozásuk az Úr angyalával;
- végül örvendező visszafordulásuk a tanítványok közösségéhez.

I.

Annak idején olyan faluban teljesítettem szolgálatot, ahol az volt szokásban, hogy a temetést követő napon az elhunyt közeli hozzátartozói kimentek a sírhoz. Ezt a cselekményt az az ősi elképzelés vezette, hogy az elköltözött továbbra is itt van velük. Bár a földi élet ajtaja örökre becsukódott mögötte, de az, akit szeretünk, ott van az ajtó túlsó oldalán.

Közel volt még nagypéntek, amikor Jézus meghalt a kereszten. A sírbolthoz érkező asszonyok ennek a szomorú eseménynek a terhe alatt nyögnek. Csak a lábuk viszi őket, de lelkük megbénult, képtelen a fellélegzésre. Nagypéntek után a harmadik napra virradtak, azonban számukra az idő megállt. Megállt ott, amikor még közöttük volt a szeretett Mester. Ezeknek az asszonyoknak csak nagypéntekjük volt. És nagyszombatjuk. Ők csak a haláltusát, a halált, a temetést, a sírbarlangot és a barlang szájához gördített követ látták.

Ez a két bibliai nő mintha csak helyettünk járná ezt a temetői utat. Ki az ugyanis közülünk, aki ne hullatott volna keserű könnyeket, midőn a kerék világon, akinek élete ne rövidült volna meg a gyász miatt, akinek lelke ne keseredett volna meg a veszteség miatt. Bizony úgy van, hogy súlyosan megbetegedett szeretteinket már előre elsiratjuk! Vagy pedig öregedő szüleink miatt ejtünk titokban könnyeket, azokra az időkre gondolva fájdalmasan, amikor már nem lesznek közöttünk, amikor már az ajtó túlsó oldalán lesznek.

Gyakran fel sem fogjuk, hogy mennyire közel állnak hozzánk a Jézust gyászoló asszonyok. Emlékszem, hogy alig kezdtem el iskolába járni, amikor édesanyámnak meghalt az egyik nővére. Hatan voltak testvérek, így öten maradtak az élők között. Mégis mély nyomot hagyott lelkemben édesanyám sok-sok könnyezése. Gyermekfővel úgy éreztem, hogy tenni kell valamit e mérhetetlen fájdalom ellen. Ott voltak szüleim, testvéreim, ott voltak nagyszüleim: mi lesz, ha valamelyikük meghal? És akkor elkezdtem imádkozni azért, hogy a jó Isten állítsa be az emberek életkorát 38 esztendőre, és ne engedje, hogy azon túl is öregedjenek, ne engedje, hogy meghaljanak.

Így gondolkodik az, akinek még nem volt húsvétja. És ki tudja, mennyi hiábavaló gondolat, félelem, fájdalom, és ezen túlmenően mennyi babona köti le az emberek szívét, mivel nem volt még húsvétjuk!

II.

Jézus sírjánál különös események ragadják magukkal a síró szívű asszonyokat. A legnagyobb hatást az Úr angyalának a megjelenése váltja ki. Most bontakozik ki az, amit Jézus életében többször jelzett előttük és a tanítványok előtt: „hogyan néki Jeruzsálemben kell mennie és sokat szenvednie a vénektől és főpapoktól, és megöletni és harmadnap feltámadni” (Mt 16,21). Húsvét hajnaláig beteljesedtek mind a jövendölések borzalmai, azok a szenvedések, amelyekre Simon azt mondta háborgó lélekkel: „mentsen Isten, Uram. Nem eshetik ez meg tevéled!” (Mt 16,22) Eddig azok a szörnyűségek következtek be, amelyekről Jézus maga is így szólt tusakodásában: „Atyám! Ha lehetséges, míveljék el tőlem e pohár” (Mt 26,39). Amennyire borzalmas az, ami az ember Jézussal megtörtént, éppen olyan dicsőséges az, ami most történik. Isten nem hagyja a sír fogságában egyszülött Fiát. Nem engedheti meg, hogy az, aki a kínhalálra engedelmesseget tanúsított iránta, a halál zsákmánya legyen!

Aki a halál borzalmaival szembesülve sem hátrált meg, hanem így imádkozott: „legyen meg a te akaratom” (Mt 26,42), azt az Atya hatalmas kézzel ragadta ki a halál karmából! Azt a Jézust, aki a kereszthalál égető kínja között sem engedett a kísértőnek, az Atya új életre támasztja. Azt, aki a legkeservesebb próbatétel közepette is hű maradt küldetéséhez, az Atya dicsőségesen feltámasztja a halottak közül. Értjük-e hát, hogy a dicsőséges feltámadásnak előzménye van?! Az itt leírt húsvétnek előzménye a nagypéntek, a feltámadás előzménye a kereszthalál; a megdicsőülést pedig az engedelmeség előzte meg. Ezért egy síkban kell szemlélnünk a feltámadás körüli eseményeket a szenvedéstörténettel. Így könnyebb dolga lesz a hitnek is.

A húsvét az újjáteremtő Isten felelete Jézus hűségére. Ezért a legnagyobb és a legmagasztosabb ünnepünk a húsvét. Ezért oly lenyűgöző a húsvéti történet. Az Úr angyala földindulás kíséretében érkezik a sírkertbe, elhengeríti a roppant zárókövet a sír szájáról, s diadalmasan ráül a kőre. Külső megjelenésében az Úr angyala megdöbbentő jelenség. A tekintete olyan, mint a villámlás. A ruhája vakítóan fehér. Ne feledjük el, hogy mindez kora reggel, pitymallat táján történik. A kegyes asszonyok is megrettennek, a sírt őrző katonákat pedig szinte elhagyja a lélek. A látványtól elájulnak.

A vitézek tehetetlensége jelzi, hogy az Úr előtt nem állhat meg a gonosz. Jézus ellenségeinek nem marad életterük akkor, amikor ő diadalmas Úrként megjelenik. Az asszonyokat azonban kitüntető módon megszólítja az angyal. Rendhagyó dolog volt ez akkoriban, amikor az asszonyoknak csupán másodrendű szerep járt a társadalmi életben. De most az angyal épp a halálra rémült asszonyokat szólítja meg. Nektek nincs mitől tartanotok, mert tudom, hogy a keresztre feszített Jézust keresitek. Tudjátok meg, hogy nincs itt, mert az Isten feltámasztotta őt. Gyerünk, tekintsetek meg a helyet, ahová fektették őt a temetéskor!

Az angyal által mondottakra Mária Magdolna, valamint a Jakab anyja képtelen válaszolni. És itt találjuk ennek az elbeszélésnek a csúcspontját: a véres események után annyira meglepő az isteni ígéretek beteljesedése, hogy a történet szereplői nem tudnak szóhoz jutni. Az angyal szózatát csak szent áhítattal lehet hallgatni. Küldő parancsára csak egyféleképpen lehet válaszolni: a két nő azonnal elindul, hogy a hírt megvigye a tanítványoknak. Engedelmességük következtében a tanítványok is látni fogják Jézust. Bár addig nem fogják elhinni az asszonyok híradását.

III.

Az evangélista megkísérli, hogy szavakba öntse az asszonyok élményét, azonban érzi, hogy ez képtelenség. Ezért két ellentétes érzelmeket kifejező szóval adja vissza lelkiállapotukat. „És gyorsan eltávozván a sírtól, félelemmel és nagy örömmel futnak vala, hogy megmondják az ő tanítványainak.” Félelemmel és nagy örömmel! Két ellentétes töltetű lelki magatartás. Hogyan fért meg a kettő egy lélekben? Erre csak a nap rendkívüliségében találunk magyarázatot.

Mi okozhatta a félelmet? Zaklatott lelkük olyan tapasztalaton ment át azon a hajnalon, hogy azt nem lehetett félelem és rettenet nélkül elfogadni. Az égi küldöttel való találkozás minden esetben az ember összeroppanását eredményezi. Nem is lehet másként megállni a mennyei seregek képviselője előtt. A véges ember kicsiségét látja meg a végtelen jelenlétében, a bűnös a szent jelenlétében méltatlanságát addig nem tapasztalt élességgel érzi. Ha bennünket arra méltatna Isten, hogy angyalt küldjön hozzánk, mi sem tudnánk csak úgy egyszerűen túltenni magunkat e találkozáson.

A félelem másik oka a hitetlenkedés: hátha nem igaz, amit az angyal mondott nekünk! Vagy nem pontosan úgy igaz, és akkor megszegyenülünk! – Ne feledjük el, hogy abban az időben a zsidók nem fogadták el az asszonyok tanúskodását. Most pedig ezt a hallatlan hírt ezeknek az asszonyoknak kell megvinniök! Ezt nem lehet csak úgy egyszerűen meghallgatni és továbbadni, ahogy egy napihírt szokás. Itt ennél sokkal többről van szó. A halál helyén termett életről, a halálon diadalmaszkodó életről kell bizonyosságot tenni.

Milyen nagy kegyelem, hogy Isten nem erigedi, hogy csak a félelem uralja el szívünket. A szorongás már rég ott élt bennünk, amióta a Mester életét féltetni kellett. A félelem teljességre jutott a golgotai kereszt közelében. De most minden feloldódik abban a felismerésben, hogy az Atya mindent jóra fordított. Az emberek hiába gondoltak mérhetetlen gonoszt a Messiásról, az emberek Atyja a gonoszból mégis üdvöst hozott elő.

Ennek a váratlan fordulatnak örvendeznek az evangéliumbeli asszonyok. Határtalan örvendezésük az életnek, az élet Urának szól. Örvendezésük gyújtsa lángra a mi szívünket is. Legnagyobb ünnepünkön „illik számba a víg ének”

Mi is szívből örvendezhetünk, és felszabadultan ünnepelehetünk. Többé nem a félelem réme szorongatja szívünket, hanem az életben való örvendezés tölti be azt. Az élet Ura győzött. Erről beszél a húsvét. Ennek a győzelemnek az erejét adja nekünk a feltámadott Jézus Krisztus.

Az asszonyok nem vonultak félre örömmel. Tudták azt, hogy továbbadva megkészsereződik boldogságuk. Legyünk készek e húsvétban ünnepi örömünk továbbadására, hogy egyre több és több ember énekelje az Isten dicséretét. Ámen.

Bustya Dezső

Már tudom

Alapige: Jób 19,25–26
Bibliailvasás: Máté 28,1–11

Ez a mindnyájunk által jól ismert Ige azt az örvendetes üzenetet mondja el nekünk húsvét reggelén, hogy Isten a hitet bizonyossággá változtatja. Nekünk erre nagy szükségünk van, hiszen még a hitünk is ingadozó, bizonytalankodó; hol vagyunk mi a bizonyosságtól! Kérjük Isten szent Lelkét, hogy cselekedje meg velünk is ezt a nagy csodát: növelje hitünket és változtassa át azt boldog, örvendező bizonyossággá!

Lássuk először, ki mondja ezt a vallomást, amelyet úgy is tekinthetünk, mint az egész Ótestamentum egyik csúcspontja?

A szenvedő Jób. Ennek a réges-régen élt férfiúnak mindene megvolt, amivel földi halandó csak bírhat. Volt gazdagsága, felesége, gyermeke. Volt békessége Istennel. Aztán egy csapásra elvesztette gazdagságát, gyermekeit, teste egészségét és lelkének békességét. Amije vagy akije megmaradt, azok is bántására voltak: felesége istentagadásra akarta rávenni, barátai vétkesnek állították és korholták. – Mi maradt meg számára a sok és nagy veszteség után? A hit. Ezt a hitet vallja meg a felolvasott két mondatban. És ebben a vallomásban benne van a húsvét vigasztalása, hitünket erősítő üzenete. Ezt szeretném átadni ma nektek.

I.

Milyen határozottan szól a Jób vallomása: Én tudom! Pedig amiről szól, azt hinni is nehéz. Tudjuk, hogy a hitnek is ezer ellentmondása van. Azt pedig mindenki érzi, hogy a tudás és a hit egészen más területre tartozik. Jób pedig azt mondja, hogy tudja azt, amit hinni is nehéz.

A tudás nem más, mint valamilyen igazságról való biztos ismeret. Bármennyire vágyik az ember a tudás után, általános tapasztalatunk az, hogy a tudás nem jár örömmel. A Prédikátor könyvének szerzője így vall erről: „...valaki öregbíti a tudományt, öregbíti a gyötrelmet” (2,1). Tehát mindenki, aki az ismeretet gyarapítja, valamilyen módon gyarapítja a szenvedést is. Sokszor szomorkodva állapítjuk meg magunkban, hogy amíg valamit nem tudtunk, boldogabbak voltunk. És mégis vágyakozunk a tudás, a bizonyosság után. Látjuk ezt már az első emberpárnál. Mennyire vonzotta őket a „jó és gonosz tudásának fája”! Kívánatos volt számukra annak a gyümölcse. De miután megízlelték azt, szégyenkeztek és megszorodtak. A megszerzett ismeret nem tette boldogabbá őket, sőt: ellenkezőleg történt.

Amikor gyarapítjuk a tudásunkat, többnyire önmagunkról tudunk meg – olykor minket is meglepő – dolgokat. Megtudjuk, hogy az erőnk, a hatalmunk véges. Megtudjuk, hogy nem is vagyunk olyan jók, áldozatkészek, bátrak, erényesek, mint ahogy gondoltuk magunkról. Megtudjuk, hogy napról napra öregszünk, betegszünk, erőtelenebbek leszünk. És megtudjuk, hogy egyszer meg kell halnunk; hogy minden elmarad mögöttünk. Ezek nem éppen vigasztaló és nem örvendetes dolgok. Valóban úgy van, hogy a tudásunk, az ismeretünk bővülésével megsokasodik a szenvedés, a gyötrelmem is!

Jóbnak azonban vigasztaló tudása van. Honnan tudta, honnan szerezte ezt a bizonyosságot? Bizonyára istenfélelme mondta meg neki. Jób tudta, hogy ha retentő testi-lelki szenvedéseket kell is kiállania, el nem pusztulhat. Hiszen Isten alkotta őt. És ő teremtő Istenével közösségben élt. Ez a közösség nem szűnhet meg soha. Kísérthet a gonosz, Isten kiszolgáltathatja hű szolgáját a próbatételeknek, de róla el nem feledkezik. Ezt Jób határozottan tudja. Nem csak hiszi. Tudja!

Minket Isten a bizonyosságoknak egész fellegével vesz körül. Mégis mennyit kétségkedünk! A mi gyarló értelmünk mennyi akadályt állít Isten Igéjének az útjába! Milyen boldogok, milyen megvigasztaltak lehetnénk, ha egyszer már mi is mernénk vallani azt, amit Isten Jób által kijelentett nekünk: Én tudom!

II.

Jóbnak ez a tudása azért vigasztaló, mert nem az emberre, nem önmagunkra, hanem a Megváltóra vonatkozik: „Mert én tudom, hogy az én Megváltóm él...” A Megváltó él. Nem volt, nem lesz, hanem él. Láthatatlan, letagadható; azt mondja az ember, hogy nincs, és mégis él; és az, aki hisz, tudja, hogy él. Ez a nagy biztatás! A halállal szemben,

a pusztulás közepén ez a vigasztalás: az én Megváltóm él! Ha él, ez azt jelenti, hogy valamit tesz, cselekszik értem, a benne hívő emberért. Én lehetek szenvedő, lehetek halott; egyszer át kell mennem a halálon; de vigasztal az a bizonyosság, hogy ő él. És ő akkor is cselekedni fog valamit értem. Mert ő az én Megváltóm. Vajon tudjuk-e, mi a megváltó szónak, mi ennek a névnek a tartalma?

Az életünk úgy, ahogy van, elromlott, elcserélt élet. Ebből az állapotból mindig boldog megváltásra vágyott az ember. Mitől vált meg minket az Istentől nekünk ajándékozott Megváltó? Mindattól, amitől én a magam erejéből soha nem tudnék megszabadulni. A bűntől és annak következményétől: a szomorúságtól, a fájdalomtól, a haláltól, a kárhozattól. Kihoz onnan, ahonnan én már nem találok módot a menekülésre. Jézus nem csupán Megváltó, hanem az én megváltóm. Nem csak a másé. Mindent tud rólam, és mégis szeret engem. Nemcsak én tartom őt az én Megváltómnak, hanem ő is a magáénak tart engem.

A húsvét öröme ez: van ilyen Megváltó. Az érettünk kereszthalált szenvedett és harmadnapon halottaiból feltámadott Isten Fia, Jézus Krisztus az! Ebben a földi életben minden szenvedést elhordozhatóvá tesz az az öröm, hogy vele járhatok együtt. Tudom, hogy ez a földi életem elfogy valamikor, de ő nemcsak e földi életben Megváltóm, hanem halálom után is. Utoljára, az Atya által rendelt utolsó ítélet napjár, az én porom felett megáll. Nem attól szabadít meg, hogy az, ami porból lett, porrá ne legyen. Ez elkerülhetetlen. De a porom felett megáll, s engem onnan is előszólit. Feltámaszt. Ennek a tudása nekem elég, mert ez a kegyelem ismerete. Az én Megváltóm a testet is oda akarja emelni, ahol a lélek van. Az Istent meglátó léleknek visszaadja a testet, a lelki testet, hasonlót az övéhez. Valósággá lesz az, amit a Krisztust nem ismerő Jób még nem tudhatott, hogy ti. az ő feltámadása a mi feltámadásunk biztos záloga, drága biztosítéka.

III.

Van ebben a vallomásban még egy nekünk szóló húsvéti üzenet. Ez az ígélet Isten meglátására vonatkozik: „És miután ezt a bőromet megrágnák, testem nélkül látom meg az Istent.”

Itt az anyagi világban testi szemeinkkel csak anyagi dolgokat látunk. De ezek látása nem elégít ki bennünket. Vágyunk látni a láthatatlant. Igénk azt ígéri, hogy aki most láthatatlan, e földi életünk után láthatóvá lesz. Meglátom őt.

Isten látása a legnagyobb boldogság. Krisztus Urunk a Hegyi beszédben azt ígéri, hogy boldogok, akiknek szívük tiszta, mert ők az Istent meglátják. A szív megtisztítását is ő végzi el. Kereszten hullott drága vérével megmossa azt minden bűntől. És amíg e testben járunk, botladozva, vétkezve, szívünket újra meg újra beszennyezve, Igéjével ébresztgeti bennünk a bűnbánatot. Kegyelme utánunk nyúl, magához emel, és újra megtisztít, hogy el ne múljék belőlünk az Isten meglátásának vágya.

Hogyan látjuk meg Istent? Nem testi szemeinkkel. Jól tudjuk, hogy test és vér nem örökölheti Isten országát, sem a romlandóság nem örökölheti a romolhatatlanságot. Jób is azt mondja, hogy „miután ezt a bőromet megrágnák”; azaz amikor földi életem külső burka lefoszlik rólam és megemésztődik, mint a szakadozott, ócska öltözet. De utána, egy más létformában meglátom Istent. Meglátom, hogy érdemes volt hinni benne, hogy érdemes volt vele járni, vele közösségben élni már itt a földön.

E boldog látás reménye ad nekünk vigasztalást a halál félelmével szemben. Isten a hitet már e földön örömteli bizonyossággá változtatja; mintegy tükör általi, homályos tudásunkat az örökkévalóságban a szemtől szemben való látás ajándékával cseréli fel.

Ezért most már többé nem kételkedem és nem hitetlenkedem. Már nemcsak hiszem, hanem tudom is. Nehéz, szenvedésekkel teli úton juttatott, vezetett el ide Isten. De megérte. Bőséges kárpótlást nyertem a hitben már eddig is minden vele átélt megpróbáltatásért. És áldom az ő háromszor szent nevét életem minden napján ezért a boldog bizonyosságért. Ámen.

Geréb Zsolt

A földbe vetett gabonamag

Alapige: János 12,20–26

Bibliaolvasás: 2Korinthus 1,3–7

Jézus útja fordulóponthoz érkezett.

Lázár feltámasztása nyilvános működésének a csúcspontját jelentette. Ez a csodálatos olyan jel volt, mely egyértelműen Jézus Messiás voltára utalt. János feljegyzése szerint e jel hatására sokan hittek benne a zsidók közül. Amikor a nép hozsánnakiáltása közepette bevonult Jeruzsálembe, a farizeusok megállapítják: Ímé, mind e világ őt követi. Vajon csak a kíváncsiság és a csodavárás fordította a sokaságot Jézus felé? Az igemagyarázók közül sokan erre gondolnak. A tetszetős megoldások azonban nem mindig találóak. A Jézus felé való fordulónak nem a kíváncsiság volt az oka, hanem az üdvösség utáni vágyakozás. Személyében a feltámadás és az élet testesült meg. A Jézus felé fordulókat egykor az élet ajándékára áhítoztak, de erre áhítoznak az emberek ma is. Messiási küldetésének célját abban látja, hogy örök életet ajándékozzon a benne hívőknek (17,2). Az élet adományozása jelenti Jézus dicsőségét. Azáltal, hogy betölti ezt a messiási feladatot, dicsőséget szerez a mennyei Atyjának (17,4).

A Jézust követők között nemcsak zsidók, hanem görögök is voltak, akik a pogányok, a hitetlenek, a világ képviselőiben jelennek meg a szenvedéstörténetben. A görögök azzal a kéréssel fordultak Filephez, a tizenkettő egyikéhez, hogy „láttni akarjuk Jézust”. Jézus látása, János evangélista nyelvén, nemcsak a Názáreti Mester szemlélését jelenti, hanem az ő megismerését, a benne való hitet és a tőle nyert üdvösséget. Ezt jelentette Jézus látása a jerikói Zákheus számára is, aki nemcsak a házába, hanem a szívébe is befogadta Jézust. A vámszedők barátja pedig üdvösséget ajándékoz a megtérő bűnösnek, szólván: „Ma lett üdvössége ennek a háznak!” (Lk 19,9) A szeretett tanítvány boldogan tesz bizonyosságot a Jézussal töltött három év eseményeiről. A szemtanú vallomása így hangzik: „és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét” (1,14). Aki látta Jézus dicsőségét, „az ő teljességéből vett kegyelmet kegyelemért” (1,16). Aki közösségben lehetett Jézussal, az az új élet adományában részesült. Ezért nem utasítja vissza Jézus a görögök kérését mint bűnös kíváncsiságot. Kérésüknek azonban nem olyan formában tesz eleget, mint ahogy azt az akkori és a mai emberek elképzelték.

Úgy tűnik, hogy Jézus felelet nélkül hagyja a görögök kérését. Ahelyett, hogy az ő követésének módjáról, a tanítványi élet szabályáról szólna, az ő szenvedésének szükségességéről kezd beszélni. Ez a fordított sorrend János evangélista sajátos gondolkodásáról tanúskodik. Jézus nyomdokába csak az léphet, aki előbb elfogadta a keresztről és az üres sírról szóló evangéliumot, aki először elfogadta az élet fejedelmének ajándékát. Krisztus kegyelmének az elnyerése megelőzi, de egyben lehetővé is teszi az engedelmes, Krisztus szerinti életet.

Jézus így válaszol a Filep kérésére: „Eljött az óra, hogy megdicsőíttessék az Embernek Fia.” Az előző szakaszokban János háromszor jelezte, hogy „még nem jött el

Jézus órája” Ezzel az érveléssel indokolta azt, hogy ellenségei még nem fogták el őt. Most azonban, a húsvét ünnepe előtt eljött az ő órája, és nemsokára majd megfogják őt. Ez azonban az ő megdicsőülésének az órája. Sok más kifejezéssel együtt ennek, e szónak is kettős értelme van a negyedik evangéliumban. Jézus „megdicsőülésének” az órája egyben „az ő szenvedésének az óráját” is jelenti. A 12,28 szerint Jézus az ő kereszthalála által szerez dicsőséget az Atyának, de a Golgota egyben az ő dicsőségét is jelenti, mivel itt aláta meg teljesen magát, itt tanúsított teljes engedelmisséget az Atya üdvözítő akarata iránt.

Ezt az igazságot szemlélteti Jézus a földbe vetett gabonamagról szóló metaforájában: „Bizony, bizony mondom néktek: ha a földbe esett gabonamag el nem hal, csak egymaga marad, ha pedig elhal, sok gyümölcsöt terem.” Jézus e mondása nemcsak az ő személyéről, hanem megváltói küldetéséről is tanúskodik. Ahogy a gabonának el kell hálnia, hogy a benne levő életerő által gyümölcsöt teremjen, úgy kell meghalnia Krisztusnak is, hogy szenvedése által életet szerezzen a világnak. E példázat által közvetett feleletet adott a görögök kérésére. A válasz értelme a következő: a pogányok csak nagypéntek és húsvét után fogják meglátni Jézust mint felemeltetett Urat. A feltámadás után az ő halálának üdvözítő ereje nem csak a zsidókra fog kiáradni, hanem az egész világra.

Az élet odaadásának a törvénye azonban nemcsak Jézusra vonatkozik, hanem az ő követőire is. Egy dolog bizonyos: Jézus vállalja érettünk a helyettesítő áldozatot, és ezt az áldozatot egyedül mutatja be. Ezért ő a mi életünk alapja. Küldetésében azonban nem akar egyedül maradni. Jézus embereket akar megnyerni. Akiket pedig megnyer, azokat beállítja ebbe a szolgálatba. Az ő halálának ereje által megerősíti követőit, hogy hozzá hasonlóan tudják betölteni küldetésüket a világban (17,18–19).

A földbe vetett gabonamagról szóló Ige a keresztyének életét, Jézus követőinek a sorsát is előre példázza. A tanítványoknak Krisztus szerinti, Jézushoz hasonló életet kell vállalniuk. Nekünk nem a világhoz kell igazodnunk, hanem az Ember Fiához, aki „nem azért jött, hogy néki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és adja életét váltságul sokakért” (Mt 10,45). Jézus küldetésének az a célja, hogy mi részt nyerjünk az ő életéből. Jézus mindannyiunkat úgy fogad el, amint vagyunk, a mi régi emberünk minden világias, önző beidegzésével együtt. Aki azonban Jézus mellett döntött, közösségre lépett vele, nem őrizheti meg régi énjét, mert „azáltal lett nyilvánvalóvá az Isten szeretete bennünk, hogy az ő egyszülött Fiát elküldte az Isten e világra, hogy éljünk általa” (1Jn 4,9). Jézus érettünk vállalt halálának a gyümölcse az volt, hogy ő egy olyan gyülekezetet hívott egybe, mely vállalta a Jézus szolgálatát és küldetését a világ végezetéig. A „szolgáló tanítványoknak a serege”, mely az elhaló gabonamag törvénye szerint él, Jézus dicsőségének a fényét tükrözi vissza az emberek között. Krisztus uralmának ez az egyedüli bizonyítéka a világban, melyet azonban sokszor félreismernek. Az egyház biznyságtétele és szorongatott élethelyzete azonban újra és újra arról tanúskodik, hogy az ő országa már elkezdődött ezen a földön.

Egy teológusközösségben természetesen merül fel bennünk a kérdés: hogyan gyakoroljuk be az odaszánt élet törvényét, hogyan válunk Jézushoz hasonlókká? Azáltal, hogy figyelmünket a szenvedő Jézus példájára irányítjuk. Az Ember Fia csendben indul el az ő útjára. A szenvedő szolga szerepét önként magára veszi. A faragatlan keresztet zúgolódás nélkül viszi a Golgotára. Eközben pedig nem sokat törődik azzal, hogy mi látjuk-e őt vagy nem. Ő megy a maga útján. Magára vette a mi vétkeinket, és áldozatával Istentől engesztelést szerzett nekünk. Ez pedig nem hagyhat minket közömbösen. Amikor látjuk, hogy Jézus csendben és zajtalanul indul el az alázat és a szolgálat útján, indítást érzünk arra, hogy elinduljunk vele együtt az ő útján. Ezen az úton megújulunk

az ő képe és hasonlósága szerint. Ez a megújulás a vele való szeretetközösségben megy végbe. Ebben a közösségben alárendelem magam Krisztus akaratának és parancsának. Most nem azt kérdezem, hogy mit akarok én, hanem azt, hogy „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” (ApCsel 9,6) Átadom magam Krisztusnak, életemet, sorsomat behelyezem az ő kezébe, és engedem, hogy beültessen engem is a maga szántóföldjébe. Egy angol igemagyarázó a következő feljegyzéssel kívánja szemléltetni az önmaga életéről lemondó, Istennek szolgáló életet. Egy keresztyénekből álló kis csoport meglátogatott egy afrikai missziói telepet, azzal a céllal, hogy megismerkedjenek az ott szolgálók életével. Amikor figyelmesen szemügyre vették a misszionáriusok odaadó munkáját, elismerően szólottak áldozatos tevékenységükről, de egyben azt is megjegyezték, hogy a telep nélküli a civilizáció tartozékait. Az egyik látogató meglepődését így fejezte ki: „Ti valósággal eltemettétek magatokat ezen a helyen.” Erre a kijelentésre az ott szolgáló munkatársak egyike így válaszolt: „Mi nem temettük el magunkat, minket Isten ültetett ide.”

A külső szemlélő nem érti meg az elvetett gabonamag törvényét. Amikor Pál apostol életének utolsó útja alkalmával megérkezett Rómába, az elébe menő atyafiak szintén meglepődtek azon, hogy egy meggyötört, kiszikkadt arcú, idős emberrel találkoztak. Később, amikor római szálláshelyén elmondta viszontagságos útjának történetét, ezt mondta a Rómában, az örök városban élő keresztyéneknek: Ne csodálkozzatok azon, hogy ilyen meggörnyedt ember lett belőlem, hiszen mennyi mindenben mentem keresztül a damaszkuszi esemény után, amióta az én Uram, a Krisztus szolgálatában állok. Az én zsidó testvéreim állandóan szorongattak engem. A zsinagógákban ötször megbotoztak, egyszer pedig halálra ítélték és Istvánhoz hasonlóan engem is megköveztek. Isten csodával határos módon mindig megszabadított. Majd újra és újra bevádoltak a hatóságok előtt. Azzal vádoltak, hogy rendbontó egyén vagyok, zavarom a város nyugalalmát, kárt okozok a gazdasági fejlődésnek, politikai bujtogató vagyok. Ezért újra elfogtak, kihallgattak, majd börtönbe zártak, háromszor nyilvánosan megvesszőztek. Majd újra halálra ítélték, Efézusban a vadállatok elé vetettek, de nem voltam nekik kívánatos, ezért nem tettek kárt bennem. Isten minden veszedelemből kiszabadított, amikor a rablók kezébe estem, amikor viharban voltam, amikor hajótörést szenvedtem. Mindezek nem múltak el nyomtalanul, mindezekről nem lettem fiatalabb. Valóban olyan vagyok, mint a földre vetett gabonamag. Megöregedtem, de mégsem lettem mogorva vénember. Jókedvemet és hitemet a mai napig megőriztem. Isten mindig gondoskodik arról, hogy az általa elvetett magvakból új életek szülessenek. Így munkálkodott általam is a pogányok között. Az én Uram megáldotta az elvetett gabonamagot. Szolgálatom által új gyülekezetek, új életek sarjadtak. Ez az én örömöm, ez az én dicsekedésem. Lehet-e szebb élet az elvetett gabonamag életénél, amelyet Isten vet el a maga termőföldjébe?

Az apostol szavait hallva, bizonyára sokunk szeme előtt megjelent valaki, aki a hosszú évek alatt ugyanúgy megváltozott, meghajlott, mivel Isten őt felhasználta az ő szolgálatában és olyanná tette életét, mint amilyen az elvetett gabonamag élete. Gondolhatunk itt tanítóinkra, tanárainkra, lelki vagy testi szüleinkre.

A tanév végén, a vizsgák után vendiák-találkozóra jönnek fel a Teológia egykori hallgatói. Emlékeznek a régi diákevekre, a régi tanárookra, a régi diáktrefákra. E találkozóknak van egy megrendítő része, az ún. osztályfőnöki óra. Ennek a keretében rendre mindenki beszámol családi életéről, gyülekezeti munkájáról, szolgálatának örömeiről és nehézségeiről. Az egykori huszoneves teológusok negyven-, ötven-, hatvan-, hetvenéves lelkészek lettek, akik alig hasonlítanak tablóképeikhez. Arcukon meglátszik az évek, az évtizedek nyoma. Életük azonban nem telt el eredménytelenül.

Szolgálatuk nyomán új nemzedékek nőttek fel, új generációk találták meg a Krisztusban való életet. Ebben van életük öröme, fáradságuk gyümölcse. A Krisztushoz vezetett új nemzedékek képezik dicsőségüket az Isten előtt a számadás napján. Ez képezi Jézus Krisztus szolgáinak a jutalmát. Ezért érdemes életünket neki szentelni. Ámen.

Kováts László

Ha fel nem támadott – ha feltámadott

Alapige: 1Korinthus 15,14.20a

Bibliaviasás: János 20,1–18

Minden komoly épületnek alapja kell hogy legyen, s minél nagyobb az épület, annál mélyebb és erősebb fundamentumra van szüksége. Ha a keresztyén igehirdetést s az ebből származó hitet épületnek nézzük, úgy ennek is kell hogy legyen fundamentuma. E fundamentum pedig a húsvét eseménye: Krisztus feltámadása. Aki e fundamentumon áll, azaz hiszi az Úr feltámadását, annak az igehirdetés olyan épület, mint egy kedves, meleg családi otthon, ahol megpihen, jól érzi magát, mely megvédi a viharban bekövetkező sérelmek ellen, melegíti a mindennapi élet sokszor fagyos hidegségében. Aki nem áll e fundamentumon, aki nem hisz a Krisztus feltámadásában, annak az igehirdetés értéktelen, ezért nem hallgatja azt.

A mai alapige arról beszél, hogy milyen volna a keresztyén élet Krisztus feltámadása nélkül, és arra mutat rá, hogy milyen így, ha az Úr Krisztus feltámadott.

I.

„Ha Krisztus fel nem támadott, hiábavaló a mi prédikálásunk” – mondja Pál apostol. Ő maga nagyon jól tudja, hogy Jézus feltámadott, de lát olyanokat, akik nem tudják vagy tagadják azt, de mégis benne vannak a gyülekezetben s eljárnak az istentiszteletre. Ezért fejezi ki azt, hogy Krisztus feltámadása nélkül semmi haszna, sőt semmi értelme nincs se a prédikálásnak, se a prédikáció hallgatásának.

Különös szó ez a „prédikálás” vagy „prédikáció” szó, melyet kizárólag a keresztyén igehirdetésre alkalmazzuk. Prédikált Krisztus, prédikáltak az apostolok, s prédikál a lekipásztor a templomban, a koporsó mellett és mindig, valamikor csak Igét hirdet. Világi beszédre nem mondjuk, hogy prédikáció. Ha valaki a gyermeknevelésről vagy a mezőgazdaságról beszél, vagy politikai beszédet tart, ez lehet igaz és hasznos beszéd, de nem prédikáció. Prédikáció csupán a keresztyén igehirdetés.

A prédikálásnak több célja van. Az egyik az, hogy azért hirdeti Isten nagyságos dolgait, hogy az igehallgatókkal mind jobban és jobban megismertesse Istent. Istennek pedig a legnagyobb dolga az Úr Jézus feltámadása, az, hogy nagypénteken bár meghalt és eltemették, de húsvétkor élve jött ki a sírból. Isten dolga volt ez, Isten mívelte ezt. Nagy dolog volt a világ teremtése, de ebből nem tűnik ki úgy Isten szeretete, mint az Úr feltámadásából. A világ teremtése után mindent, amit csak teremtett Isten, az ember szolgálatára rendelte, mindent az ember lábai alá vetett. De az Úr feltámadása által ezt mondja Isten: „Nincs a sírban örök enyészet, ember csak hazát cserél” Szóval a halál félelme ellen ad orvosságot. Krisztus feltámadása nélkül senki sem ismerheti meg igazán Istent, senki sem értheti meg Isten nagyságos dolgait. Ezért igehirdetésünkben az Úr feltámadása központi helyet foglal el, szinte minden prédikációnkban említést teszünk róla. Ha Krisztus nem támadott volna fel, igehirdetésünk hiábavaló lenne, beszélhetnénk, de beszédünkben a hallgatók nem ismerhetnék meg igazán Istent és nem bízhatnának mindennél és mindenkinél jobban benne.

A másik célja a prédikációnak az, hogy gyűjtse az egyház tagjainak seregét. Nem idegenekkel akarjuk szaporítani e sereg tagjainak számát, nem olyanokkal, akik nincsenek megkeresztelve, hanem azokkal, akik meg vannak keresztelve, de eddig még nemigen gyűltek az Úr Jézus mellé. Gyűjtjük a hűségeseket is, hogy még jobban tömörüljenek az Úr köré s még hűségesebben álljanak mellette. Ha valakiket gyűjtünk, akkor meg kell mondanunk, hogy ide gyertek vagy ehhez gyertek. Ha az Úr nem támadott volna fel és nem élne, mit mondanánk? Akkor kihez hívogatnánk a keresztyéneket? Csak üres volna a prédikálás. Ha halott volna Jézus, nem jöhetne hozzá senki, de nem is jönnének.

A prédikálás továbbá hitet akar és tud ébreszteni. „Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és idvezülsz mind te, mind a te házad népe” – mondotta Pál apostol a filippi börtönőrnek. Ezt mondjuk mi is minden prédikációban. Ha az Úr nem támadott volna fel, ez is hiábavaló, üres beszéd volna, mert egy halottban nem lehet hinni. Mert a hit nem azt jelenti, hogy hiszem, hogy valamikor élt, hanem azt, hogy most is él és bízom benne.

A prédikálás az örök életre készít és vezet. Az örök élet is csak a Jézus feltámadása által lett bizonyossá és ismeretessé. Azelőtt is képzeltek ugyan valamit róla, de csak nagyon homályosan, csupán tapogatóztak. De Jézus felment a mennyekbe, hogy helyet készítsen az övéinek, aztán visszajön, hogy megmondja: készen van a hely. Krisztus feltámadása nélkül az örök életről csak úgy beszélhetnénk, mintha álmot vagy mesét mondanánk, nem is hinné senki, így hiábavaló beszéd lenne.

Azt kérdezhetné valaki, hogy az Úr feltámadása előtt nem prédikáltak, vagy ha prédikáltak, akkor üres, hiábavaló beszédet folytattak? De Jézus előtt volt prédikáció, s az akkor nem volt üres beszéd. Különösen a próféták igehirdetése érdemel figyelmet, mely még ma is tanít minket. Mert ezek a prófétai beszédek mind a Krisztus feltámadására néztek. Akkor még nem történt meg, hogy is történhetett volna meg, mikor az Úr még meg sem született. De tudták, hogy meg fog történni, s ez tette értékessé és érvényessé prédikálásukat. Az Ószövetség idején az Úr feltámadása olyan, mint a hajnal, amikor a nap még nem kelt fel, de sugarai bearanyozzák már a felhőket s világosságot árasztanak a földre. Ha a nap nem kelne fel, nem volna érdemes élni. Ha a próféták nem ismerték és nem hitték volna Krisztust és az ő feltámadását, akkor az ószövetség idején nem lett volna értelme a vallásos életnek és a prédikálásnak. De tudták és meg is mondták. Különösen a Zsoltárok könyve hirdeti az Úr feltámadását. Csak egy ide vonatkozó igét említek meg: „Nem hagyod lelkemet a seolban; nem engeded, hogy a te szented rothadást lásson” – olvassuk a 16. zsoltárban. Jézus nélkül s természetesen az ő feltámadásának hite nélkül az Ószövetség prédikálása is hiábavaló lenne. Akkor is hiábavaló lett volna, s ma is az lenne.

Ha a prédikációt figyelmesen hallgatod, látod belőle, milyen szegények lennének, ha Jézus a sírban maradt volna s így nem lenne húsvét. Akkor hiábavaló volna a mi prédikálásunk, mondjuk mi is Pál apostollal. A hiábavaló beszéd haszontalan, semmit sem érő beszéd. Ezt pedig nem volna érdemes hallgatni, nem is hallgatná senki. Így nem volna a miénk az öröm és az erő, amit ma számunkra a prédikáció jelent.

De nemcsak a prédikáció volna hiábavaló, hanem a hit is – mondja tovább Pál apostol „A hit a reménylett dolgok valósága és a nem látott dolgokról való meggyőződés” – olvassuk a Zsidókhoz írott levélben. Azért élsz vallásos életet, azért jársz templomba, mert van hited, mert nem temetkezel el a földi dolgok közé, hanem fennebb nézel és reménykedsz valamiben, ami jobb és több, mint bármi e világon. Mi az, amiben reménykedsz? Röviden meg lehet mondani: az örök élet. S ha hívó vagy, e reménység már valósággá is lett számodra, úgy érzed, mintha már benne is lennél az örök életben. Benne is vagy, mert a hívó számára a földi élet az örök élet kezdete,

bevezetése, előszobája. – Ha Krisztus nem támadott volna fel s így nem tudnád, hogy biztosan van örök élet, e hited nem élhetne. De a hit nemcsak a reménylett dolgok valósága, hanem a nem látott dolgokról való meggyőződés is. A halál után semmit sem látunk. Utolsó, ami a szemünk előtt végbemegy, a temetés és a test elporladása. De meg vagyunk győződve, hogy utána következik, amit Jézus mond, hogy a gonoszok az örök gyötrelmekre, az igazak az örök életre mennek. Hogy ezek szeméről Isten letöröl minden könnyet, hogy nem lesz gyászuk, fájdalmuk, de lesz tökéletes boldogságuk, amit ma és itt el sem tudunk képzelni. A hit az a meggyőződésünk, hogy ez igaz, hogy így lesz. Jézus feltámadása nélkül ez a meggyőződés sem lehetne a miénk. Vagy ha mégis a miénk lenne, ha mégis hinnénk, akkor hitünk hiábavaló volna és megcsalna. Nem az örök életben lennénk, hanem a bűnben lennénk, a bűnben maradnánk s a bűn büntetése a kárhozat.

Krisztus feltámadása nélkül nemcsak a prédikálás, hanem a hit is hiábavaló lenne, nem lenne érdemes hinni, talán nem is lennének hívők. Hit nélkül pedig lehetetlen Istennek tetszeni. Így nem tetszenénk Istennek, sőt haragudna ránk, gyűlölné, utálna minket. Így a földről sohasem nézhetnénk fel és nem reménykedhetnénk, hogy valami jobb, szebb és örömteljesebb kincs van eltéve számunkra, sőt állandóan Isten búsult haragját kellene éreznünk. Milyen szegények és nyomorultak volnánk húsvét nélkül, ha az Úr nem támadott volna fel.

II.

„Ámde Krisztus feltámadott a halottak közül” – mondja Pál apostol a továbbiakban. Ha pedig ez így van, akkor nem hiábavaló sem a prédikálás, sem a hit. Mind a kettő hasznos tulajdoná, jobb, ha így mondom: értékes kincse az embernek.

Nem hiábavaló a prédikálás, mert megismerjük belőle Isten nagyságát és jóságát. Senki sem tudhatja, ki Isten, aki nem hallgatja a prédikálást, de mindenki tudhatja, aki hallgatja. Ha pedig a húsvéti prédikálást hallgatjuk, akkor a húsvét nagyságát és jóságát fogjuk megismerni. Ez a halálból fakadó élet. Nagyság, nagyságos dolog ez! Te, ha meg tudnád tenni, megtennéd. Hány szülő van, aki szeretett gyermekét elveszítette, feltámasztaná, ha tudná, de nem tudja. Isten is elveszítette egyszülött Fiát nagypénteken, de ő fel tudta támasztani húsvétban. Ímé, a nagyság és az erő. De a jóság is. Mert nem csak egyszülött Fiát támasztotta fel. A Fiú, akit akar, megelevenít, aki hisz benne, ha meghal is, él, s aki csak él és hisz benne, soha meg nem hal. Ezt a prédikálásból tudjuk. S a feltámadott Krisztus a prédikálás szavát, mivel ez az ő szava, megerősíti, hogy megtudd, neked is szól, a te örök életedet is jelenti.

Az Úr feltámadott! É! Testileg ugyan nincs a földön, de istensége, kegyelme és Szentlelke szerint soha sincs távol tőlünk. Van kihez gyülekeznünk. Gyűljétek össze, jertek hozzá – szól a prédikáció. – „Én vagyok az életnek kenyeré” (Jn 6,48). „Ha valaki szomjúhozik, jöjjön énhozzám és igyék” (7,37). „Jöjjetek énhozzám, akik megfáradtatok” (Mt 11,28). – „Én vagyok az Úr” (Jn 14,6). – Akármit kértek az én nevemben, megcselekszem azt” (14,13) – mondja Jézus. Tehát minden szükségünkben segítségünk, és híven betölti minden szükségünket. S mert él, mert tudjuk, hogy e beszédekét ő mondja, ezért gyűlünk hozzá, ezért nem fogy el az egyház tagjainak a serege. Így nem hiábavaló az igehirdetés Jézushoz hívó szava.

De nem hiábavaló azért sem, mert ha Krisztus feltámadott és él, s ha a prédikációban ő beszél, beszédével hitet ébreszt. Az ember csodálkozik, hogy vannak hívők, amikor a világ szemében a hit lekicsinyelt, lebecsült, sőt kikacagott dolog. Mégis vannak hívők, mert él Jézus, aki adja a Szentlelket s az evangélium prédikálása által szívünkben

felgerjeszti s a keresztség és az úrvacsora által bennünk megerősíti a hitet. Mi hívők vagyunk, de ha azt kívánjuk, hogy hitünk erősebb legyen, több időt kell töltenünk feltámadott Urunk társaságában, többet kell hallgatnunk beszédét. Nem hiábavaló igyekezet, nem elfecsérelt idő ez.

A mi feltámadott Jézusunk, fejünk és Urunk, készít bennünket húsvéti ajándékának, az örök életnek az elvételére. Tanít, hogy nincsen itt maradandó városunk, hanem a jövődőt keressük. S hogy e várost csak a bűnbánat és a megtérés útján érhetjük el. Az a cél, hogy rávezessen erre az útra és ezen tovább vezessen. Hányan vannak, akik régebben megátalkodottak voltak, ma új életet élnek. Isten azt akarja, hogy te is így légy. Ezért hirdetteti az Igét. Nem hiábavaló dolgot mível ezzel, hanem hasznos dolgot. A bűnbánat és a megtérés útján s a halál kapuján keresztül bevezet az üdvösségbe. Bűneid és nyomorúságaid után tiszta leszel, gazdag leszel. Ezt adja tudtadra a prédikáció. Ugye hogy nem hiábavaló? Nem hiábavaló, mert feltámadott az Úr s mindezt ő mondja.

És nem hiábavaló a hit sem, sőt ez a legdrágább kincse az embernek. Felel. És biztosít arról, hogy amiben reménykedel, nem álom, nem mese: valóság. Nem a koporsó és a sír a legutolsó, utána jön, csakugyan jön, a könnyek letörlése, a sebek gyógyulása, az emberi értelemmel el sem képzelhető boldogság. E bizonyosság szomorúságodban vigasztal, erőtelenségedben erősít, szükségedben türelmet és reménységet ad. Lehet hited, mert az Úr feltámadott. Feltámadott, él és tanít, és szívedbe oltja azt a meggyőződést, hogy vannak láthatatlan dolgok s ezek értékesebbek a láthatóknál, hogy a láthatók ideigvalók, a láthatatlanok pedig örökkévalók.

Az Úr feltámadása óta sok esztendő telt el, szinte 2000 év óta hangzik a prédikálás a Krisztus feltámadásáról, s ez alatt a hosszú idő alatt nem erőtelenedett el, hanem ma is éppen olyan erős, mint akkor először, mikor az asszonyok hirdették a tanítványoknak, hogy feltámadott az Úr. Mert a prédikálás erős fundamentumon áll: kőszikla fundamentumon. A feltámadott Úr maga ez a fundamentum. Ezért nem szüntetheti meg semmi és senki a prédikálást.

A feltámadott Úrban való hit 2000 év óta él, de élni fog, amíg csak ember él e világon, mert Jézus él s az örök életre választottak mindig hinni fognak benne!

„Ha Krisztus fel nem támadott, hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is.” De feltámadott, s így egyik sem hiábavaló, sőt Isten országa terjedése és a mi üdvösségünk érdekében hasznos és értékes. Ámen.

László Dezső

Tamás

Alapige: János 20,19–20.24–29

Bibliailvasás: Ézsaiás 25,6–9

I.

A húsvét előtti és utáni események három tanítvány: Júdás, Péter és Tamás életében hoztak elő három jellegzetes bűnt.

Júdás elárulta, Péter megtagadta és Tamás hitetlenkedéssel fogadta az Urat. Az árulás, tagadás és hitetlenkedés ugyanannak a bűnnek, a Krisztus-ellenes magatartásnak a három fokozata. Magától értetődően az árulás a legsúlyosabb és a hitetlenkedés a legenyhébb a bűnök között. Az árulásnak nincsen bocsánata, a tagadásra és hitetlenkedésre vetemedett Péter és Tamás egyaránt megnyerték bűnük bocsánatát.

Júdás is meg akarta banni végzetes tettét, bűnbánata azonban meddő maradt, mert nem találta meg a megbánás helyét. Sötét alakja ékesen igazolja, hogy a bűnbánat nem kizárólag az ember magánügye, ez is Isten ajándéka, s ha ő nem fakasztja föl azt a szívben, az soha elő nem törhet onnan. Júdás számára nem volt más mentség, mint kioltani saját elvetemült, gonosz életét.

Péter a második kakasszóra keserves sírással fordult ki a főpap udvarából. Bizony igaza volt az Úrnak! Nagy-nagy fogadkozásai ellenére bizony háromszor megtagadta Megváltóját és Urát. A feltámadás után háromszor szól hozzá az Úr: Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem? És ő háromszor felelte: Uram, te tudod, hogy szeretlek téged. Erre a háromszoros vallomásra háromszor hangzott el az Úr ajkáról a megbízás: Legeltesd az én juhaimat.

A Júdás bűnét és végzetét, a Péter bűnét és megkegyelmeztetését talán inkább ismeri a gyülekezet, mint a Tamásét. Ma róla és az ő felidézett alakjának tükrében hadd essék mirőlünk a szó. Annál inkább, mivel mi leginkább hozzá hasonlítottunk. A mi bűnünk az ő kételkedése és nem a Júdás árulása vagy a Péter tagadása.

II.

Mi volt a Tamás hitetlenkedésének, kételkedésének az alapja?

A feltámadás napjának estéjén együtt vannak a tanítványok. Ketten hiányoznak a tizenkettő közül: Júdás, akinek hulláját talán még lóbálta a szél, és Tamás. Ezen az estén eljőve Jézus, megáll a közepén, és megmutatá nekik kezeit és az oldalát.

Amikor ezek az örvendező tanítványok találkoztak Tamással, mondhattak-e neki mást: Láttuk az Urat.

Ő azonban nem hitte el a tanítványok szavára, hogy az Úr valóban feltámadott. Ha nem látom az ő kezein a szegek helyeit és be nem bocsátom ujjaimat a szegek helyébe és az én kezemet be nem bocsátom az ő oldalába, semmiképpen el nem hiszem – hangzott Tamás kemény válasza.

A tanítványok szavát úgy kell vennünk, mint Krisztusról szóló biznyságtételt, igehirdetést. Isten Krisztus feltámadásának hírül adására, megbizonyítására az igehirdetés mellett semmi más eszközt nem adott az egyháznak. Tamás ezt az eszközt: a feltámadott Krisztusról szóló szóbeli biznyságtételt vetette meg. Őt nem elégítette ki az, hogy a tanítványok, legközvetlenebb barátai és munkatársai azt állítják, hogy az Úr feltámadott. Neki érzéki biznyságtételt, saját kezének a megbizonyosodására volt szüksége. Igazi érzéki ember, aki csakis azt tartja valóságnak, aminek létezéséről személy szerint és érzéki módon győződik meg.

Krisztus annyira szerette Tamást, hogy még ezt az általa kívánt biznyságtételt is megadta neki. Nyolc nap múlva ismét együtt vannak a tanítványok. Most már Tamás sem maradt távol. Az Úr ismét megjelenik közöttük. S anélkül, hogy bárki is szólna neki Tamás kételkedéséről, egyenesen feléje tart, és ő szólítja meg Tamást: Hozd ide a te ujjadat, és nézd meg az én kezeimet; és hozd ide a kezedet, és bocsássad az én oldalamba: és ne légy hitetlen, hanem hívő.

Tamás nem dugta bele az ujjait a Jézus sebhelyeibe, kipirult arccal csak ennyit mondott: Én Uram és én Istenem! Ebben a pár szóban benne volt minden szégyene, bűnbánata, megbizonyosodása, minden hite és öröme. Talán soha senki nem mondta ezeket a szavakat olyan mély átérzéssel, mint a bűnbánó és megbizonyosodó Tamás.

Az Úr nem dorgálta meg e hitetlenkedő tanítványt. Csak minősítette és értékelte Tamás magatartását: Mivelhogy láttál engem, Tamás, hittél: boldogok, akik nem látnak és hisznek.

Krisztusnak ez a Igéje rávilágít a hit lényegére: A hit pedig a reménylett dolgoknak valósága és a nem látott dolgokról való meggyőződés (Zsid 11,1).

Amit hiszünk, azt nem kell látnunk, és amit látunk, azt nem kell hinnünk! A hit arra való, hogy az ember számára valóságossá tegye a láthatatlan, érzékfeletti világot. Az, aki érzéki bizonyosságokon keresztül akar hitének tárgya felől meggyőződni, nem igazi hívő ember, ezért nem is lehet igazán boldog. A hívő ember számára a reménység világa, a nem látott dolgok egész birodalma a hit által valósággá válik.

Krisztus feltámadása nem az érzékek tárgya, hanem a hit ajándéka. Krisztus feltámadásáról hitünk által kell bizonyosságot szereznünk. A hit számára azonban az apostolok Krisztusról szóló bizonyágtétele segítséget ad. Láttuk az Urat! Tamásnak semmi oka nem lehetett arra, hogy ebben az apostoli bizonyágtételben kételkedjék. Milyen boldogtalan, nyugtalan lehetett a lelke az alatt a nyolc nap alatt, amelyet Krisztus két megjelenése között eltöltött. Igazán nem volt boldog, hiszen szüntelenül kínozza a kérdés, hátha mégis feltámadott az Úr, hátha mégis hinni kellett volna az apostolok szavának. Boldogtalanságának csak akkor lett vége, amikor személyesen és érzéki módon, a szemével győződött meg az Úr feltámadásáról.

III.

Mi mai keresztyének a Krisztus feltámadása felőli bizonyosság tekintetében ugyanolyan helyzetben vagyunk, mint Tamás. Nem lehattunk jelen első megjelenésekor, hogy saját szemünkkel győződjünk meg arról, hogy sebekkel borított valóságos testében támadott föl. Részünkre sincs a feltámadás felől más bizonyosság, mint az apostolok örömteli vallomása: Láttuk az Urat! Erre a szóra nekünk éppen úgy kell hinnünk Krisztus feltámadásának valóságát, mint ahogy Tamásnak el kellett volna hinnie. A nyolcadik napon Tamás érzéki bizonyítékot nyert afelől, hogy Krisztus valóban feltámadott: saját szemével látta a feltámadott Úr valóságos testét, tenyerén a szegek és oldalán a dárda által ejtett sebekkel. Ne gondoljuk azt, hogy földi életünk során egyszer mi is nem fogjuk látni az Urat az ő valóságos sebeivel együtt. Nekünk, akik tükör által homályosan látjuk az Urat, megvan az ígéretünk arra, hogy őt egyszer szemtől szemben meglátjuk úgy, amint van. Ez az óra halálunk után az örökkévalóságban érkezik el. Akkor nekünk is szól majd az Úr: Illessétek ujjatokkal sebeimet, amelyeken át éretetek omlott az én vérem. A mi szavunk nem lehet más, mint a Tamásé: Én Uram és én Istenem! És az Úr nem ad majd más választ, csak azt, amit Tamásnak mondott: Boldogok, akik nem látnak és hisznek.

A mai keresztyén ember, éppen úgy, mint Tamás, megveti a Krisztus feltámadásáról szóló ígéhirdetés és hitvallás bizonyágtételét, és érzéki jeleket keres. Tamás nyolc nap múlva megtalálta a Krisztus feltámadásának érzéki bizonyosságát, mi azonban, mivel az Úr valóságos teste már a mennyben van, csak halálunk vagy a világ vége után láthatjuk őt meg úgy, amint van. Addig az időig, ha Krisztus feltámadása felől bizonyosak akarunk lenni, kizárólag az egyház szóbeli ígéhirdetésére vagyunk utalva. Ebből a tételből két szót kell aláhúznunk, az egyházat és az ígéhirdetést.

Tamás előtt az apostolok közössége, az akkori egész egyház tett bizonyágot arról, hogy Krisztus feltámadott. Tamás az egész egyház egybehangzó vallomástételét vetette meg és utasította vissza. Krisztus azt ígérte, hogy ahol ketten-hárman egybegyűlnek az ő nevében, ő is ott van azok között. Krisztus feltámadása utáni megjelenésekor ezt az ígéretet váltotta valóra. Hogy ő ma is él, arról ma sem ad más helyen bizonyítékot, csupán a nevében összegyűlő egyházban. Ha arról szeretnék meggyőződni, hogy Krisztus valóban és igazán feltámadott, nem mehetek más helyre, csakis az egyház

közösségébe. Az egyház mint az élő Krisztus élő teste a maga létevel és minden szolgálatával a legbeszédesebb bizonyíték Krisztus feltámadásáról. A mennybe ment Krisztus az egyházba kegyelmi ajándékokat és élő hatásokat bocsát alá, és mindenki, aki szervesen benne él az egyház testében, újabb és újabb bizonyítékokat nyer afelől, hogy Krisztus valóban él és Szentlelkével élteti és növeli az anyaszentegyházat. Tamás azért nem tapasztalta meg Krisztus feltámadását, mert az egyházon kívül volt akkor, amikor az Úr az egyházban az apostolok között megjelent. Ahhoz, hogy ő is bizonyosságot szerezzen Krisztus feltámadásáról, neki is jelen kellett lennie az egyházban.

Krisztus feltámadásának mai bizonyítéka a róla szóló egyházi beszéd és hitvallás. Ha az apostoloknak minden szavát elhiszük, akkor nincs jogunk kételkedni afelől, hogy a Krisztus feltámadásáról nem mondanak igazat. Ha az összes apostoli beszédeket igazaknak és a tényeket mindenben megfelelőeknek tekintjük, akkor semmi okunk sincs arra, hogy Krisztus feltámadását hirdető beszédükben kételkedjünk. Mennyire szeretnénk Krisztus feltámadása felől megbizonyosodni, hiszen tudjuk, hogy ez a feltámadás a záloga elköltözött kedveseink és saját magunk feltámadásának is. Erre a hitre az egyházi igehirdetésen és az egyetemes egyház hitvallásán kívül semmi más sem tud rásegíteni bennünket. Mi érzéki bizonyítékot csak az örökkévalóságban nyerhetünk, amikor szemtől szemben látjuk majd az Urat, de nekünk éppen azielőtt, ebben az életben van szükségünk a Krisztus feltámadása felőli bizonyosságra. Ezt a bizonyosságot nem kereshetjük az egyházon kívül, és az egyházban sem kereshetjük másban, mint az igehirdetésben. Pál apostol azt mondta, hogy a hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által. A feltámadásban való hit csakis a feltámadásról szóló igehirdetés alapján támadhat bennünk, mint ahogy ennek a hitnek az apostolok szavára minden kételkedés nélkül Tamásban is föl kellett volna ébrednie.

Milyen boldogságot, belső békét jelent a keresztyén embernek, ha nem kételkedik kedvesei és saját maga feltámadásában és örök életében. Igaza van Krisztusnak: boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek. Boldogtalanok azok, akik a feltámadásról és az örök életről érzéki bizonyosságot keresve, azt haláluk előtt soha meg nem találhatják.

Krisztus azért tett egyháza tagjaivá és azért szólja hozzánk szent Igéjét, hogy nekünk már most alkalmat adjon a feltámadásról való megbizonyosodásra, hogy így mi már most boldogok lehessünk. Ő azt akarja, hogy ne az örökkévalóságban valóságos testének láttára hagyja el ajkunkat az elragadtatott vallomás: Én Uram és én Istenem – hanem már most teljék meg a szívünk az ő feltámadása feletti örömmel és mi magunk is hirdessük e tamáskodó világnak, amit az apostolok Tamásnak szólottak: Láttuk az Urat! Ámen.

Nagy István

Isten ígérete betelt

Alapige: Apostolok Cselekedetei 13,32
Bibliáolvasás: Lukács 24,1-9

Istentiszteleten, a kisebbik (pisídiái) Antiochia zsinagógájában hangzott el ez az Ige. Istenfélő zsidók és hozzájuk csatlakozott pogányok hallgatták. Azóta is hangzik a templomokban a gyülekezetek számára, ma, húsvét ünnepén nálunk, istenfélőknél. Történik ez annak érdekében, hogy akik félik Istent, azok tovább gyarapodjanak a biztos ismeretben és a szívbéli bizodalomban, a hitben. Mert mint Antiochiában, úgy a mai gyülekezetben, a mienkben sem teljes a hit. Így pedig nincs örvendező ünneplés.

„És mi hirdetjük néktek.” Akkor Pál és Barnabás hirdették, akkor ők voltak a hírnökök, akiket Isten bízott meg ezzel a szolgálattal, a tőle kapott evangélium, vagyis örömhír átadásával. Nem maguktól szólottak. Isten indította és tette alkalmassá őket a bátor, hűséges munkára. Az emberi üzenetet, ha megbíznak vele, igyekezünk megcsonkítás, kitoldás nélkül közölni. Mennyivel inkább kötelesek vagyunk úgy továbbítani Isten üzenetét, ahogy reánk bízta. Pál mondotta: „Én az Úrtól vettem, amit néktek előtökbe is adtam” (1Kor 11,23), vagy a minden ígéhirdetőt kötelező felismerését: „Szolgájává lettem Isten ama kegyelmének ajándékából” (Ef 3,7). Itt a másféle érdeket néző szolgálat nem tetszik Istennek. „Bizonyára ha még embereknek igyekezném tetszeni, Krisztus szolgája nem volnék” (Gal 1,10). Mert csak az Ige Isten üzenete és így a lelkek mennyei tápláléka.

Az üzenet mindig az, amit a Biblia tanít, melynek lényege egy-egy igében hangzik el. Mint most is. „És mi hirdetjük néktek az atyáknak tett ígéretet.” Az ígéret egy ezután bekövetkező tettek a kijelentése. Gyakran szoktunk ígéretet tenni; „ígérem és fogadom” Isten és a gyülekezet előtt, konfirmációkor, esküvőn, keresztelőn, úrvacsorán, hivatal átvételén. Hányszor csak ígéret marad. Az ígéretes élet, házasság, munka nem valósul meg. „Az ígéret szép szó, ha megteszik, úgy jó” – tanít a bölcs mondás. Lehet, hogy már induláskor nem volt komoly szándék reá, talán hamar tehetetlenek bizonyult az akarat. Igen súlyos eset az, mikor egy egész nép ígéretet tesz, de eláll tőle, megtagadja. Izráel népe több alkalommal megújította az Istenhez való hűség ígéretét, és ismételten hűtlenül viselkedett. Az első világháborúból győztesen kikerült román nép Gyulafehérváron, 1918-ban ünnepélyes nyilatkozatban fogadta meg, hogy a hozzácsatolt Erdély nemzetiségeinek teljes szabadságot biztosít. 78 év alatt nem teljesítette ígéretét, sőt egyre inkább megtagadja.

Milyen jó, hogy itt nem ember, nem valamelyik nép, hanem Isten ígéretéről halljuk az üzenetet. Megígérte, hogy mit cselekszik népével, egyházával, velünk. Nagyon boldoggá tesz már maga a tudat, hogy nem vagyunk gazdátlanok, mert a mindenható Úristen tart kezében bennünket. Enélkül ijesztően szegény a leggazdagabb élet is. Lám, a nagy szegénység magyarázata valójában honnan ered? József Attila kiváló költő volt, de hitelensége miatt nyomorultan vergődött, végül öngyilkos lett. Egyik versében írta: „Én Istent nem hiszek, – s ha van – ne fáradjon velem – majd én feloldozom magam – ki él, segít nekem” (A bűn). Az emberiség nagy többsége hitetlen, nincs kire felnéznie, nincs akinek a kezébe letehetné sorsát. Szegénysége miatt korlátozt a gondolkozása, felelőtlenül féktelen a viselkedése. Ez nyilatkozik meg bűneiben, szörnyű tetteiben.

De mi, mint megszólított bűnösök, megállhatunk Isten előtt, és tőle, a Mindenhatótól ígéretet hallunk arra vonatkozólag, hogy mit határozott rólunk. Ígéretét nem vonta vissza, megtartja. Az ígéretszegések, csalások világában tudunkra adja: „Ha hitetlenkedünk, ő hű marad, magát meg nem tagadhatja” (2Tim 2,13). „Hű az Isten, aki elhívott titeket” (1Kor 1,9). Már Mózes megmondta: „Nem ember az Isten, hogy hazudják, és nem embernek fia, hogy megváltozzék (4Móz 23,29). Egyik énekünkben valljuk: „Mind igazak és Ámenek, amik szádból kijöttek” (50,1).

Az apostol részletezi Isten ígéretét. Az atyáknak tette. Izráel népe mélységes tisztelettel gondolt vissza atyáira, őseire, akiket Isten hívása maga mellé állított és alkalmassá tett ígéretének felfogására. Arra, ami meghatározza sorsát. Nekünk is atyáink, őseink ők, hiszen Izráel, Isten népe az egyház. Amit ígért eleinknek és a Bibliában megörökített, nekünk is szól. Isten övéinek megtartást ígért a teljes szabadulásra. Történelmünk eseményeit nem önmagunk és a világgal összefüggésben, hanem szabadítása jegyében kell és szabad nézni. Mindegyre emlékezetébe juttatta, hogy kinek a népe és milyen cél áll előtte. Kihozta Egyiptomból, később a babiloni

fogságból, vezetőivel, prófétáival irányította a hazavivő úton, a Szabadító alakját is felmutatta. Kézen hordozta a vereségekben, és mint szeme fényére ügyelt reá. Végül az utolsó próféta, Keresztelő János tiszta és kemény bizonyágtételével a nemsokára érkező Szabadító útjának készítésére szólította fel, aki kijelentette: „Ímé az Istennek ama báránya, aki elveszi a világ bűneit” (Jn 1,28). De erre a nép válasza a bűnbeesés utáni második tragédia volt: nem ismerte fel, nem fogadta be a mennyből érkezett Szabadítót. Sőt kizárta soraiból, és a megszálló hatalmasság egyetértésével halálra, keresztfára juttatta. Meghiúsult Isten terve? Nem! Ígéretének teljesítésére, a bűn miatti értelmetlen életből megszabadításra – feltámasztotta a halálból Jézust, a Szabadítót.

„Az atyáknak tett ígéretet Isten betöltötte a fiaiknak.” Az utódok, mi halljuk a jó hírt, beteljesült az ígéret. Isten beteljesítette, amit előre kijelentett. Az istenfélők, ünnepet tartók ne mondják, hogy nincs reménységük, mert a hosszú tél után végre eljött a tavasz, a sötétség után a világosság, nem rossz korban, hanem a legszebb időben élünk. Ígérete az egész emberiség megmentésére beteljesült. „Minden beteljesedett, amint megígértetett” (95. ének), „feltámasztván Jézust.” Boldog időben élhetnek a fiak, az utódok.

A Szabadító megdöntötte a halál hatalmát. Meghalt bűneinkért, az egész világ bűneiért, melyek miatt csak halált érdemeltünk. Magára vállalta és elviselte Isten ítéletét. Mekkora bűnmennyiség halmozódott fel a világban, s aztán a bűnök bűne, hogy magát Istent is megölte Jézus Krisztusban. Mégis éppen ezért a halálért megkegyelmezett nekünk, mert Jézus halálát áldozatnak fogadta el. Érette megbékül velünk és megbocsát nekünk. Jézus feltámadásáért a benne hívőket Isten ígéretének teljesülésében részesíti, ígéretét valósággá teszi életünkben. Tettének összefoglalása ez: „Jézus a mi bűneinkért halálra adatott és feltámasztott a mi megigazulásunkért” (Róm 4,25).

Hitünknek csúcspontját Jézus feltámadása jelenti. Éppen ezért a feltámadás hitén áll vagy bukik a hitünk. Mert ha hiszünk Jézus feltámadásában, akkor részesülünk benne, tehát élünk, de nem akárhogyan, hanem értelmesen, tartalmasan. A hitetlenek nem fogadják el, elutasítják, gúnyolják a feltámadást. Ámításnak nevezik a hirdetését. A világirodalom legnagyobb drámaírójának Shakespeare-t tartják. Hitetlen volt, véleményét nem rejtette el: „A feltámadás a gyengék vigasza.” Ebből vállaljuk azt, hogy gyengék vagyunk önmagunkban, azonban a feltámadott Krisztus olyan erős, hogy éppen a gyengeségüket beismerőket, a hozzá könyörgőket vonja be feltámadásának erejébe. Éppen az ilyen gyengék halljak örömmel a jó hírt: Jézus feltámadott, él és uralkodik mindenen felett. Elfogadjuk a megerősítő bizonyágtételeket, azokét, akik feltámadása után találkoztak, beszéltek vagy együtt étkeztek vele és ezt elmondották, kihirdették, a hit teljességére vezettek. Ezeknek példájára cselekszenek a mindenkori istenfélők, örömmel szolgálva az egyház népének boldogságára.

Mert a feltámadás ereje lehetővé teszi, hogy már a múlt időben Jézuséi legyünk, meghalljuk hívását és kövessük őt az új teremtés útján, segítségével megküzdjünk a még mindig támadó bűnnel és győzelmet arassunk felette, nyomorúságainkat pedig reménységgel viseljük. Jézus él és mi is élünk! Az övéi vagyunk: „Az Úrnak jobb keze felmagasztaltatott, az Úrnak jobb keze hatalmasan cselekedett. Nem halok meg, hanem élek és hirdetem az Úrnak cselekedeteit” (Zsolt 118,16–17).

És nem halunk meg a halálban sem. Gondokban, betegségekben, nagy terhek alatt sínylődünk, elfogynak napjaink, de Jézus él és átvisz a halálon magához, és helyet ad nekünk ott, ahol lakozik, Isten országában, „ott vár már a hely” (264. ének). Ebben a világban nem találjuk helyünket, szüntelenül érezzük, éreztetik, hogy nincs helyünk itt. Azonban „tudjuk, hogy ha e mi földi sátorházunk elbomol, épületünk van Istennél, nem kézzel csinált, örökkévaló házunk a mennyben” (2Kor 5,1). Tudjuk. Van, aki nem tudja.

Hít nélkül nem lehet tudni. A múlt század neves filozófusa, Nietzsche mondotta: „Honvágyam van, anélkül hogy hazám lenne.” A keresztyénséget megvetette, harcolt ellene, nem volt hajlandó magát megtagadni és Isten előtt alázattal leborulni. Hontalan sóvárgott valamilyen haza után. Holott az már elkészült s ajtaja kinyílt az emberiség számára. Viszont az sem hit, amit az iszlám öngyilkos terroristák vallanak, hogy az Allah nevében viselt szent háborúk harcosai halál utáni testi-lelki örömök bőségét kapják jutalmul. A hazavezető út nem ilyen, azt Jézus taposta ki értünk, csak azon haladva előre, szeretetben és igaz istentiszteletet tartva, magunkat hálából Istennek áldozva érkező meg oda. Világosan tanít Jézus a követőinek sorsáról: „Én örök életet adok nekik és soha örökké el nem vesznek” (Jn 10,28).

Ez az üzenet hangzik húsvét napján és állandóan az istentiszteleteken. „És mi hirdetjük nektek az atyáknak tett ígéretet, hogy azt Isten betöltötte nekünk, az ő fiainak, feltámasztván Jézust.” Mert mit hallottunk ma, miről szólt a prédikáció? Talán megkérdezik otthon. Mit válaszolunk, mit jegyeztünk meg magunknak? Azt, hogy Isten teljesítette ígéretét. Jézust nekünk adta, feltámasztotta, hogy életünk legyen. Így felszabadultan tudunk örülni mindennap és boldog húsvétot ünnepelni ebben az esztendőben is. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Orbán János

Frigyre léptem

Alapige: Ezékiel 16,8

Néha úgy megyünk el egymás mellett, hogy észre sem vesszük a másikat. Egy adott pillanatban azonban megdobban a szívünk, s egy addig talán sohasem látott ismeretlen beiktatódik az életünkbe. Nem tudunk közömbösen elmenni egymás mellett. Vonz, sőt leköt a másik, s a puszta érdeklődésnél több, vagyis olyan kapcsolat jön létre ember és ember között, egy ifjú és egy leány között, amely döntő módon befolyásolja mindkettő életét. Nem tudnak és nem is akarnak elszakadni egymástól, sőt egyre szorosabbra fűződnek azok a szálak, melyek által egymáshoz kötődnek. És nincs olyan érv, és nincs olyan józanság, bölcs belátás vagy bárminek is nevezzük, ami ezeket a szálakat elszakítaná. Az egyik életébe beleszővődik a másik, s úgy érzik, hogy nincs hatalom, amely elválaszthatná őket egymástól.

Nagyon ferde az a beállítás, hogy egy keresztyén ifjú és egy keresztyén leány nem lehet szerelmes. Ez az emberi élet természetes rendje. Csakhogy éppen arról van szó, hogy mivel ez az érzés, ez a vonzalom, ez a kapcsolat Isten által adatott, az ember ne akarja kiszakítani a szerelmet Isten felügyelete, Isten irányítása, Isten ellenőrzése alól. És ebben nem az a fontos, hogy mit szólnak hozzá mások, hanem az, hogy mit szól hozzá Isten. Nem azt jelenti ez, hogy a fiatalok semmibe vegyék a legközvetlenebb hozzátartozóikat, hanem elsősorban azt tartásuk szem előtt, hogy hozzájárul-e az Úr vagy sem, hogy vajon Isten szentesíti-e ezt a kapcsolatot vagy sem. A szerelmi kapcsolatot Istentől függetleníteni vagy Isten „előírása” ellenére megkötni, fenntartani, gyakorolni annak káros következményei nélkül nem lehet. De Isten szerint a szerelem az emberi élet öröme, boldogsága és áldása. Tehát ezt a kérdést is mindig egyetlen megvilágításba kell helyezni: mit szól hozzá az Úr?

A Biblia számtalan esetben a házassággal szemlélteti Isten és népe kapcsolatát. Elmenék melletted és látalak. Isten tehát észrevesz, meglát. Isten nem megy el mellettünk közömbösen. Mellettetek sem, akik éppen azért jöttetek ide, hogy az ő nevében örök hűséget esküdjetek egymásnak. Isten nem csak észrevesz, hanem lát. Azt jelenti ez, hogy egészen nyilvánvaló előtte minden ember. Isten azt a lelki-testi állapotot veszi számba, amelyben vagytok, olyanoknak lát, amilyenek vagytok. Úgy is mondhatjuk, hogy az Ige „röntgenátvilágításával” vesz szemügyre.

Mit látott Isten? Ímé, a te korod a szerelem kora. Testileg egyszer odaérik az ember. Vajon odaérik-e lelkileg is? Mi a szerelem kora? A másik utáni vágyakozás, az önátadás, az eggyé lével sóvárgása. Csakhogy az Igében sokkal többről van szó, mint egy „biológiai folyamatról” Arra utal ugyanis az Ige, hogy az Istennel való közösség létrejöttére lett alkalmas egy ember, egy család, egy gyülekezet. Nem csupán egy ifjú és egy leány egymáshoz való vonzódása ez, hanem a szív Istenre való vágyakozása, hogy az ember Istennel egyesülhessen. Amikor éretté válik az Istennel való bensőséges kapcsolat megélésére, kibontakoztatására s annak örömére. Nem mi vesszük észre Istent, hanem ő lát meg minket és állapítja meg, hogy korod a szerelem kora. Melyik a szerelem kora? Amikor képes a szerelem elfogadására és annak megélésére. Itt azonban

elsősorban arról van szó, hogy elfogadja, viszonzza és így éli át az Istennel való szerelmet. Ahogy János apostol felszólít bennünket: „Mi szeressük őt, mert ő előbb szeretett minket!” (1Jn 4,19)

Valaki nagyon találóan így fogalmazott: „a szerelem áldozatot kíván, a szeretet áldozatot hoz” Nagyon figyelmeztető ebből a szempontból az Ige: kiterjesztem fölöttem szárnyamat, s befödözöm meztelenségedet. Úgy mondhatjuk ezt másképpen, hogy ruhám szegélyével betakaralak és oltalmamba vettelek. Az Isten szerinti és az Isten nélküli kapcsolat között éppen az a különbség, hogy míg az Isten szerinti befedezi, betakarja a meztelenséget, ami azt jelenti, hogy védi, vigyázza, szemérmessé teszi, addig az Isten nélküli kitakarja; így önző élvezet, pillanatnyi öröm és nem állandó, kitarító, hűségesség közösség lesz.

Hogy cselekedett Isten a maga népével? „Megesküvém néked, s frigyre léptem véled, azt mondja az Úr Isten, és löl az enyém.” Jól figyeljük meg: megesküdtem, frigyre léptem, és csak azután szól így: az enyém lettél. Vannak, akik nem tartják lényegesnek, hanem feleslegesnek, sőt szükségtelennek vélik az egyházi esküt. Vannak olyanok is, akik csupán szertartásjellegéért veszi igénybe. Van olyan felfogás, hogy Isten nélkül is lehetünk házastársak. Ez igaz! De az is igaz, hogy Isten nélkül nem lehetünk hitvestársak soha!

Hogyan beszél magáról Isten? Először: megesküdtem, azaz ígéretet tettem, elköteleztem magam neked. Isten biztosítékot adott népének, hogy nem „kaland” az, amibe ő az emberrel kezdett. Ezt fejezi ki a házassági eskü is, amikor a „felek” – a vőlegény és a menyasszony – Istent hívják tanúként, s egyben segítségét is kérik, hogy kapcsolatuk szent és így állandó legyen.

Másodszor azt mondja az Úr: frigyre léptem, azaz szövetséget kötöttem. Tehát eleget tettem azoknak a külső követelményeknek, amelyek szavatolják, kinyilvánítják, hitelesítik és megpecsételik az egymáshoz való tartozást.

És csak azután lettél az enyém. Ez az Isten sorrendje. Jó, ha az ember ehhez tartja magát.

Milyen jó, hogy Isten állandóan tanít, elfogad és befogad. Így árasztja most áldását rátok, kedves ifjú pár. Úgy megy el mellettetek, hogy ez döntően hasson házasságotokra és hitéletekete is. Az töltsé be szíveteket, hogy Isten a ti kapcsolatotokat megszenteli s ő maga az, aki kiterjeszti szárnyát fölöttek, vagyis oltalmába vesz. Erre nektek is szükségetek van. Az emberek úgy gondolják – különösen a fiatalok –, hogy a szülőkre csak addig van szükség, amíg házasságkötésük útján nagykorúakká, önállókká lesznek. Pedig a szülői segítségre még sokáig szükség van. Isten segítségére azonban mindig és mindenkinek szüksége van. Isten maga az, aki most úgy lép szövetségre veletek, hogy az egymás iránti hűségre is képesek legyetek. Ne akarjatok csak az egymáséi lenni! Legyetek Istenéi. Ámen.

Temetési beszédek

Nagy József

Az élet értelme: a jóság

Alapige: 1Thesszalonika 5,15b

Ha egyetlen szóban szeretnénk kifejezni a Krisztussal mennyei Atyánkhoz hazatért testvérünk lelki arcát, csak ennyit mondhatok: ő maga volt a jóság.

A tőle most fájdalmas búcsút vevő szerettei mindig csak ezt fogalmazhatták meg róla és életéről: jó. Jósága nem valami feltűnő vagy éppen feltűnni akaró tulajdonság volt benne. Észre sem lehetett venni, nem lehetett megfogalmazni, csak tapasztalni lehetett, hogy jó. Belülről, szíve legbelső rejtekéből sugárzott mindenkire a jóság, aki vele az életúton találkozott. Egyszerűen és feltűnés nélkül hordozta magával a jóságot, és amerre életében elhaladt, mindenütt jó cselekedetek jelezték az útját. Jótettei kitérőlheteretlen nyomokat hagytak léptei nyomán, mint a még meg sem keményedett betonba lépő lábnyoma. Azoknak az életében tükröződött jósága, akiknek a jó szívében születő jó cselekedetek sokaságával naponként osztogatta.

Azért tudott jó lenni, mert hitte, hogy a maga erejéből nem tud jó lenni. A jóságot nem tulajdonította magának, és nem is akart a jósággal érdemeket szerezni sem Isten, sem az emberek előtt. Jóságának nem volt semmi célja. Nem azért volt jó, hogy jósága által sikereket érjen el a maga számára. Nem célja, hanem oka volt jóságának. A jóság öncél volt számára.

A ti drága szeretettek azért volt jó, mert hálából volt jó. Azzal köszönte meg Istennek, mennyei Édesatyjának azt a bizalmat, hogy rábízta a ti életeteket, hogy hálából jó tudott lenni mindenkinek. Ti ennek valamennyien tanúi vagytok. Ő sohasem gondolt, sohasem mondott rosszat senkiről és sohasem cselekedett rosszat senkivel Ezt most nem a koporsója melletti kegyeletes lelki helyzet mondatja velünk, velem és általatok, hanem azért mondjuk, mert ez így volt és mert maradéktalanul így igaz. Isten Igéjének fényében, amely elől nem lehet semmit elrejtteni, így igaz. Mert szeretettek az Isten Igéje fényében volt jó. Azért tudott jó lenni, mert hívő szívében keresztül átbocsátotta a mennyei Urától hozzá sugárzó kegyelmet és mint az isteni kegyelem mennyei kincsének birtokosa, felétek sugározta azt. Szeretettek birtokosa volt ennek a mennyei kincsnek. Hívő szívében hordozta ezt a mérhetetlen mennyei kincset, és a jóság cselekvő teközlésében boldogan sugározta tovább mindenkinek. Önmaga érdekeire sohasem tekintett. Mintha érezte volna, hogy földi életútját nagyon rövid időre szabta mennyei Ura. Ezért sietett jót cselekedni. A jóság munkálója volt, mert tudta, hogy addig kell munkálkodnia, amíg nappal van, mert ha eljön az éjszaka, akkor senki sem munkálkodhatik. Ebben a sürgős, ebben a holnapra sohasem halasztott jótettekkel telített életében Istennek hűséges szolgálóleánya volt.

Életének legfőbb parancsaként hallotta meg Urának azt a kijelentését, amit a Szentírásból olvastam fel az előbb: Mindenkor jóra törekedjete! Ez a „mindenkor” az ő számára azt jelentette, amit Arisztotelésznek, aki a jóságot csoportosította, és aki az időben jelentkező jóságról ezt vallotta: alkalom. Az idő alkalom a jóságra. A jóság a nagy görög filozófus szerint az erkölcsi tevékenységet, az erényeket jelenti a minőség kategóriájában, de jelenti a józan mértéket a mennyiség összefüggésében és az erkölcsileg hasznosat jelenti a viszonylagosság világában. De szeretettek nem ettől a filozófustól tanulta meg, hogy mi a jóság, hiszen a jóság számára nem volt díszes eszme,

nem volt vágyalom, amit elképzelt, ami után vágyott, amit el szeretett volna érni. Számára a jóság nem életfilozófia volt, hanem Isten szolgálólányának örvendező, hálás engedelmissége a szívében mindig visszahangzó parancs hatására: Mindenkor legyetek jók mindenki iránt!

Pedig alig van nehezebb az emberi életben, gyászoló testvéreim, mint ez: mindenkor jónak lenni és mindenkihez jónak lenni. Hiszen az ember Isten szent Könyve és a mi református hitünk tanítása szerint mindenkor csak rossz tud lenni. Mi valljuk: „jó csak egy van, az Isten” Ezt nem egy bölcs ember mondta, nem Arisztotelész és nem Platón, amikor a jóság ideáljáról elmélkedtek. Ezt nem ember mondta. Ezt Jézus mondta, az Isten Fia. Az ő ajkáról vette át és mondta tovább a sok első kézből vevő tanú: az apostolok, köztük Pál is, és a többi sok-sok tanítvány. A református keresztyén teológiai tanítás úgy is fogalmaz, hogy a bűn és a halál hatalma alá rekesztett emberi élet nem tud a maga erejéből egyebet kitermelni, csak a gonoszt.

Az Ótestamentum héber szava, a TÓB, amit magyarra a „jó” szóval fordítunk, tulajdonképpen ezt jelenti: tökéletes, Isten tökéletessége, ami az ő maradéktalan jóságában jelentkezik. Az Ótestamentum TÓB szava arra az üdvösségre utal, amit a Messiás valósít meg az ő országában, amikor eljön (Jer 8,15; 14,19; 14,11; 32,41–42; Ézs 52,7; Mik 6,8 stb.). A jóság tehát nem emberi módon, hanem Isten által, Isten földre jötte által valósul meg a világban.

És erről tanít az Újtestamentum „jó” szava, az AGATHOSZ is, ami olyan tökéletességet, olyan tulajdonságot jelent, amit éppen úgy csak Istenre lehet és szabad alkalmazni a keresztyén embernek és a keresztyén teológiának, mint a „szent” vagy a „mindenható” jelzőket. Az újtestamentumi AGATHOSZ arra utal, hogy a jóság fölötté áll a világban megvalósuló emberi életnek, mivel felülről, a mennyből jön. De a bűneset után nem volt többé a világban, amelyikről a teremtés hajnalán Isten azt mondta, hogy „jó”. Nem volt többé itt a földön azóta, hogy az első emberpár önállósította magát. Az ember, amikor eltaszította magától a jóságos mennyei Atyának a kezét, akkor a jóságra való képességét is eldobta magától, és csak a rosszra lett hajlandó. És mert nem volt jóság a világon, mert „nem volt, aki jót cselekedjék, nem volt csak egy is”, hozta le Isten újra a szívéből ide a világba a jóságot Jézus Krisztusban, aki úgy valósította meg a jóság gonosz feletti diadalát, hogy a keresztfán örökre megbocsátott az embereknek.

Szerettetek azért tudott jó lenni, mert hitében erre a keresztre nézett. Legkedvesebb éneke ez volt: Itt van szívem, neked adom, Uram. Igaz hittel énekelte: Itt van szívem, keresztednél pihen, itt van szívem, üdve Krisztusban van. Így és ezért hallotta meg Urának, a Jézus Krisztusnak éppen ezt a parancsát: Mindenkor törekedjete a jóra egymás iránt és mindenki iránt. Mivel megboldogult testvérünk igaz hittel tekintett mennyei Urára, az irgalom és a jóság földre szállott megtestesítőjére, ezért törekedett mindenkor arra, hogy mindenkihez jó legyen. Nem azért törekedett a jóra, hogy majd egykor mennyei jutalmul elnyerje az üdvösséget. Nem azért tett annyi jót földi életében, hogy bejusson az üdvözült lelkek közé. Nem! Ő azért törekedett a jóra, mert a jóság kereszten kiszenvedett Urától igaz hitében előlegesen már mindent megkapott. Ő nem az üdvösség felé haladt jó cselekedeteinek drágagyöngyeit elhullató útján, hanem az üdvösség felől, a Jézus Krisztusban elnyert megváltó jóság felől indult szerettei és embertársai felé. És ezért nem tudott más lenni, mint csak a jó cselekvésére törekvő hálás gyermeke mennyei Urának.

Most tulajdonképpen nektek, gyászoló testvéreim, egymás után meg kellene szólalnotok, és bizonyosságot kellene tennetek arról, hogy a ti szerettetek erre a jó cselekvésére törekedett, mert mindig Istentől tanulta meg azt, hogy mi a jóság. Nem

hiányzott a templomból soha. Amikor úgy hozta az élet, szerettei helyett is Isten elé vitte szívében imádságukat. Mindnyájatok imádságát!

Isten most hazaszóltotta őt. Neki nem kellett külön készülnie a halálra, mivel földi életében is mindig Istennel járt, aki karjába vette és szinte észrevétlenül a halál kapuján át magával vitte az örök élet birodalmába.

A hit legyen vigasztalásokat! Mindannyiunk vigasztalása. Az elválás fájdalma felett legyen úrrá szívetekben a viszontlátás reménye. Ámen.

Szekeres István

Isten szabad

Alapige: Dániel 4,31b–32

Az emberiségnek sok nagy kérdése volt a múltban, van a jelenben és lesz a jövőben is. Ilyen állandó nagy kérdése az emberiségnek: van-e Isten, vagy nincs Isten? Sajnos ez a kérdés az utolsó évtizedekben felerősödött. Erre a nagy kérdésre nekünk feleletet kell adnunk, amíg a földön élünk. Ez a felelet kettős. Az egyik felelet egyetemes, amikor közösen mondjuk, hogy van vagy nincs. De lehet egyéni is, amikor külön-külön mondjuk el, hogy van-e vagy nincs.

Itt e koporsó mellett most az a döntő kérdés, hogy a mi elhunyt atyánkfia, addig, amíg élt, mit mondott. A másik döntő kérdés az, hogy te, aki a koporsó mellett állsz, mit mondasz erre a kérdésre. A mi elhunyt atyánkfia így felelt: Van Isten, és ez az Isten az én Istenem!

Meg is indokolta ezt a beszédet. Van Isten, mert tőle kaptam az életet. Igen, a ti szeretettek 64 évvel ezelőtt kaptak az életet. Azt az életet, amelyet annyira szeretett, s amelyet a végsőkig értékelt. Születése akkor örömet jelentett a szülőknek, örömet jelentett a test és vér szerinti hozzátartozóknak, örömet jelentett mindazoknak, akik meghallották a hírt, hogy fiú született. Ez a Isten az én Istenem, mert gondot viselt rám egy életen át. Ez a gondviselés elkezdődött a szülői háznál, akkor, amikor még gyermek, majd ifjú volt, akkor, amikor még együtt volt a család, a szülők és a testvérek. Folytatódott Isten gondviselése, amikor betelt ifjúi álma és öröme, megtalálta élettársát, s ezzel elkezdődött számára a családi élet. Isten gondviselése folytatódott életében. Betelt minden ifjú házaspár másik álma: megjelentek a gyermekek, a fiú és a kislány. Ez az Isten az én Istenem, vallotta tovább, mert ő váltott meg a Jézus Krisztus áldozata árán.

Ugye milyen csodálatos: teremtő, gondviselő és megváltó Istenünk van? Teremtő Istenünk, aki adta a saját életünket, a szeretteink és embertársaink életét, amelyhez annyira ragaszkodunk. Van gondviselő Istenünk, aki napról napra beteljesíti azt, amit Jézus Krisztus így mondott: „felhossa az ő napját mind a gonoszokra, mind a jókra, és erőt ad mind az igazaknak, mind a hamisaknak” (Mt 5,45). És van megváltó Istenünk, aki azért ontotta Jézus Krisztusban vérének a Golgota keresztyén, hogy lemossa a mi emberi gyöngeségünkből eredő vétkeket, bűnöket, tévedéseket, melyekkel megbántottuk személy szerint magát az Úristent és megbántottuk a másik embert, a mi felebarátunkat. Igen, de ez a váltság csak azoké lehet, akik hiszik és vallják, hogy Jézus Krisztus meghalt a mi bűneinkért és feltámadt a mi megigazulásunkra. Akik így tesznek vallást hitükről, azok megkapják a választ magától Istentől az ő Igéjén keresztül: gyermekem, fiam, leányom örökösöm vagy, örökös társa vagy Jézus Krisztusnak.

A hívő és hitükről bizonyosságot tevő keresztyén emberek egy csodálatos közösségnek a tagjai. Ez a közösség Isten anyaszentegyháza. A ti szeretettek is ennek a közösségnek

volt a tagja. Ebben a közösségben ismerte meg Istent, ebben a közösségben tett vallást az ő hitéről, s ebben a közösségben hallotta meg és fogadta el az örök élet ígérését.

Azt olvastuk, hogy Isten az ő akarata szerint szabadon cselekszik az ég seregében és a föld lakosai között. Mit jelent ez? A föld lakosait azok az emberek jelentik, akik az első Ádámtól mostanáig átvonultak ezen a földön s mostantól kezdve át fognak vonulni az utolsó emberig. Az ég seregét az angyalok mellett azok az idvezült lelkek képezik, akik földi életükben hitre jutottak, hitükről bizonyosságot tettek s jutalomképpen elnyerték az örök életet. Isten korlátlan hatalmát az a tény mutatja, hogy szabadon cselekszik „az ég seregében és a föld lakosai között”

Istent nem lehet felelősségre vonni. Mi sohasem kérdezhajjuk tőle: miért tetted ezt vagy miért tetted azt? Bizonyosság erre az a szomorú tény, hogy tíz évvel ezelőtt ugyanezen a helyen állt a húszéves fiának koporsója. Nem lehetett számon kérni Istent, miért hagyta, hogy az a tragédia bekövetkezzék. E tragikus halál beárnyékolta a család életét. de nem lehet számon kérni Istentől e mai napot sem, mivel ő szabad és szabadon cselekszik.

Ezek után feltehetitek a kérdést bárkinek, még magának az Úristennek is: én most mint özvegy, én mint félárva gyermek, én mint szív szerinti hozzátartozó: mit cselekedjem? Csak két dolgot lehet cselekedni. Egyik az, amire Jézus Krisztus tanított, s ami a Miatyánkba bele van foglalva, amit a hívő keresztyén ember naponta így mond: „legyen meg a te akaratod”. A másik meg ez: ha már így történt, Uram, adj erőt a megnyugvásra, adj erőt a békességre, adj erőt, hogy ezt az kettős fájdalmat elhordozhassuk. Ámen

Vallástanítás

Nagypéntek: Jézus szenvedése és halála

(Gyakorlati mintatanítás a III. osztály számára)

Kezdő imádság: Köszönjük, jó Atyánk, hogy te nagyon szeretsz bennünket.
Köszönjük, hogy meghallgatod imánkat, gondunkat viseled,
köszönjük, hogy örök életet készítettél számunkra az Úr Jézus által.
Ámen.

Ének 110. sz. ének (Búsan zúgnak a harangok).

Az óra felépítése

I. KEZDŐ, MOTIVÁCIÓS FÁZIS

1. *Kapcsoló ismételés, „hidépítés”*

Mindannyian tudjuk, hogy nagy egyházi ünnepeink középpontjában az Úr Jézus Krisztus személye áll. Minden ünnepen Jézus életének egy-egy nagy eseményére emlékezünk.

Hogy miért kell ünnepelni, újra meg újra emlékezni, karácsonyi műsorokban tömören összefoglaltatok: „Azért kell ünnepelni, hogy Isten iránti hálánk megújuljon.” Első karácsony éjszakáján Isten az ő egyszülött Fiát küldte hozzánk, ezért adunk neki hálát minden karácsonyban. Karácsonyt az öröm ünnepének nevezzük, de vajon miként állunk nagypéntekkel?

Nagypénteken karácsonyi vígságunk szomorúságra fordul, de Isten iránti hálánk fokozódik. Nagypéntek a Jézus szenvedésének és halálának emlékünnepe.

Azért jött Jézus karácsonykor közénk, hogy nagypénteken meghaljon? Miért?

Azért, hogy az igazságos, szent Isten és a bűnös ember között közbenjáró legyen, hogy a legnagyobb áron, az ő szent vére által helyreállítsa a békeséget.

2. *Célkitűzés*

„Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16).

„Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja az ő barátaiért” (Jn 15,13).

A virágvasárnap lelkesedése és öröme nagypénteken gyászra fordul, de ez a két idézett Ige Isten és Jézus Krisztus irántunk való örök szeretetére mutat.

II. INFORMÁCIÓS FÁZIS

(az új anyag átadása, szemléletessé, érthetővé tétele)

Az Atya azért küldte el az Úr Jézust közénk, hogy általa megismerjük az Atyát, az Atya szeretetének nagyságát, hogy bűneinkből megváltson minket.

Jézus maga vállalta a váltságahalált, és küldetésének azt tartotta, hogy életét adja sokakért (Mk 8,31). Ismerte az emberi élet nyomorúságait, bűneit, elesettségét, tudta, hogy egyedül csak ő cselekedhetik a mi javunkra. Aztán jött nagycsütörtök estéje, és ezzel elkezdődött megjövendölt szenvedésének végső ideje. A tanítvány Júdás elárulja, a tanítványok elhagyják, a papok halálra ítélik, mert Isten Fiának nevezte magát. A hatalom emberei, Pilátus és Heródes kihallgatják, de semmi bűnt nem találnak benne, mégis, a papoktól és az írástudóktól felbízott tömeg követelésének engedve, Pilátus kezükre adja Jézust, hogy megfeszítsék. Megostorozták, kigúnyolták, megalázták, majd a súlyos keresztfát a hátára tették, hogy vigye. Nagy sokaság kísérte a Golgota felé vezető úton.

A keresztre feszítés akkor a legtöbb fájdalommal járó kivégzési mód volt. rendszerint rabszolgákat ítéltek ilyen halálra.

Nyissuk ki Bibliánkat, olvassuk a Lukács evangéliuma 23,33–47 verseit, annak a szép bibliai Igének a szem előtt tartásával, hogy „senkiben nincs nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja barátaiért”

Mi emberek arra törekszünk, hogy az életünket megvédjük. Jézus pedig kész odaadni az övét másokért. Érettünk! Mekkora szeretet ez!

Amikor megérkeztek az ún. Koponyák hegyére, a katonák felállították a keresztet és rászögezték Jézust. Feje fölé táblát helyeztek, melyre Pilátus ezt íratta: Názáreti Jézus, a zsidók királya.

Jézussal együtt két gonosztevőt is megfeszítettek, az egyiket a jobb, a másikat a bal keze felől.

A főemberek és a nép gúnyolták. Jézus rettenetes testi szenvedését növelte az elhagyatottság érzése. Úgy érezte, ma mindenki elhagyta őt, azok, akiket tanított, gyógyított, akikre szeretetét árasztotta, mind ellene fordultak, megbotránkoztak benne. Rendszerint az elítéltek gúnyra gúnyval szoktak felelni, de Jézus egy szóval sem válaszolt a tömeg gúnyolódásaira. Ami mondott, azt az ő mennyei Atyjához intézte: „Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.” Jézusnak gondja volt mérhetetlen szenvedései között is, hogy csúfolói el ne kárhozzanak, hogy Isten ne ítélje őket bűnük, tudatlanságuk miatt halálra. Hiszen nem tudták, nem hitték, hogy Isten Fiát feszítik meg. Sem a nép, sem a papok, sem a katonák!

Az egyik megfeszített gonosztevő elkeseredettségében ugyanúgy beszélt, mint a sokaság, mely azt mondta: ha Isten Fia vagy, szállj le a keresztről, szabadítsd meg magad, akkor majd hiszünk neked.

De mi lett volna velünk, ha Jézus leszállt volna a keresztről?

A másik gonosztevő felismerte Jézusban az Isten Fiát. Ezért nem úgy viselkedett, mint a többiek. Előbb szenvedő társához szólt: „Még most sem félsz Istentől? Mi a mi tetteinkért szenvedünk, de Jézus semmi rosszat nem tett.” Majd alázatosan Jézushoz fordult. Hitte, hogy Jézus valóban király és hatalma van átvinni őt abba az országba, amelyiknek a királya: „Uram, gondolj majd rám, amikor eljössz a te országodban.”

Olyan volt ez, mint egy fénysugár a sötétség közepette. Jézus örömmel felelte: „Még ma velem leszel a paradicsomban.” Még ma, a szenvedés után, ha beáll a testi halál. Milyen csodálatos ígélet ez!

A természetben történő csodák jelzik, hogy az Atya együttérez a Fiával. Három óra hosszat elsötétedik az ég, a templom kárpitja kettéhasad! E jeleket látva mindenki megdöbben, elcsendesedik. Jézus az Atyára bízta magát és meghalt.

A pogány százados ezeket látva-hallva, hitre tér és ezt mondja: Bizony, Isten Fia volt.

Isten nagyon szereti az embert, akit alkotott, és örök élettel akarja megajándékozni. Aki Jézus Krisztust szereti és őt imádja, az el is nyeri az örök életet. Jézus azért halt meg és a harmadik napon azért támadt fel a halálból, hogy örökre az övéi lehessünk. „Én örök életet adok nekik; és soha el nem vesznek, és senki ki nem ragadja őket az én kezemből” (Jn 10,28).

Míg a karácsony jelképe a csillag, addig Krisztus halálának jelképe a kereszt.

III. INTEGRÁCIÓS FÁZIS

(alkalmazás és összefoglalás párbeszéd formában)

Mit tartott Jézus küldetésének? Mikor kezdődött szenvedése? Csak testileg szenvedett? Miért botránkoztak meg Jézusban a főpapok? Miért a tanítványok? Kinek

nevezte Jézus magát? Te kinek nevezted őt, hiszen üdvösséged fordul meg ezen? Mit tudunk Jézus szenvedéseiről? Hogyan tűrte azokat? Kik ítélték halálra? Milyen halálra ítélték? Ha Pilátus és Heródes nem találták bűnösnek, miért adták a gonoszok kezére?

Mi volt nagyon megalázó a Jézus számára? Kikkel együtt feszítették meg? Kik gúnyolták? Miről ismerte fel az egyik gonosztevő, hogy ő valóban Isten fia? Még kik hitték ezt?

Mi történt a jelek láttán? Hogyan vall a pogány százados? Mi történt Jézus ruháival? Kire bízta anyját? Kire bízta Jézus a lelkét? Mit jelent az ő halála a mi számunkra? Mit vár tőlünk cserébe? Hogy mi is meghaljunk egymásért? Semmiképpen sem, hanem azt várja, hogy éljünk egymásért, szeressük egymást, hogy áldozni tudjunk felebarátainkért. Te tudsz-e áldozatot hozni szüleidért, testvéreidért, barátaidért, le tudsz-e mondani valami kedves dologról szeretteid érdekében? Mit ünnepelünk nagypénteken? Van-e öröm a nagypéntekben? Jézus halála vereség-e vagy győzelem? Mit ígér Jézus a benne bízóknak? Hiszed-e ezt?

Összefoglalás

Nagypéntek Jézus halálának ünnepe. Jézus halála győzelem a bűn és a halál fölött.

Otthoni munka: Olvasd el még egyszer a kijelölt bibliai részt. Néhány mondatban vázold fel, mit jelent számodra ez a kifejezés: Egymásért élni. Beszéljétek meg szüleitekkel is!

Énektanulás: 111 sz. ének: Lelkem, nézz a Golgotára.

Záróimádság: Hálát adunk jószágodért,
Minden lelki áldásodért,
Add, hogy egész életünkben,
Téged dicsőítsünk. Ámen.

Az Úr imádsága.

Székely Katalin
ref. vallástanár

A húsvét csodája (Márk 16,1–8)

(Gyakorlati mintatanítás a III. osztály számára)

Kezdő imádság: Jó Atyánk, Istenünk, Te taníts bennünket,
Jézus Krisztus útján vezesd a lelkünket,
Szentlelked ereje növelje hitünket. Ámen.

Ének: 111. (Lelkem, nézz a Golgotára) – első szakasz.

Az óra felépítése

I. KEZDŐ, MOTIVÁCIÓS FÁZIS

1. Kapcsoló ismételés, „hidépítés”

Mi történhet még ezután? És ami történt, hogyan történhetett meg? Kialudt a karácsonyi csillag fénye? Hová lett a mi örvendezésünk? Talán Isten végképp elhagyta az embert? Szabadítót ígért és adott. Velünk volt Immánuel. Szelíd életével közöttünk járt, gyógyított, tanított és vigasztalt minket – és most a legborzalmasabb kinszenvedést kell elszenvednie. A tömeg, mely ujjongva fogadta őt virágvasárnap, most vérszomjasan, haragtól eltorzult arccal üvölti: „Feszítsd meg!”

S hogy viszonyul ehhez Jézus? Most énekeltük énekünkben: „A világot nem átkozza, meghal érte imádkozva.” Emlékszik-e valaki erre az imádságra? (Atyám bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!” – Lk 23,34) És mi volt Jézus utolsó szava a kereszten? (Elvégeztetett – Jn 19,30). Aztán lehajtotta a fejét és meghalt.

Sokan itt pontot tesznek e történet végére. Legfeljebb elismerik, hogy egy ártatlan embert végeztek ki – de ez nem az egyetlen eset a világtörténelemben. A tömeg meg lassan széteszik – talán rövidesen mindenki elfelejti az egészet. Az írástudók és farizeusok méltán pöffeszkedhetnek: jó munkát végeztek, immár hazatérhetnek otthonaikba. A sokadalomban egy kis csapat némán, döbbenetben áll: néhány asszony, Jézus anyja és egy a tanítványok közül. Tekintetükben kétségbeesés ül. A pogány százados ajkáról fölszendül a felismerés: „Bizony Isten Fia ez az ember” (Mk 15,39).

S közben rohamosan esteledik. A kivégzetteket gyorsan el kell temetni. A zsidó törvények szerint napnyugta után nem szabad dolgozni. Arimátiai József Pilátustól engedélyt kért Jézus eltemetésére, s az akkori szokások szerint gyorsan göngyölve egy kősziklába vágott sírboltba helyezték őt. A sírbolt elé hatalmas követ helyeztek.

2. Hangulatkeltés

S ezzel véget ért a világtörténelem legszomorúbb napja. Erdély falusi templomaiba most is „gyászosba”, fekete ruhába öltözve mennek az asszonyok nagypénteken. Az értünk, miattunk, helyettünk megfeszített Krisztust gyászolják. Aztán felvirradt a szombat, a nyugalom napja. Mintha minden mozdulatlanságba dermedt volna.

3. Célkitűzés

Húsvét csodája: Krisztus feltámadása. Jézus feltámadásával legyőzte a halált, hogy minket is részesítsen abban az igazságban, amelyet nekünk halálával szerzett.

II. INFORMÁCIÓS FÁZIS

Ebben a dermedt mozdulatlanságban pattanásig feszült a félelem. Krisztus követői magukra maradottságuk miatt féltek. Mi lesz velük a Mester nélkül? Immár céltalan az életük. A tanítványok attól féltek, hogy őket is kivégzik majd. Ez a félelem munkált Péterben is már akkor, amikor megtagadta a Mestert, amikor letagadta, hogy ismeri őt. De féltek az írástudók, a farizeusok és a papok is. Ezért állítottak öröket a sír elé.

És eltelt a szombati nap is, és a hét első napján – amit mi magyarok vasárnapnak nevezünk – asszonyok drága kenetekkel igyekeztek a Jézus sírjához, hogy bekenjék azokkal alsótétedik az ég, a templom kárpítja kettéhasad! E jeleket látva mindenki megdöbben, elcsendesedik. Jézus az Atyára bízta magát és meghalt.

A pogány százados ezeket látva-hallva, hitre tér és ezt mondja: Bizony, Isten Fia volt. Isten nagyon szereti az embert, akit alkotott, és örök élettel akarja megajándékozni. Aki Jézus Krisztust szereti és őt imádja, az el is nyeri az örök életet. Jézus azért halt meg és a harmadik napon azért támadott fel a halálból, hogy örökre az övéi lehessünk. „Én örök életet adok feladatot adott az asszonyoknak, mégpedig azt, hogy menjenek el és adják hírül a tanítványoknak, amit láttak. Ma ez a feladat az enyém, ma én mondom el nektek, hogy Jézust ne keressétek a halottak között, mert Jézus él. Ez a húsvét csodája. Az üres sír a bizonyítéka annak, hogy Jézus diadalmaskodott a halál felett. A kereszten elhangzott utolsó szava: „Elvégeztetett” – nem annyira vég, mint inkább kezdet. Az új élet kezdete! A bűnös ember új és egyetlen lehetősége ez. Jézus Krisztus tette utat nyit Isten felé – a bűnre rettenetesen haragvó Isten felé. Emlékezzetek Ádám és Éva történetére! Abban az ember megszerzi magának a halált – Jézus pedig megszerzi a bűnös, elesett embernek az életet. Ez a húsvét örömmüzenete.

Krisztus a mi testünket és lelkünket a büntől és a Sátán minden hatalmától nem aranyon vagy ezüstön, hanem az ő drága vérében váltotta meg és tette a maga tulajdonává (HK 34).

III. INTEGRÁCIÓS FÁZIS

A keresztyén egyház legnagyobb ünnepe kezdettől fogva a húsvét. Az őskeresztyének, a Krisztus követői minden vasárnapot a feltámadás fényében és örömeiben ünnepeltek. Ünneplésük napja a vasárnap, azaz a hét első napja. A zsidó vallásban ma is a szombatot ünneplik.

Krisztus feltámadásával kapcsolatban ma is, akárcsak az esemény történelmi időpontjában különbözőképpen vélekednek és vélekedtek az emberek. Voltak és vannak olyan hitetlenek, akik egyszerűen nem hiszik, hogy mindez megtörtént, hogy Jézus legyőzte a halált. Mások kételkednek: hiszik is meg nem is Krisztus feltámadását. És vannak és voltak minden időben, olyanok, akik hitték és hiszik, hogy Jézus él, és hogy vele és általa értelmes és örök az élet. Nem a mi dolgunk Jézus feltámadását tudományosan bizonyítani. Krisztus feltámadása Isten mindenhatóságának része, nem az emberi bölcsességé.

Jó volna, ha mi mindannyian a hívők táborába tartoznánk s teljes meggyőződésünkkel a régi keresztyén köszöntéssel üdvözölhetnénk egymást minden húsvét hajnalán: „Feltámadott az Úr bizonynal!” (Lk 24,34)

Szemléltetés: Rie és Ad Wardenburg: Ismerd meg a Biblia országát (Primo Kiadó) – Temetés, Ünnepe című fejezetek.

Összefoglalás

(kérdések alapján, táblázattal)

Otthoni munka: Tudakozzátok meg szüleitektől, nagyszüleitektől, hogy az Úr feltámadásának napját miért nevezzük mi húsvétnak és honnan származik a vasárnap szavunk? A következő órán együtt is megbeszéljük ezeket. És kérlek, hogy néhány sorban írtjátok le: a ti családokban hogyan ünneplitek a húsvétot.

Tanuljátok meg Lk 24,34-et.

Énektanulás: 116 (Alleluja! Alleluja! / Feltámadt az Isten Fia...)

Imádság: Köszönjük, Istenünk, hogy itt voltál velünk,

Kérünk, édes Atyánk, vigyázz mindig reánk. Ámen.

Az Úr imádsága.

Szaillós Kis Judit
ref. vallásánár

A lapot alapította: D. Dr. Csíha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának

nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

